NOORTEINFO JAOKS

Juhend noorsootöö tuleviku uurimiseks

See väljaanne loodi projekti For Youth Information (FYI) raames.

FYI projekt on Erasmus+ rahastatav algatus, mis loob digitaalse kogukonna, kus noored saavad juurde pääseda avatud õppematerjalidele, taskuhäälingutele, videotele ja tööriistakomplektidele, et toetada nende õppimist ja kaasatust. Selle missiooniks on noorte võimestamine ligipääsetavate ja kaasahaaravate ressursside kaudu ning elukestva õppe edendamine. Visiooniks on luua dünaamiline digitaalne ruum, kus noored saavad uurida oma huvisid, omandada oskusi ja tutvuda arenguvõimalustega. Selle eesmärkide hulka kuuluvad mitteformaalsete haridusvahendite tugevdamine, noorsootöötajate toetamine, tööalase konkurentsivõime parandamine ja ühendatud digitaalse kogukonna loomine.

Partnerid:

EUROPEAN DIALOGUE

MCC celjski mladinski center prostor svobodnih idej in druženja

TFNOW

BKPLUS EUROPE

Institute of Entrepreneurship Development iED Estonia

September 2025

Rahastatud Erasmus+ KA2 noorte strateegiliste partnerluste projekti nr 2024-1-SI02-KA220-YOU-000251355 poolt.

Funded by the European Union

Seda projekti on rahastatud Euroopa Komisjoni toel. See väljaanne kajastab ainult autorite seisukohti ja komisjon ei vastuta selles sisalduva teabe kasutamise eest.

SISUKORD

SISSEJUHATUS

1 MIS ON ETTE NÄGEMINE

1.1 Tulevikuseire põhiprintsiibid
1.2 Kus tuleviku-uuringuid kasutatakse?
1.3 Tulevikuseire tüübid
1.4 Praktilised rakendused
1.5 Miks see on oluline?
Viited

2 TULEVIKUSEIRE METOODIKATE KOHTA

2.1 Miks on noorsootöös oluline mõista erinevaid meetodeid
2.2 Trendi uurimine
2.3 Tuleviku ennustamine
2.4 Stsenaariumide koostamine
2.5 Tulevikuplaneerimine
2.6 Tagasiulatuvus
2.7 Futuuride ratas
2.8 Tuleviku detektiivid: horisondi skaneerimise metoodika
2.9 2x2 maatriks
2.10 Peatükk: Muud tulevikuseire meetodid
2.11 Metoodikateüleste teadmiste viited

3 TÖÖTUBA

Töötuba nr 1: Trendikaardistamine / Trendiuurimine Töötuba nr 2: Tulevikust rääkimine Töötuba nr 3: Tulevikulabor Töötuba nr 4: Homse kujundamine Töötuba nr 5: Tagasivaate töötoa juhtimine (tuleviku kujundamine tagurpidi) Töötuba nr 6: Tulevikuratas Töötuba nr 7: Tuleviku detektiivid (noorte ja demokraatia väljaanne) Töötuba nr 8: 2x2 maatriks

KOKKUVÕTE

NOORTEINFO JAOKS

Sissejuhatus

Me elame kiirete muutuste, ebakindluse ja keerukuse ajastul. Tärkavad tehnoloogiad, keskkonnaprobleemid, muutuvad tööturud ja arenev poliitiline maastik kujundavad maailma, mille noored pärivad. Selles kontekstis pole tulevikuplaanid mitte ainult väärtuslik tööriist, vaid ka oluline oskus. See aitab meil – ja noortel, kellega me töötame – kriitiliselt uurida trende, ette kujutada võimalikke tulevikke ning kujundada loomingulisi ja vastupidavaid lahendusi.

Ettenägelikkus võib esialgu tunduda abstraktse – nagu tulevikku vaatamine –, kuid praktikas hõlmab see mitmesuguseid kättesaadavaid meetodeid, mis aitavad meil eesootavaks valmistuda. Kui loete seda käsiraamatut, olete tõenäoliselt nende lähenemisviiside suhtes uudishimulik ja innukas neid lähemalt uurima – mida me väga hindame.

Tulevik ei tohiks noortega lihtsalt juhtuda; nad peaksid saama seda kujundada. Noorsootöö, mis integreerib tuleviku-uuringuid, saab edendada sisukat osalemist, kriitilist refleksiooni ja kollektiivset tegutsemist. See aitab noortel mõista süsteeme, osaleda otsuste tegemises ja tegutseda ümbritseva maailma suhtes teadlikumalt.

Seetõttu on see käsiraamat loodud koolitajatele, noorsootöötajatele ja koolitajatele – mitte ainult teavitamiseks, vaid ka nende töö toetamiseks. See pakub praktilisi tööriistu, struktureeritud metoodikaid ja kohandatavaid tegevusi noorte kriitilise mõtlemise, kodanikuteadlikkuse ja digitaalse kirjaoskuse arendamiseks.

Sisu on sündinud noorsootöötajate, koolitajate, teadlaste ja noorte koostöös üle Euroopa. See peegeldab ühiseid väärtusi kaasatuse, osalemise ja eetilise tegevuse näol. Siin esitatud meetodid ja ideed on tõlgendatavad mitmeti, seega julgustame teid neid oma konteksti ja õppijate vajadustega kohandama.

Olenemata sellest, kas olete tulevikuseire valdkonnas uus või juba seda oma töös uurite, loodame, et see käsiraamat on nii praktiline juhend kui ka inspiratsiooniallikas. Jääge uudishimulikuks, mõelge kriitiliselt ja jagage oma kogemusi – tulevikuseire on elav praktika, mis areneb dialoogi, loovuse ja koostöö kaudu.

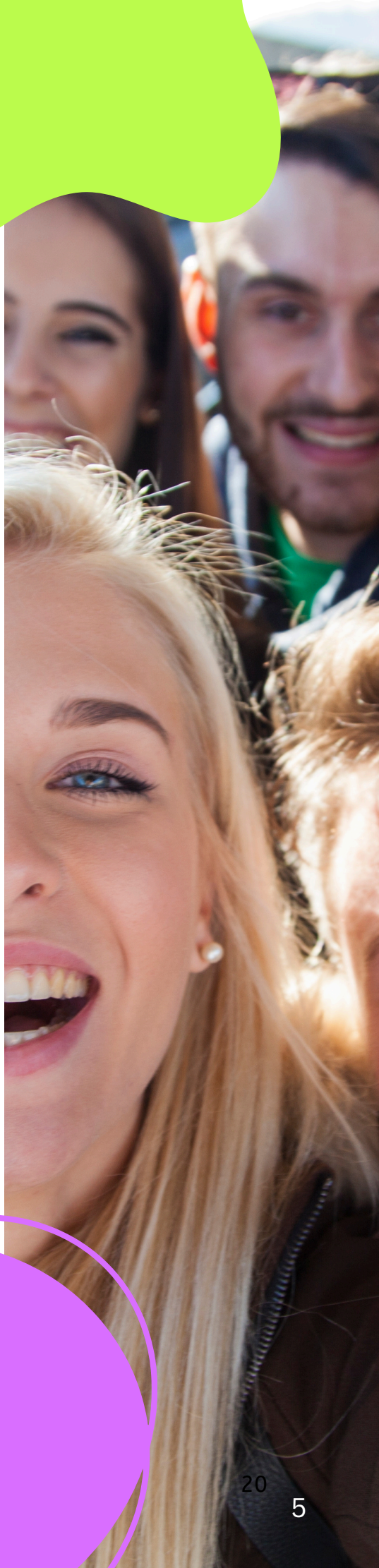
1 MIS ON ETTE NÄGEMINE?

Ettenägelikkus on süstemaatiline lähenemisviis, mis uurib erinevaid potentsiaalseid tulevikuväljavaateid, et töötada välja tõhusad strateegiad tänaseks päevaks. Ühele tulemusele keskendumise asemel julgustab see kaaluma mitut võimalust (UNDP, 2018). See praktika suurendab vastupanuvõimet, strateegilist mõtlemist ja loovust – mis on kiirete muutuste ja keeruliste väljakutsete ajastul üliolulised.

1.1 Tulevikuseire põhiprintsiibid

Võime olevikust kaugemale vaadata on pikka aega olnud edusammude liikumapanevaks jõuks. Olenemata sellest, kas töötate noortega, kujundate poliitikat või toetate kogukondi, võib muutuste ennetamine ja ebakindluseks valmistumine viia vastupidavamate, kaasavamate ja loomingulisemate tulemusteni.

Neid aspekte silmas pidades esitab see peatükk peamised põhimõtted ja meetodid, mis näitavad, kuidas tulevikuseire saab toetada üksikisikuid, eriti noorsootöötajaid, haridustöötajaid ja noortega töötavaid vabaühendusi. See pakub praktilisi strateegiaid võimalike tulevikuväljavaadete üle mõtlemiseks ja nende nimel tegutsemiseks olevikus.

TULEVIKUSEIRE LÄHENEMISVIISID

ÜRO Arenguprogramm (UNDP, 2018) eristab mitut tuleviku-uuringute lähenemisviisi, millest igaühel on erinev eesmärk:

Strateegiline tulevikuplaanid

Kasutatakse pikaajalise planeerimise, vastupanuvõime suurendamise ja süsteemse mõtlemise toetamiseks.

Keskendub kaasloomele ja sidusrühmade kaasamisele, võimaldades erinevatel häältel kujundada tulevikuvisioone.

Osaluspõhine tulevikuanalüüs

Poliitiline tulevikuplaan

Hindab, kuidas poliitika võiks toimida erinevates tulevastes tingimustes.

Keskendub soovitud tulevikuväljavaadete ja nende saavutamiseks vajalike teede sõnastamisele.

Normatiivne ettenägelikkus

Innovatsioni prognoos

Aitab tuvastada uusi tehnoloogiaid ja tulevase innovatsiooni valdkond

TULEVIKUSEIRE PÕHIPRINTSIIBID

Igal tulevikuseire tüübil on akadeemilises ringkonnas ning ettevõtluse ja poliitikakujundamise strateegiates erinev rakendatavus. UNDP (2018) ja GCPSE (2015) määratlevad järgmised põhiprintsiibid:

Tulevikumõtlemine

Tunnistades, et tulevik on pluraalne, ebakindel ja seda kujundavad tänased otsused

Süsteemne analüüs

Poliitiliste, tehnoloogiliste, sotsiaalsete, keskkonnaalaste ja majanduslike mõõtmete omavahel seotud tegurite arvessevõtmine.

Osalemine ja kaasatus

Erinevate osalejate ja vaatenurkade kaasamine.

Pikaajaline orientatsioon

Lühiajalistest tsüklitest kaugemale vaadates keskpikas ja pikas perspektiivis.

Iteratiivne õppimine

Strateegiliste eelduste pidev läbivaatamine ja kohandamine.

Tšehhi metoodiline juhend „Prioriteedid” täiendab eespool nimetatud lähenemisviise struktureeritud viiefaasilise mudeliga (5P): ettevalmistamine, tajumine, ennetamine, planeerimine ja esitamine (České Priority, 2022). Need kajastavad nii prognoosimistöö praktilist kui ka refleksiivset olemust. Neile, kes soovivad tulevikuseirest sügavamalt aru saada, soovitame uurida järgmisi alapeatükke. Sealt leiate ülaltoodud meetodite ja tööriistade teoreetilised alused ja praktilised rakendused.

Sukeldume sügavamale!

1.2 Kus tuleviku-uuringuid kasutatakse?

Üle maailma pöörduvad nii avaliku kui ka erasektori organisatsioonid tulevikuplaanide ettekujutamiseks ja ettevalmistamiseks tulevikuplaanide poole. Olgu selleks hariduse tulevikku planeeriv valitsus, jätkusuutlikke tooteid arendav ettevõte või tekkivaid globaalseid trende uuriv ülikool – tulevikuplaanid pakuvad praktilisi tööriistu muutuste eesmärgipäraseks juhtimiseks.

Noorsootöötajate jaoks võib tulevikuseire kasutamise mõistmine erinevates valdkondades avada uusi võimalusi. See pakub loomingulisi viise noorte kaasamiseks tulevikku suunatud mõtlemisse – aidates neil suurendada enesekindlust, vastupidavust ja tegutsemisvõimet ümbritseva maailma kujundamisel.

Järgmises osas uurime kolme peamist valdkonda, kus tulevikuseiret laialdaselt kasutatakse: ettevõtlus, poliitika ja avalik sektor ning akadeemiline uurimistöö. Nähes, kuidas erinevad sektorid tulevikuseiret rakendavad, saame paremini aru selle reaalsest väärtusest ja sellest, kuidas sarnased lähenemisviisid saavad toetada tööd noortega.

Ettenägelikkus poliitikas ja avalikus sektoris

Valitsused ja avaliku sektori asutused kasutavad tulevikuväljakutsetega tegelemiseks üha enam ettenägelikkust. See lähenemisviis soodustab strateegilist mõtlemist ja aitab juhtidel välja töötada vastupidavaid, kaasavaid ja tulevikku suunatud poliitikaid.

Euroopa tasandil juhib strateegiline tulevikusuundi tegevuskava Euroopa Komisjoni selliste probleemide lahendamisel nagu kliimamuutused, digitaliseerimine, demograafilised muutused ja geopoliitiline ebakindlus (Euroopa Komisjon, 2024). Need teadmised annavad teavet rahastamise, sotsiaalkaitse, rohelisele majandusele ülemineku ja innovatsiooni kohta otsuste langetamisel. Linnad ja piirkonnad rakendavad tulevikusuundimist kodanikupaneelide ja noortekogude kaudu, kaasates kogukondi hariduse, linnaarengu ja kliimameetmete kujundamisse. See kaasamine muudab poliitikakujundamise demokraatlikumaks ja kaasavamaks.

Ettenägelikkus on aidanud ka rahvatervisel. COVID-19 pandeemia ajal kasutasid mitmed valitsused tulevikuväljavaateid, et varakult tuvastada riske ja neile tõhusamalt reageerida (OECD, 2022).

Ettenägelikkus äris

Ärimaailmas aitab tulevikuplaanide koostamine organisatsioonidel valmistuda muutusteks, märgata uusi võimalusi ja püsida konkurentsivõimelisena. Erinevalt lühiajalisest planeerimisest vaatab see 10, 20 või isegi 30 aastat ette, et näha, kuidas globaalsed trendid, tehnoloogiad ja tarbijate vajadused võivad areneda, võimaldades teha läbimõeldumaid otsuseid ja vastupidavamaid strateegiaid.

Tuntud näide on Shelli stsenaariumiplaneerimise kasutamine, mis sai alguse 1970. aastatel. Energiasektori tuleviku kohta alternatiivsete lugude väljatöötamise abil suutis Shell kohaneda naftašokkidega ja ennetada turuhäireid – see on praktika, mida nüüdseks laialdaselt kasutatakse paljudes tööstusharudes (Polytechnique Insights, 2021).

Tänapäeval kasutavad ettevõtted tulevikku suunatud seiremeetodit, et uurida, kuidas uued tehnoloogiad, nagu tehisintellekt või plokiahel, keskkonnamuutused ja muutuvad väärtused, võivad turge kujundada. Näiteks võib moebränd analüüsida noorte nõudluse suundumusi jätkusuutlikkuse järele, samas kui toidukulleriteenus võiks kasutada tuleviku analüüsi, et tuvastada signaale, nagu laboris kasvatatud liha või hüperlokaalsete dieetide populaarsuse kasv. Paljud ettevõtted moodustavad nüüd tulevikuseire meeskondi või teevad koostööd innovatsioonikonsultantidega, et uurida pikaajalisi tulevikuväljavaateid, testida ärimudeleid ja kujundada tooteid, mis vastavad tulevastele vajadustele. Noorte jaoks võib arusaamine sellest, kuidas ettevõtted tulevikuseiremeetodit kasutavad, sütitada ideid sotsiaalse innovatsiooni või ettevõtluse jaoks. Noorsootöötajad saavad julgustada projekte, mis rakendavad sarnaseid tööriistu, et välja mõelda uusi lahendusi kohalikele või globaalsetele probleemidele.

Ettenägelikkus akadeemilises ja teadusringkonnas

Akadeemilises keskkonnas on tuleviku-uuringud sageli pigem uurimuslikud ja teoreetilised, kuid neil on siiski märkimisväärne reaalne mõju. Näiteks Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus (JRC) edendab tulevikukirjaoskust – võimet ette kujutada ja mõtiskleda mitme võimaliku tuleviku üle.

See aitab inimestel mõelda paindlikumalt ja loovamalt, selle asemel, et eeldada, et tulevik järgib olevikust sirget rada (JRC, 2020). JRC toetab ka tuleviku skaneerimist ja trendianalüüsi sellistes valdkondades nagu roheline tehnoloogia, digitaalne transformatsioon ja globaalne ebavõrdsus. Ülikoolid üle maailma panustavad suurtesse tuleviku-uuringutesse, mis uurivad õppimise, töö, rahvatervise ja demokraatia tulevikku. Näiteks koordineeris Turu Ülikool Soomes „Millennium Projecti“, et uurida tulevasi oskuste vajadusi, samas kui Genfi Ülikool on töötanud jätkusuutlikkuse hariduse tulevikustsenaariumide kallal.

Akadeemiline tulevik on muutumas üha osaluspõhisemaks, kaasates õppejõude, üliõpilasi ja kogukondi tulevikuvisioonide ühisesse loomisse. See peegeldab uskumust, et tulevik ei ole fikseeritud, vaid midagi, mida me koos kujundame.

Selle osa kokkuvõtteks võime öelda, et tuleviku-uuringud mõjutavad juba otsuseid äris, valitsuses ja teaduses. Mõistes, kuidas seda nendes valdkondades rakendatakse, saavad noored väärtuslikku teavet selle kohta, kuidas maailm toimib ja kuidas see muutub. Need näited näitavad, et tuleviku-uuringud ei seisne ainult ennustamises, vaid ka ettevalmistuses, loovuses ja tegutsemises. Trendide uurimise, tulevikustsenaariumide ettekujutamise ja muutuste kriitilise mõtlemise õppimine aitab noortel teha teadlikke valikuid, mõista keerulisi väljakutseid ja aktiivselt panustada parema tuleviku loomisse.

1.3 TULEVIKUSEIRE TÜÜBID

Oluline on märkida, et tuleviku-uuringuteks p
ühte kindlat meetodit. Selle asemel hõlmab se
valdkond mitmesuguseid lähenemisviise. Mõned
meetodid keskenduvad trendide ja mustrite
tuvastamisele, näiteks trendianalüüs. Teised
rõhutavad kujutlusvõimet ja lugude jutustamist,
näiteks stsenaariumide planeerimine, samas kui
mõned seavad esikohale kaasloome, nagu on
näha osaluspõhises tuleviku-uuringus.
Noorsootöötajate jaoks pakuvad need
mitmekesised lähenemisviisid sisukaid viise
noorte kaasamiseks. Need aitavad noortel
tuleviku üle mõtiskleda, arendada olulisi oskusi
ja kujundada oma edasist teed.

Peegeldusküsimus

Kuidas saaks mitmete tulevikuseiremeetodite uurimine süvendada teie suhtlust noortega?

Trendianalüüs ja horisondi skaneerimine

Trendianalüüs aitab tuvastada ja tõlgendada olulisi nihkeid (sotsiaalseid, tehnoloogilisi, majanduslikke, kultuurilisi ja keskkonnaalaseid), mis juba kujundavad homset. Horisontide skaneerimine täiendab seda nõrkade signaalide märkamisega: varajased märgid tekkivatest muutustest meedias, uuringutes, sotsiaalsetes vestlustes või noorte tagasisides.

Need meetodid aitavad noorsootöötajaid:

Püsige noorte jaoks oluliste tekkivate vajadustega sammu pidades.
Hoidke tegevused ajakohased ja kultuuriliselt asjakohased.
Kohanda programme, et need vastaksid muutuvatele oludele.

Stsenaariumide planeerimine ja tuleviku narratiivid

Stsenaariumide planeerimine uurib mitut võimalikku tulevikku ühe ennustamise asemel. See julgustab noori küsima:

- Mis võib juhtuda erinevatel tingimustel?
- Kuidas me saaksime vastata?
- Millised uued riskid või võimalused võivad tekkida?

See protsess arendab paindlikkust ja soodustab loomingulist probleemide lahendamist. See aitab noortel ja teistel suhtuda ebakindlusse enesekindlalt, mitte hirmuga. Tulevikujutud täiendavad seda protsessi lugude jutustamise kaudu, aidates stsenaariume ellu äratada. Need lood on emotsionaalselt seotud võimalike tulevikega ning suurendavad isiklikku refleksiooni ja arusaamist.

Visiooni ja tagasivaadete loomin

Visiooni loomine kutsub noori ette kujutama tulevikku, mida nad soovivad. See keskendub ühistele väärtustele, püüdlustele ja ühiskonnale või kogukonnale, kus nad loodavad elada. See tulevikku suunatud mõtteviis nihutab fookuse probleemidelt võimalustele.

Seejärel muudab tagasivaatav mõtlemine need visioonid tegudeks. Alustades eelistatud tulevikust, töötavad osalejad tagurpidi, et teha kindlaks sinna jõudmiseks vajalikud sammud. See muudab ambitsioonikad eesmärgid praktiliseks ja käeulatuses olevaks.

Strateegiline tulevikuprognoos ja tegevuskava

Strateegiline tulevikuplaan aitab ühendada tulevikuideid reaalse planeerimisega. See toetab pikaajalist mõtlemist ja teadlikku otsuste langetamist. Sageli koondab see mitu tulevikuplaanide tööriista, et moodustada sidus strateegia.

Peamine väljund on tegevuskava. Tegevuskava loob struktureeritud plaani selgete eesmärkide, ajakavade ja verstapostidega. Noorsootöötajate jaoks aitab see tagada, et programmid on asjakohased, praktilised ja eesmärgile orienteeritud.

Osaluspõhine ja kogemuslik tulevikuanalüüs

Osaluspõhine tuleviku-uuringute süsteem seab noored tuleviku kaasloojate rolli. Nad ei ole passiivsed osalejad, vaid osalevad aktiivselt ideede ja lahenduste kujundamises. See lähenemisviis väärtustab noorte kogemusi ja vaatenurki, muutes tuleviku-uuringu kaasavamaks ja põhjalikumaks.

Kogemuslik ettenägelikkus täiendab seda kaasahaaravate tegevuste kaudu. Simulatsioonid, lugude jutustamine, rollimängud ja mängud aitavad noortel uurida keerulisi ideid kaasahaaraval ja meeldejääval viisil. Need meetodid arendavad empaatiat, kriitilist mõtlemist ja reaalse maailma oskusi.

Miks need lähenemisviisid noorsootöös olulised on

Ettenägelikkus aitab noortel valmistuda, kohaneda ja eesmärgipäraselt tegutseda. Kõik meetodid soodustavad pikaajalist mõtlemist, loovust ja vastupidavust.

Need muudavad abstraktsed teemad arusaadavamaks ja aitavad noortel näha end tulevikku mõjutavana.

Noorsootöös tehtav tulevikuplaanid edendavad:

Proaktiivne mõtteviis ja suurem teadlikkus tulevikuvõimalustest

Selgem eesmärgi- ja suunataju

Suurem enesekindlus ebakindlusega toimetulekul

Suurem osalemine kohalike ja globaalsete muutuste kujundamises

Kokkuvõte ja järgmised sammud

Ülaltoodud lähenemisviisid pakuvad noorsootöötajatele paindlikku ja võimsat tööriistakomplekti. Kombineerituna ja erinevatele kontekstidele kohandatuna toetavad need läbimõeldud ja reageerimisvõimelist tööviisi noortega. Hoolikalt rakendatuna aitavad need meetodid mitte ainult ebakindlusega toime tulla, vaid annavad noortele ka võimaluse tuleviku kujundamisel aktiivselt osaleda.

Lõppkokkuvõttes ei ole niivõrd tuleviku ennustamine kuivõrd selle ettekujutamine, mis võiks olla – ja teadlike sammude astumine soovitavamate tulemuste poole.

Küsimused refleksiooniks

- Millised tulevikuseire meetodid vastavad teie töötavate noorte vajadustele?
- Kuidas saate noori nendesse protsessidesse kaasloojatena kaasata?
- Mis on üks väike samm, mida saate astuda, et hakata oma järgmises sessioonis tulevikuplaane rakendama?
- seanss?

1.4 Praktilised rakendused

Ebakindlusega töötamine on osa tänapäeva noorsootööst ning tulevikuväljavaadete uurimise viisid võivad muuta meie reageeringud läbimõeldumaks, kaasavamaks ja tõhusamaks. Selle lähenemisviisi asemel, et küsida „Mis juhtub?“, kutsub see meid üles küsima:

3x

1. "Mis võiks juhtuda?"
2. „Milleks peaksime valmistuma?“
3. „Millist tulevikku me tahame luua?“

Ettenägelikkuse rakendamine noorsootöös

Kui soovid tulevikuseire tööriistu oma igapäevatöös noortega rakendada, aga ei tea päris täpselt, kuidas – või isegi kust alustada –, siis ära muretse! Oleme koostanud lühikese samm-sammult juhendi.

- **Alusta uudishimust**
- **Esitage noortele selliseid küsimusi nagu:**

Milline näeb välja sinu ideaalne tulevik? Mis sind muretseb? Mis sind erutab?

- **Trendide otsimine**

Püsi kursis sotsiaalsete, tehnoloogiliste ja kultuuriliste muutustega. Kasuta selliseid tööriistu nagu Google Trends, TikToki vaatlus või kohalikud uuringud.

- **Loo ministsenaariume**
- **Kirjutage oma meeskonna või noortegrupiga kaks või kolm tulevikulugu: üks optimistlik, üks väljakutsuv ja üks üllatav.**

Töötage tagurpidi

- **Vali positiivne stsenaarium ja koosta „tagurpidi kaart“, kuidas selleni jõuda. Milliseid samme tuleb selle saavutamiseks astuda? Mida saame teha, et juba täna alustada?**

Manusta programmeerimisse

- **Integreeri tulevikuseire oma töö erinevatesse valdkondadesse: karjäärinõustamine, loomekunst, aktivism või kodanikuhariduse projektid.**

Tulevikuseire praktikas: praktilised näited

Kui tuleviku-uuringud tunduvad endiselt abstraktsed, siis siin on mitu reaalse elu näidet – alates riiklikest poliitikatest kuni rahvusvaheliste noortealgatusteni –, mis näitavad, kuidas neid saab kasutada strateegia, osaluse ja muutuste kujundamiseks.

1. Kohalik omavalitsus ja noortepoliitika (Soome)

Soome Noortenõukogu koosseisu kuulub haridus- ja kultuuriministeeriumi määratud uurimis-, tuleviku-uuringute ja hindamise osakond. Riik kasutab tuleviku-uuringuid riiklikus noortepoliitika planeerimises, viies regulaarselt läbi noortebaromeetreid ja strateegilisi tuleviku-uuringuid, et uurida noorte elus toimuvaid suundumusi, nagu haridus, digitaalsed harjumused ja poliitiline kaasatus.

- **Praktiline tulemus:**
- **Soome riiklik noorsootöö ja noortepoliitika programm, mis võetakse valitsuse tasandil vastu iga nelja aasta tagant, on suunatud noorte arengut toetava keskkonna loomisele. Tulevikuseire tööde tulemused on kujundanud poliitikat, näiteks laiendatud vaimse tervise teenuseid ja uusi digitaalseid noorteplatvorme.**

2. Organisatsiooniline tulevikuplaanid – YMCA algatus „Miljon häält”

Maailma YMCA juhtis ülemaailmset tulevikuvisioonide kampaaniat, kogudes 55 riigi noorte vaatenurki, et paremini mõista nende tulevikuvisioone. Tulemused andsid panuse tööhõive, kliimaõigluse ja võrdõiguslikkuse programmide koostamisse.

- **Praktiline tulemus:**
- **Noorte panuse põhjal käivitasid mitmed YMCA harud rohelise ettevõtluse algatusi ja digitaalseid koolituskeskusi (World YMCA).**

3. UNICEF-i noorte tulevikuplaanide stipendium

Noorte Tulevikuseire stipendium on kaheksakuuline programm, mis toob kokku noored juhid (vanuses 15–25), et uurida lapse õiguste tulevikku. See annab osalejatele tuleviku-uuringute oskused ja platvormid lahenduste väljatöötamiseks oma kogukondades.

- **Praktiline tulemus 1:**
- **Vaid kolme aastaga on stipendium jõudnud enam kui 13 000 nooreni 160 riigis, mõjutanud UNICEF-i aruandeid ja strateegiaid ning toetanud organisatsioonisisest tulevikuplaanide koolitust, andes jõudu uuele tulevikule keskendunud noortejuhtide põlvkonnale.**
- **Praktiline tulemus 2:**
- **Noorte juhitud tulevikukujundus:**

See algatus kaasas noori osaluspõhistesse tuleviku-uuringutesse, et mõjutada neid mõjutavaid poliitikaid, edendades kaasavat ja tulevikku suunatud poliitikakujundamist.

4. Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni „Meie tuleviku tegevuskava”

„Meie tuleviku tegevuskava“ on ÜRO Fondi programm, mis annab noortele muutuste elluviijatele võimaluse olla muutuste eestvedajad jätkusuutliku maailma saavutamiseks aastaks 2100. See pakub noortele innovaatoritele platvormi ÜRO ümbermõtestamiseks 21. sajandi vajaduste järgi, edendades ühist tegutsemist ja luues liite ühiste probleemide lahendamiseks. ÜRO käivitas selle ülemaailmse algatuse, et koondada noorte hääled tulevikuplaneerimisse. Kuulamisseansside ja tulevikumõtlemise töötubade kaudu panustasid noored juhid haridusreformi, kliimameetmete ja tehnoloogiaeetika ettepanekutesse (Meie tuleviku tegevuskava: järgmise ja tulevaste põlvkondade jõu vallandamin

Praktiline tulemus:
„Meie tuleviku tegevuskava“ programmil on reaalne potentsiaal noorsootöötajatele mõju avaldada – see pakub globaalset raamistikku ja inspiratsiooni kohalike versioonide elluviimiseks, kutsudes noori üles kujundama tulevikku, mis peegeldab nende vajadusi ja lootusi. See saab teoks kolme mõjuka algatuse kaudu – koalitsioon „Ava tulevik“, programmi „Järgmise põlvkonna stipendiaadid“ ja põlvkondadevaheline tegevus –, mis muudavad programmi „Meie tuleviku tegevuskava“ käegakatsutavateks tulemusteks, aidates kaasa positiivsete muutuste esilekutsumisele ja jätkusuutliku tuleviku loomi

Peegeldusküsimus

Kas olete kuulnud sarnastest headest praktikatest või nendes osalenud?
Kas leiate selliseid näiteid oma riigi ja kogukonna noorsootööst?
Mis võiks teie töös rakendatav olla?

Siin jagasime lühikese näite sammudest, kuidas saate tuleviku-uuringuid oma töös tutvustada ja rakendada. Juhiste edasisest loendist leiate palju näiteid ja konkreetseid tööriistu, mida saate iga konkreetse sammu jaoks kasutada.

1.5 Miks see on oluline?

Tulevikuga töötamise tegelik tugevus ei seisne õigete vastuste leidmises, vaid õigete küsimuste esitamise õppimises. Noorsootöötajate jaoks pakub selline mõtteviis tugeva tegutsemisaluse. See aitab:

Ennetage vajadusi enne, kui need kriisiks muutuvad
Arendage tulevikuks valmis oskusi, nagu kohanemisvõime, loovus ja kriitiline mõtlemine
Anda noortele võimalus näha end oma maailma kaasloojatena

Selle lähenemisviisi omaksvõtmisega muutub noorsootöö pelgalt reageerivast lähenemisviisist tõeliselt tulevikku suunatud tööks, andes praktikutele ja noortele võimaluse ennetada väljakutseid, haarata kinni võimalustest ning navigeerida muutustes enesekindlalt ja eesmärgikindlalt. See soodustab kohanemisvõimet ja tagab, et noored mitte ainult ei reageeri muutuvatele oludele, vaid kujundavad aktiivselt ka enda ümber olevat maailma.

Ettenägelikkus julgustab meid mõtlema kaugemale hetkeolukorrast, omaks võtma innovatsiooni, mitut vaatenurka ja ootamatuid võimalusi. See tugevdab meie võimet toetada noori dünaamilises maailmas, aidates neil arendada vastupanuvõimet, uudishimu ja teadlikku otsuste langetamist. Kõige tähtsam on see, et see lähenemine kinnitab olulist tõde: tulevik ei ole midagi, mida me ootame, vaid midagi, mida me koos loome.

Peegeldusküsimus

Kas olete kuulnud sarnastest headest praktikatest või nendes osalenud?
Kas leiate selliseid näiteid oma riigi ja kogukonna noorsootööst?
Mis võiks teie töös rakendatav olla?

Viited

České priority. (2022). Foresight: Methodical guide. https://www.ceskepriority.cz

European Commission. (2024). Strategic foresight. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/foresight_en

GCPSE. (2015). Foresight: The manual. UNDP Global Centre for Public Service Excellence.

Glenn, J. C. (1972). Futures wheel. The Futures Group.

Höjer, M., Gullberg, A., & Pettersson, R. (2011). Backcasting images of the future city—Time and space for sustainable development in Stockholm. Technological Forecasting and Social Change, 78(5), 819–834. https://doi.org/10.1016/j.techfore.2011.03.009

Joint Research Centre. (2022). Futures of education and training: Explaining and exploring futures literacy. European Commission.

Joint Research Centre. (2024). Raw Materials Information System – Background and context. European Commission. https://rmis.jrc.ec.europa.eu/background-and-context-204a76

Ministry of Education and Culture. (n.d.). National Youth Work and Youth Policy Programme. https://okm.fi/en/national-youth-work-and-policy-programme

Ministry of Education and Culture. (n.d.). Youth research and monitoring of young people's living conditions. https://okm.fi/en/youth-research

Next Generation Fellows. (n.d.). Next Generation Fellows. https://ourfutureagenda.org/nextgenerationfellows/

Viited

Our Future Agenda. (n.d.). Unlocking the power of next and future generations. https://ourfutureagenda.org/

Rhydderch, A. (2017). Scenario building: The 2x2 matrix technique. In Prospective and strategic foresight toolbox (June 2017). Futuribles International.

State Youth Council. (n.d.). https://tietoanuorista.fi/en/state-youth-council/

UNDP. (2018). Foresight manual: Empowered futures for the 2030 agenda. United Nations Development Programme.

United Nations Development Programme. (2018). Foresight manual: Empowered futures for the 2030 agenda. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/publications/UNDP_ForesightManual_2018.pdf

UN Global Pulse. (n.d.). UNICEF Youth-led Futures Design. https://www.unglobalpulse.org/project/unicef-youth-led-futures-design/

UNICEF. (n.d.). Our future pledge: An agenda for futures by youth. https://www.unicef.org/innocenti/reports/our-future-pledge-agenda-futures-youth

UNICEF. (n.d.). Youth foresight fellowship. https://www.unicef.org/innocenti/youth-foresight-fellowship

Unlock the Future Coalition. (n.d.). https://ourfutureagenda.org/unlockthefuture/

Wilkinson, A., & Kupers, R. (2013). Living in the futures. Harvard Business Review. https://hbr.org/2013/05/living-in-the-futures

World YMCA. (2013). One million voices – Excitement is building!. https://www.ymca.int/one-million-voices-excitement-is-building/

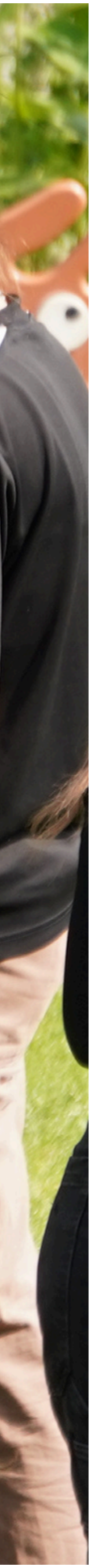
Youth4Foresight Toolkit. (2024). INTPA Foresight Hub Network: Detectives of the future. Capacity4Dev. https://capacity4dev.europa.eu

2 TULEVIKUSEIRE METOODIKATE KOHTA

Eelmises peatükis rõhutasime ettenägelikkuse väärtust noorsootöös, eriti tahtlike, loominguliste ja vastupidavate praktikate edendamisel. Nüüd nihkub tähelepanu sellele, kuidas neid ideid ellu viia.

See peatükk tutvustab erinevaid meetodeid, mis aitavad noorsootöötajatel uurida tulevikuvõimalusi mõtestatud ja ligipääsetaval viisil. Mängulistest tegevustest kuni struktureeritud planeerimisvahenditeni toetavad need lähenemisviisid refleksiooni, dialoogi ja tegutsemist, andes noortele võimaluse kriitiliselt mõelda ja kujundada tulevikku, mida nad näha tahavad.

2.1 Miks on noorsootöös oluline mõista erinevaid meetodeid

Nagu ülaltoodud tekstis välja toodud, on tuleviku-uuringud kõige tõhusamad koos kontekstile sobivate meetoditega. Sobiva lähenemisviisi valimine ei ole pelgalt tehniline otsus; see tagab protsessi sisuka, kaasava ja noortele asjakohase olemuse.

Saadaval on mitmesuguseid meetodeid, alates lihtsatest ja mängulistest kuni analüütilisemateni. Oluline on teada, millal ja kuidas neid meetodeid kasutada, et need oleksid noortele tähendusrikkad ja kättesaadavad. Meie eesmärk on valida lähenemisviisid, mis on kooskõlas teie eesmärkide ja teiega töötavate noorte vajadustega.

Nagu ülaltoodud tekstist näha, pakub tulevikuseire valdkond mitmekesist valikut tööriistu ja tehnikaid. Noorte tõhusaks kaasamiseks on üliolulise teada, millist meetodit, millal ja kuidas kasutada.

Seetõttu leiate järgmistest osadest ülevaate saadaolevatest metoodikatest – lihtsatest ja mängulistest tegevustest kuni keerukamate analüütiliste protsessideni – ning juhised õige lähenemisviisi valimiseks just teie noorsootöö konteksti ja eesmärkide jaoks.

Arendada tuleviku kirjaoskust: aidata noortel mõista liikumapanevaid jõude, tuvastada trende ja mõelda kriitiliselt erinevate võimalike tulemuste üle.

Kasvav algatusvõime: Anda noortele võimalus näha end mitte ainult tuleviku passiivsete vastuvõtjatena, vaid aktiivsete tegutsejatena, kes saavad teha valikuid ja võtta meetmeid, mis seda mõjutavad (UNICEF Innocenti, 2023).

Kriitilise mõtlemise ja loovuse edendamine: Julgusta eelduste kahtluse alla seadmist, alternatiivide ettekujutamist ja uuenduslike lahenduste väljatöötamist.

Vastupanuvõime suurendamine: valmistage noori ette ootamatute muutustega kohanemiseks ja ebakindlusega suurema enesekindluse saavutamiseks (Steinmüller & Steinmüller, nagu tsiteeritud Mendonça jt., n.d.).

- **Edendada osalemist ja dialoogi: Loo ruume ühiste lootuste, hirmude ja tulevikuvisioonide ühiseks uurimiseks.**

Ettenägelikkuse spekter: Lihtsast kaasamisest süvaanalüüsini

Mõelge tulevikuseire metoodikatest kui tööriistakomplektist. Mõned tööriistad on konkreetsete ülesannete jaoks kiired ja lihtsalt kasutatavad, teised aga on võimsamad, kuid nõuavad rohkem oskusi ja ettevalmistust. Noorsootöös kaldume sageli meetodite poole, mis on osaluspõhised, kaasavad ja kohandatavad.

1. Lihtsamad, intuitiivsemad ja suure osalusmääraga meetodid:

Need meetodid on sageli parimad alguspunktid noortele tulevikumõtlemise tutvustamiseks. Need seavad esikohale interaktsiooni, kujutlusvõime ning abstraktsete kontseptsioonide käegakatsutavaks ja lõbusaks muutmise. Üldiselt nõuavad need vähem ettevalmistusaega ja toetuvad rohkem grupidünaamikale ja loomingulisele juhtimisele.

Peamised omadused:
Visuaalselt köitev, tegevuspõhine, koostööaldis, rõhuasetusega lugude jutustamisel ja kujutlusvõimel, madalam sisenemisbarjäär.

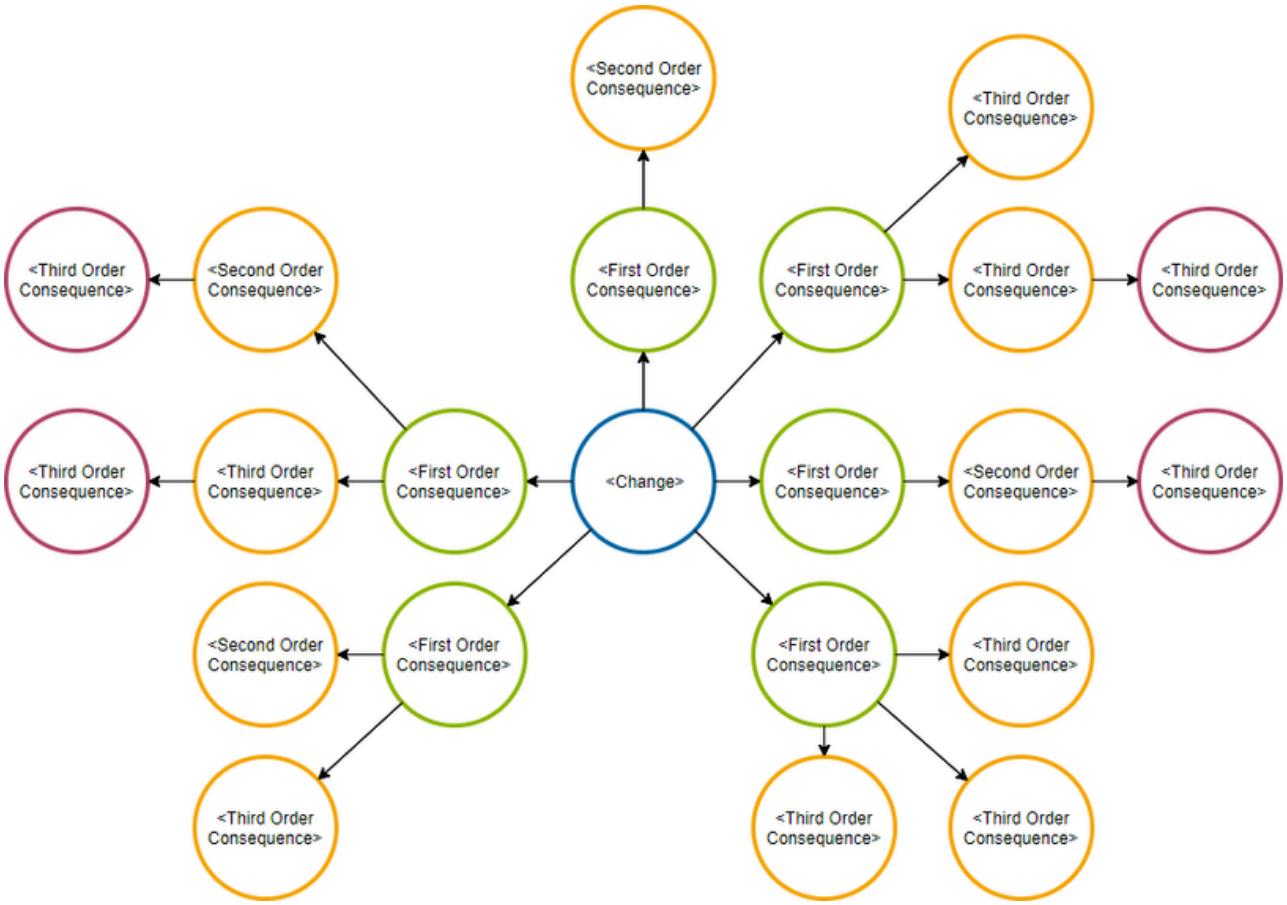
Näited noorsootööst:

- **Tulevaste teemade ajurünnak:**

Kiire grupiseanss ideede genereerimiseks tulevikulootuste, hirmude või konkreetse teemaga seotud muutuste kohta (nt "Millised näevad sõprussuhted välja 10 aasta pärast?"). (ETF Open Space, n.d.).

- **Tuleviku jutustamine / rollimäng: Nagu eraldi peatükis kirjeldatud, hõlmab see võimalikust tulevikustseenist lühikeste stseenide läbimängimist. Suurepärane tulevikustsenaariumide emotsionaalsete ja sotsiaalsete mõõtmete uurimiseks samastuval viisil (Carleton jt, 2013).**

- **Tulevikuratas (sissejuhatav tase): Visuaalne mõttekaardi harjutus, et kiiresti uurida ühe trendi või sündmuse otseseid ja kaudseid tagajärgi (nt "Mis juhtub, kui meie kohalik noortekeskus suletakse?"). Hea esialgsete arutelude algatamiseks (Parem hindamine, pole avaldatud).**

Allikas: https://online.visual-paradigm.com/knowledge/decision-analysis/what-is-futures-wheel/

- **Lihtne trendide jälgimine:**
- Noorte palumine jagada hiljutisi uudiseid, sotsiaalmeedia postitusi või tähelepanekuid, mis neid üllatasid või tundusid uudsed, ning arutelu selle üle, mida need tuleviku kohta võivad viidata.

- **Visuaalsed kollaažid / meeleolutahvlid:**
- Soovitud või kardetud tuleviku visuaalsete kujutiste loomine piltide, sõnade ja jooniste abil.

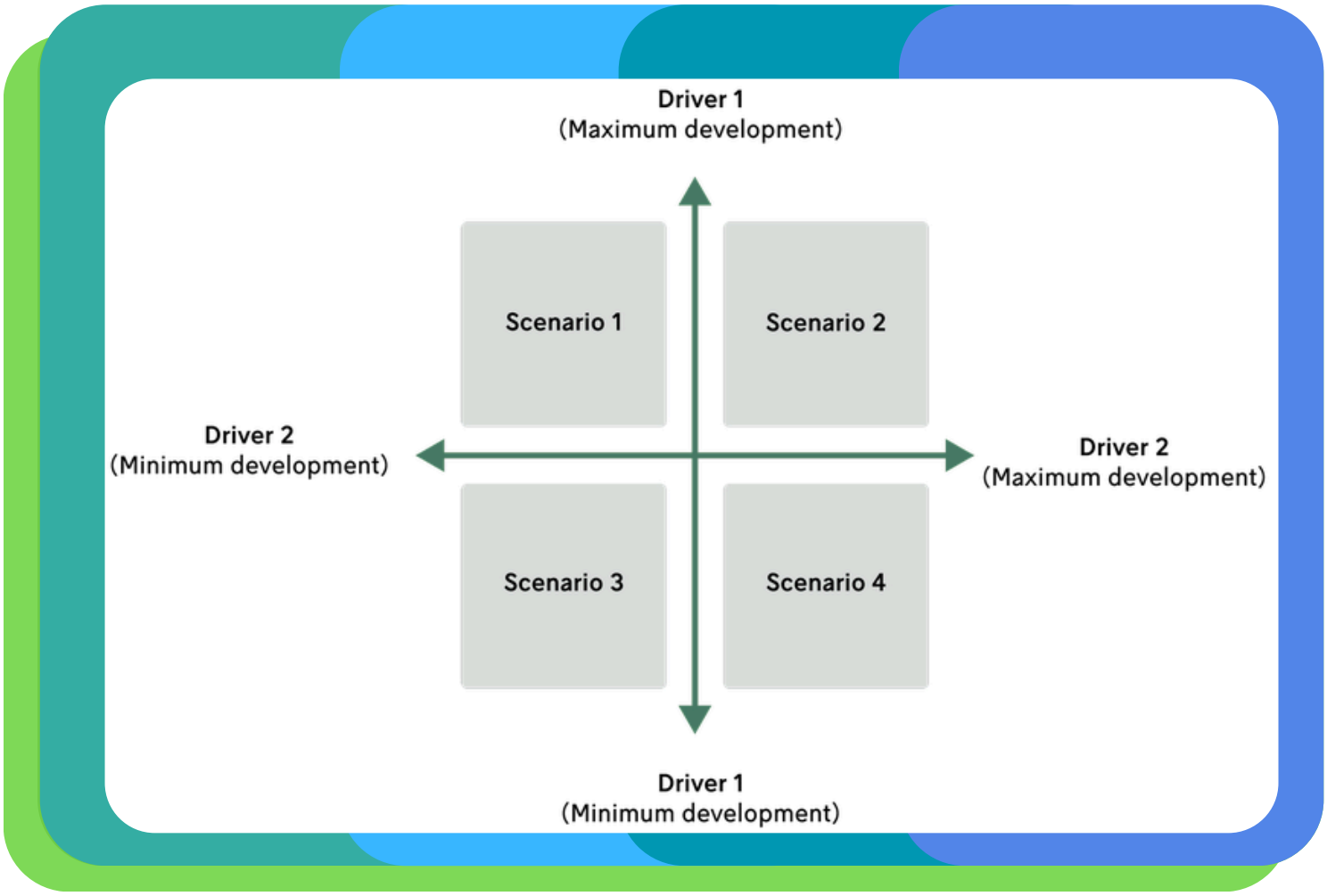
2. Struktureeritumad, analüütilisemad ja põhjalikumad meetodid:

Need meetodid pakuvad sügavamat arusaama, kuid nõuavad sageli struktureeritumat juhendamist, potentsiaalselt taustauuringuid ja osalejatelt rohkem aega. Need on väärtuslikud, kui teil on vaja analüüsida keerulisi interaktsioone, töötada välja detailseid plaane või konsulteerida konkreetse valdkonna ekspertidega.

Peamised omadused:
Süstemaatilisem, võib hõlmata andmeid või ekspertide panust, keskenduda analüüsile ja struktuurile, võib nõuda rohkem juhendamise oskusteavet või ettevalmistust.

Näited noorsootööst:

- **Detailne stsenaariumide koostamine (nt 2x2 maatriks, võtmetegurid): Süstemaatiliselt arendatakse selgeid ja usutavaid tulevikunarratiive, mis põhinevad peamiste liikumapanevate jõudude ja ebakindluste tuvastamisel ja analüüsimisel. 2x2 maatriksi meetod on küll struktureeritud, kuid seda saab kohandada väga interaktiivseks töötoa formaadiks, mis sobib noortele (UN Global Pulse, n.d.; OpenFutures, n.d.). Nõuab liikumapanevate jõudude hoolikat valimist.**

Allikas: https://www.futuresplatform.com/blog/2x2-scenario-planning-matrix-guideline

- **Backcasting:** Starting with a shared vision of a desirable future (e.g., "Our town is fully youth-friendly by 2035") and working backwards collaboratively to identify the necessary steps, milestones, and actions needed today and tomorrow to achieve it (UNDP, 2018). Powerful for action planning.

- **Horizon Scanning (Community Level):** A more organised effort where youth groups systematically monitor local news, community forums, school policies, etc., to identify emerging issues or trends relevant to young people in their area (Futures Platform, n.d.). Can feed into other activities.

- **Delphi Method (Adapted):** While traditionally involving experts, simplified versions could be used within a youth council or project group to gather diverse opinions on priorities for future action through anonymous rounds of feedback, ensuring quieter voices are heard (Linstone & Turoff, 1975/2002). Requires careful setup.

- **Cross-Impact Analysis (Simplified):** Exploring how different trends relevant to youth (e.g., mental health awareness, AI in education, gig economy jobs) might influence each other, perhaps using a simple matrix and group discussion rather than complex calculations (Gordon & Hayward, 1968, as cited in various sources; Foresight Culture, n.d.).

Understanding this spectrum helps you select methods that match your group's experience level, the time you have, and the depth of exploration you aim for.

- **Tagasivaade: alustades ühisest visioonist soovitavast tulevikust (nt „Meie linn on 2035. aastaks täielikult noortesõbralik“) ja töötades koos tagasiulatuvalt, et teha kindlaks vajalikud sammud, verstapostid ja tegevused, mida on vaja täna ja homme selle saavutamiseks (UNDP, 2018). Võimas tegevuskava koostamisel.**

- **Horisondi skaneerimine (kogukonna tasand): Organiseeritum ettevõtmine, kus noortegrupid jälgivad süstemaatiliselt kohalikke uudiseid, kogukonnafoorumeid, koolipoliitikat jne, et tuvastada oma piirkonna noorte jaoks olulisi uusi probleeme või trende (Futures Platform, n.d.). Võib olla kasulik ka teistele tegevustele.**

- **Delphi meetod (kohandatud): Kuigi traditsiooniliselt kaasatakse eksperte, saab noortevolikogus või projektirühmas kasutada lihtsustatud versioone, et koguda anonüümsete tagasisidevoorude kaudu mitmekesiseid arvamusi edasiste tegevuste prioriteetide kohta, tagades, et ka vaiksemad hääled jäävad kuuldavaks (Linstone & Turoff, 1975/2002). Nõuab hoolikat ettevalmistust.**

- **Ristmõju analüüs (lihtsustatud): uuritakse, kuidas noortega seotud erinevad trendid (nt vaimse tervise teadlikkus, tehisintellekt hariduses, gig-majanduse töökohad) võivad üksteist mõjutada, kasutades keerukate arvutuste asemel lihtsat maatriksit ja rühmaarutelu (Gordon & Hayward, 1968, nagu on viidatud erinevates allikates; Foresight Culture, n.d.).**

- **Selle spektri mõistmine aitab teil valida meetodeid, mis vastavad teie grupi kogemustasemele, teie käsutuses olevale ajale ja teie soovitud uurimistöö sügavusele.**

VALIMINE ÕIGE TULEVIKUPLAAN TEIE NOORTELE TÖÖPRAKTIKA

1. Mis on sinu eesmärk? (Miks)
2. Kui ebakindel või keeruline on teema? (küsimus „Kuidas“)
3. Millised ressursid teil on? ("Mis")
4. Kes on kaasatud noored? ("Kes")
5. Mis on ajahorisont? (Millal)

1 MIS ON SINU EESMÄRK? ("MIKS")

Uudishimu ja teadlikkuse äratamine: Eesmärk: tutvustada tulevikust mõtlemist, panna noori rääkima ja ette kujutama. Meetodid: Tulevikust rääkimine, lihtne trendide märkamine, tulevikuratas, ajurünnak.
Võimaluste uurimine: Eesmärk: mõista teemaga seotud võimalike tulevikuväljavaadete ulatust (nt töö tulevik, kliimamuutuste mõjud). Meetodid: uurimuslikud stsenaariumid (nt 2x2 maatriks), horisondi skaneerimine, nõrgad signaalid.
Ühiste visioonide loomine: Eesmärk: määratleda soovitav tulevik, mille poole grupp soovib liikuda. Meetodid: Normatiivsed stsenaariumid, strateegiline visioon, tagasiulatuv analüüsimine (lähtepunkt).
Strateegiate ja tegevuskavade väljatöötamine: Eesmärk: välja selgitada, kuidas saavutada soovitud tulevik või navigeerida oodatavate väljakutsetega. Meetodid: tagasiulatuv analüüsimine, tegevusteed, tegevuskava (lihtsustatud).
Vastupidavuse ja valmisoleku suurendamine: Eesmärk: kaaluda võimalikke häireid ja seda, kuidas rühm või kogukond võiks neile reageerida. Meetodid: Võimalike häirete arutelud, häirivad stsenaariumid, tulevikuratas (mõjude jaoks).
Kompleksse teema süvendamine: eesmärk: analüüsida tulevast teemat mõjutavate erinevate tegurite koosmõju.

- **Meetodid: ristmõju analüüs (lihtsustatud), süsteemi kaardistamine.**

2 KUI EBAKINDLA VÕI KEERULINE ON TEEMA? („KUIDAS“)

- **Suur ebakindlus/keerukus: kui tulevik tundub väga ettearvamatu või hõlmab paljusid omavahel seotud tegureid (nt tehisintellekti pikaajaline mõju, globaalsed poliitilised nihked), on olulised meetodid, mis hõlmavad mitut võimalust. Meetodid: stsenaariumide loomine, potentsiaalsed potentsiaalsed riskid, horisondi skaneerimine.**
- **Väiksem ebakindlus/selgemad eesmärgid: Kui soovitud tulemus on selgem või fookuses on prognoositavamad trendid, võivad planeerimisele orienteeritud meetodid olla sobivamad. Meetodid: Tagasiulatuv prognoosimine, tegevusteed.**

3 MILLISED RESSURSID TEIL ON? ("MIS")

Aeg: kui palju aega saate pühendada? Kiire tulevikuratta käsitlus võib võtta 30 minutit, samas kui täielik stsenaariumide loomise töötuba võib võtta mitu tundi või isegi päevi (TFN-i dokument: 2x2 maatriksi töötoa kava).
Materjalid ja ruum: Kas vajate pabertahvleid, märkmepabereid, digitaalseid tööriistu (nagu Miro) või ruumi esinemiseks?

- Mugavus juhtimisel: Kas tunned end mugavalt avatud loominguliste protsesside või struktureeritumate analüütiliste protsesside juhtimisel? Vali meetodid, mille juhtimisel või kaasjuhtimisel tunned end kindlalt. Mõnede keerukate meetodite puhul võib saada kasu välisest ekspertiisist, kui see on olemas.

4 KES ON KAASATUD NOORED? ("KES")

Vanus ja arenguetapp: Kohanda keerukust ja abstraktsust. Nooremad rühmad võivad paremini reageerida jutuvestmisele, joonistamisele ja rollimängudele, samas kui vanemad noored võivad rohkem tegeleda analüüsi ja strateegiaga.
Grupi suurus ja dünaamika: Mõned meetodid toimivad paremini väikestes gruppides (süvatöö stsenaariumide üle), teised aga suuremates gruppides (ajurünnak, sissejuhatavad tegevused). Arvestage olemasolevate grupi ühtekuuluvuse ja suhtlusstiilidega.
Eelnev kogemus: Kas nad on varem tulevikust mõtlemisega tegelenud?

- Alustage lihtsamate ja uustulnukate jaoks kaasahaaravamate meetoditega.

Õpistiilid ja -eelistused: Pakkuge visuaalse,

- kuulmis- ja võimaluse korral kinesteetilised tegevused.

5 MIS ON AJAHORISONT? (MILLAL)

- Lühiajaline perspektiiv (1-5 aastat): Keskenduda võib praegustele trendidele, vahetutele väljakutsetele ja konkreetsele tegevuskavale. Meetodid: trendianalüüs, tegevusteed, tulevikuratas.
- Pikaajaline (10–25+ aastat): Julgustab kujutlusvõimelisemaid hüppeid, põhimõtteliste muutuste uurimist ja transformatiivsete visioonide loomist. Meetodid: stsenaariumide loomine, kaugesse tulevikku tagasi vaatamine, tuleviku jutustamine, oluliselt erinevate maailmade uurimine.

MEETODITE KOMBINEERIMINE RIKKALIKUMATE KOGEMUSTE SAAMISEKS

Sageli on kõige tõhusam lähenemisviis mitme meetodi järjestikuse kombineerimine.

Võid alustada järgmisest:

Horisondi skaneerimine/trendide jälgimine: praegu toimuvate peamiste muutuste tuvastamiseks.
Tulevikuratas/tuleviku jutustamine: võtmetrendiga seotud võimalike mõjude või tunnete uurimine.

- Stsenaariumide koostamine (nt 2x2 maatriks): kõige olulisemate ebakindluste põhjal erinevate alternatiivsete tulevikuväljavaadete väljatöötamiseks.

Tagasiulatuvad sündmused/tegevusteed: sammude planeerimine varem kindlaks tehtud eelistatud stsenaariumi suunas.

See loob noortele teekonna, mis liigub teadlikkusest ja uurimisest visiooni ja tegutsemiseni, arendades samm-sammult nende ettenägemisvõimet.

Neid tegureid hoolikalt kaaludes saate valida ja kohandada meetodeid, mis muudavad tulevikuseire asjakohaseks ja kaasavaks, andes noortele võimaluse kriitiliselt mõelda, eesmärgipäraselt tegutseda ja tuleviku kujundamises osaleda.

2.2 TRENDI UURIMINE

Trend on aja jooksul tekkiv muutuste muster. See moodustub signaalidest (väikesed muutuste indikaatorid) ja sündmustest (meie ümber juba toimuvad muutused). Kui need signaalid moodustavad järjepidevaid mustreid, muutuvad need trendideks, mis aitavad meil mõista, kuhu asjad võivad liikuda. Kuid trendid ei toimi isoleeritult. Nad suhtlevad, põrkuvad ja võimendavad üksteist ning just see koosmõju toob sageli kaasa kõige olulisema muutuse.

Põhimõisted:

Signaal:
Väiksem, sageli varajane märk sellest, et midagi on muutumas.

- **Trend:**
- **Korduv muutus või muster, mille mõju aja jooksul kasvab.**

- **Häire:**
- **Kui trend muudab oluliselt praegust süsteemi või struktuuri.**

- **Pimeala:**
- **Trendi või arengut, mille oleme kahe silma vahele jätnud.**

TRENDI UURIMISE TÖÖRIISTAD

Trendikaardid:

Need on eelnevalt kirjutatud kaardid, mis kirjeldavad trendi. Iga kaart võib sisaldada järgmist:

Trendi nimi (nt "Kasvav ebavõrdsus")
Lühike kirjeldus

- Signaalid või näited
- Keda või mida see mõjutab

Noorsootöös saate luua kohalike oludega kohandatud trendikaarte, näiteks:

"Virtuaalsete sõprussuhete tõus"
"Noorte juhitud kliimameetmed"

- "Vaimse tervise rakenduste buum"

TRENDIKAARDISTAMINE:

Kui mitu trendi on tuvastatud, saate need visuaalselt kaardistada.

Millised on kõige häirivamad?
Kuidas nad võiksid omavahel suhelda?
Kas mõni kiirendab või aeglustab?

Võite kasutada kleepmärkmeid, tahvleid või veebitööriistu, näiteks Mirot või Padletit.

TRENDI UURIMISE TEHNIKAD

Kui soovid teada, kuidas oma töös trendide uurimist alustada, oled õiges kohas! Allpool on toodud mõned tehnikad ja sammud, mida saad trendide uurimise sessiooni edukaks läbiviimiseks kasutada.

Alusta sellest, et ...
Moodustage väike meeskond – see võib koosneda töötajatest või noortest.
Määrake teema – näiteks tööhõive, haridus, digitaalne turvalisus või kogukonnaelu.

- Tee kiire ülevaade – uudised, sotsiaalmeedia, noorteküsitlused.

Tuvasta 5–10 trendi ja kirjuta need kaartidena üles.
Juhendage gruppidega sessiooni uurimiseks ja mõtisklemiseks.
Arutage, mida need trendid teie programmide, partnerluste või eestkoste jaoks tähendavad.

KUIDAS SEE PRAKTIKAS VÄLJA NÄEB: GRUPIARUTELUDE TÖÖTOAD

Trende uurimiseks võite läbi viia sessiooni grupiarutelu tehnikat kasutades. Siin on mugav samm-sammult juhend trendide uurimise sessiooniks, mis on inspireeritud Tomorrow tööriistakomplektist.

- Tutvustage, mis on trendid ja miks need on olulised (5 min)
- Jaga trendikaarte (5 min) – trendikaartide mallid leiad homsete tööriistade lisast või võid need ise kujundada.
- Grupiarutelu: Millised trendid on kõige häirivamad? Kuidas need omavahel seotud on? (20 min)
- Tuvastage puuduvad trendid tühja trendikaardi malli abil (10 min) – tühja malli leiate homse tööriistakomplekti lisast või saate selle ise kujundada.
- Jaga oma arusaamu laiema grupiga (15 min)

Seda saab teha erinevate sihtrühmadega, koos oma noorsootöötajatega või otse noortega, et aidata neil tulevikukirjaoskust kujundada.

TEEMAD, MIDA SAATE NOORTEGA KÄSITLEDA, KASUTADES TRENDIDE UURIMISE TÖÖRIISTU JA TEHNIKAID

Trendide uurimine võib olla tõhus viis süveneda noortele olulistesse teemadesse. Allpool leiate kaks näidet. Julgustame teid mõtlema, kuidas neid sessioone saaks laiendada, et tulevikus olulisi muutusi soodustada.

Noorte vaimse tervise trendid

Teie organisatsioon märkab noorte seas ärevuse üle arutamise kasvavat trendi TikTokis ja Redditis. Uurides seda trendi koos noortega, saate luua tugiringe ja teha koostööd rakenduste arendajatega, et katsetada kohalikku vaimse heaolu vestlusrobotit.

Rohelised oskused tulevikuks

Regionaalne noortekeskus märkas roheliste töökohtade järele kasvavat ülemaailmset nõudlust. Nad uurisid seda trendi, vaadates üle uudiseid ja poliitilisi muutusi ning vesteldes noorte keskkonnakaitsjatega. Tulemus? Noortele mõeldud „Rohelise karjääri" tööriistakomplekt ja mentorlusprogramm. Kasutades neid kahte näidet, proovige ette kujutada veel ühte olulist teemat, mida saaksite noortega uurida. Millised võiksid olla tulemused? Kas see on midagi konkreetset ja käegakatsutavat? Palju õnne – te just kasutasite tuleviku visualiseerimise vahendina tuleviku seiremeetodit!
Trendide uurimine ei seisne ainult tulevikukindluse tagamises; see seisneb noorte võimestamises oma tuleviku kujundajateks saada. See toob kaasa parema programmi ülesehituse, mis on juurdunud elukeskkonnas ja tekkivates muutustes. Samuti julgustab see noorte osalemist ja vastutust ning kohanemis-, uudishimu- ja kaasloomemeeleolu.

Peegeldus küsimus

Millised trendid mõjutavad kõige enam noori, kellega ma töötan?

Kuidas saan kaasata noori nende suundumuste tuvastamisse ja neile reageerimisse?

Millised uued võimalused võivad tekkida, kui ma täna nende teadmiste põhjal tegutsen?

2.3 TULEVIKU ENNUSTAMINE

Tulevikujutustus on dramaatiline jutuvestmistehnika, kus grupp esitab lühikese stseeni võimalikust tulevikust. See võib olla sketš, rollimäng või isegi salvestatud video, kuid eesmärk on sama: muuta tulevik reaalseks.

Selle asemel, et lihtsalt muutustest rääkida, uurivad osalejad, milline on tunne, välja näeb ja tähendab selles tulevikus elada. See on eriti kasulik siis, kui tulevik on keeruline, emotsionaalne või raskesti sõnadesse pandav.

Tulevikujutustel võib olla noorsootööle reaalne mõju, sest see on enamat kui lihtsalt etendus. See on peegel ja kaart. See aitab noortel ette kujutada olevikust kaugemale ja leida tegutsemisvõimalusi pikaajalises mõtlemises. Samuti saavad nad harjutada empaatiat, astudes erinevatesse rollidesse ja vaatenurkadesse ning luua koos tähendusrikkaid tulevikke, testides ideid emotsionaalses ja sotsiaalses kontekstis. Ja viimaseks, aga mitte vähem tähtsaks, nautige kriitilise tulevikukirjaoskuse arendamist!

Põhimõisted:

Kehastatud jutuvestmine: näitamine, mitte jutustamine, milline tulevikustsenaarium võiks olla.

Kontekstipõhine ülevaade: kasutajate, keskkondade ja väljakutsete põhjalik uurimine.

Empaatia loomine: tunnetades, mida teised tulevikus kogeda võivad.

Koostöös tähenduse loomine: tähenduse ühine loomine ühise etenduse kaudu.

TULEVIKU ENNUSTAMISE TÖÖRIISTAD JA TEHNIKAD

Loo raamistik

Alusta tulevikustsenaariumi loomisest. Küsi:

Kes on tulevane kasutaja?
Millised on nende väljakutsed või vajadused?
Milline on olukord? Kus see toimub?
Kes veel kaasatud on?
Millise sõnumiga peaks publik lahkuma?

Rollimäng ja stsenaariumi loomine

Loo iga tegelase kohta lühike stsenaarium, mis sisaldab vaid mõnda dialoogirida. Jaga rollid ja julgusta huumori, rekvisiitide või emotsioonide kasutamist.

Näide: tulevane noortejuht arutab volikogus tehisintellektiga seotud seadusi, samal ajal kui vestlusrobot seisab noorte õiguste eest.

Rekvisiitide ja seadistuse kasutamine

Igapäevased esemed – näiteks dressipluus kohtuniku rüüna või telefon tõlgina – ankurdavad loo ja aitavad publikul luua sideme ilma täielike dekoratsioonide või kostüümideta.

Otseesinemine või salvestus

Mängi stseen läbi päris publiku ees (noorte, kolleegide või kogukonnaliikmete grupp) või salvesta see lühifilmina. Etendusest saab nii loominguline väljendus kui ka õppevahend.

TULEVIKU ENNUSTAMISE TÖÖRIISTAD JA TEHNIKAD

Publiku refleksioon ja tagasiside

Pärast etendust arutlege:

Mis silma jäi või tundus üllatav? Mis tundus reaalne või usutav? Mida nad muudaksid või kahtluse alla seaksid? See mõtisklus aitab pinnale tuua väärtusi, eeldusi ja sügavamaid arusaamu.

Kuidas see praktikas välja näeb: kujuteldavad näited loovuse ergutamiseks

Näide 1: Tuleviku koolimaastik

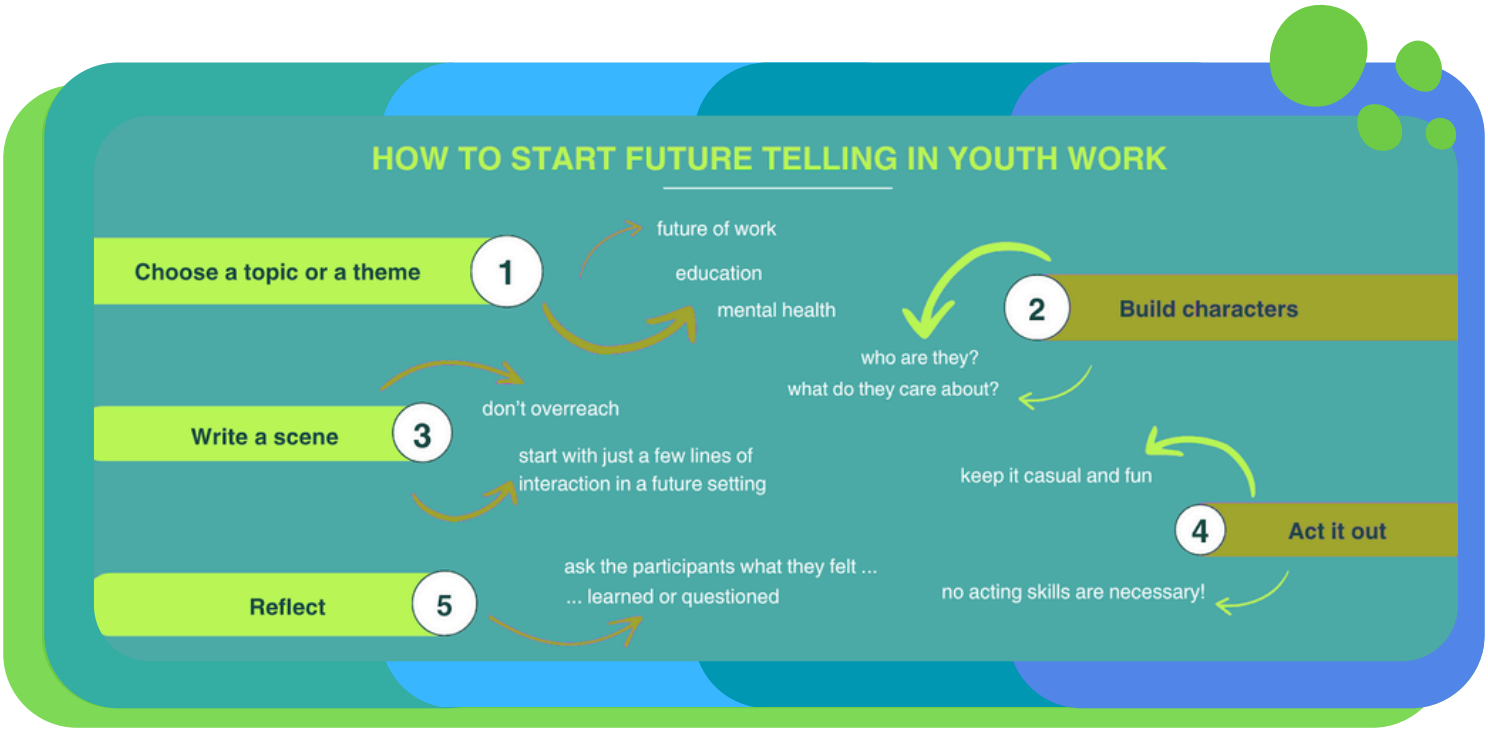
2035. aastal aset leidvas klassiruumis mängivad teismelised läbi stsenaariumi, kus tehisintellekt tegeleb õpetamise ja õppimisega mängulisel viisil. Ühe õpilase tegelane väljendab mässu, paludes õppida hoopis inimeselt. Tunni ajal läheb õpetaja-robot rikki.

Näide 2: Põlvkondadevaheline tulevikudialoog

Grupp noori esitab oma kohalikus rahvamajas sketši, kus nad kujutavad ette kohtumist oma tulevase minaga 70-aastaselt. Nad mõtisklevad valikute üle, mida nad kahekümnendates eluaastates tegid, ja selle üle, kuidas maailm nende ümber on muutunud. Stseenis segunevad huumor ja sügavmõttelisus, lugusid ja õppetunde jagatakse põlvkondade vahel.
Tulemus: Noorte julgustamine mõtlema pikaajaliselt ja arutama oma isikliku elu tulevikuplaane.
Tulevikustsenaariume saab välja töötada sellistel teemadel nagu keskkond, ühiskond ja sotsiaalsed suhted, suhtlemine, tööhõive, eluase, aktiivne kodanikkond ja palju muud. Nimekiri jätkub lõputult!

Kuidas alustada tuleviku jutustamist noorsootöös

Kui soovid teada, kuidas noorsootöös tulevikust rääkimist alustada, oleme siin sinu jaoks! Allpool on mugav samm-sammult juhend tulevikku rääkimise sessiooni edukaks läbiviimiseks.

Boonusnipp: Loo noortele tööleht stseenide planeerimiseks. Lisa kastid keskkonna, tegelaste, eesmärgi ja põhiliinide jaoks. See veidi struktureeritum lähenemine aitab neil mitte end ülekoormatuna tunda.

Peegeldus küsimus

Millistest tulevikuväljakutsetest või lootustest teie kogukonna noored räägivad?

Kuidas aitaks tulevikustseenide läbimängimine neil neid ideid väljendada?

Millised teemad või emotsioonid avaldaksid ellu äratamisel suurimat mõju?

2.4 STSENAARIUMIDE KOOSTAMINE

Stsenaariumide kaudu mõeldes liigume küsimustelt „Mis juhtub?“ küsimustele „Mis võiks juhtuda?“ ja „Mida me tahame, et juhtuks?“. See lähenemisviis edendab noorte kriitilist mõtlemist, loovust ja strateegilise refleksiooni oskusi ettearvamatus maailmas navigeerimisel. Noorsootöös on stsenaariumide koostamine võimas meetod tulevikukirjaoskuse toetamiseks, visioonide arendamiseks ja noorte volitamiseks oma tuleviku eest vastutuse võtmiseks.

Euroopa Komisjoni allika (vt viidete hulgas) kohaselt on stsenaariumide koostamine eriti kasulik järgmistel juhtudel:

Stsenaariumide koostamine on meetod, mida kasutatakse tuleviku võimalike arengute uurimiseks. Erinevalt prognoosidest, mis püüavad ennustada, mis juhtub, ei ole stsenaariumide eesmärk olla õige. Need on võimaluste ettekujutamine.

Tulevik tundub ebakindel või vastuoluline

Pikaajalisi otsuseid tuleb langetada

Vaja on vastupidavust või innovatsiooni

Sa tahad kaasata erinevaid vaatenurki ühine visioon

UURIMISSTSENAARIUMID (MIS VÕIKS JUHTUDA?)

Need stsenaariumid uurivad mitmesuguseid võimalikke tulevikuväljavaateid, mis põhinevad praegustel suundumustel, tekkivatel probleemidel ja kriitilistel ebakindlustel. Need ei eelda mingit konkreetset tulemust ega eesmärki – selle asemel on need avatud ja neid kasutatakse meie mõtlemise laiendamiseks.

Uurivad stsenaariumid on eriti kasulikud järgmistel juhtudel:

- Tulevik on väga ebakindel
- Sa tahad kaardistada võimalusi ja näha, kuidas asjad võivad areneda
- Sa tahad mõista, kuidas erinevad tegurid võivad omavahel suhelda (nt kliimamuutused + tehnoloogiline innovatsioon)

Stsenaariumide loomine ei ole universaalne protsess. Erinevat tüüpi stsenaariumidel on erinevad eesmärgid: mõned neist on mõeldud võimaliku sündmuse ettekujutamiseks, mõned selle ettekujutamiseks, mida me tahame, et juhtuks, ja mõned testivad, kuidas me ootamatustele reageerime. Allpool on toodud ettenägelikkuses kasutatavad kõige levinumad tüübid, millel kõigil on oma eesmärk ja väärtus noortehariduses, planeerimises või aktivismis.

Neid saab kasutada noorte töötubades, et aidata osalejatel ette kujutada tuleviku erinevaid versioone ning tuvastada riske või võimalusi.

NORMATIIVSED STSENAARIUMID (MIDA ME TAHAME, ET JUHTUKS?)

Normatiivsed stsenaariumid põhinevad eesmärkidel: need algavad tulevikust, mida me tahame, ja vaatavad, kuidas sinna jõuda. Neid kujundavad see, mis on inimestele oluline – näiteks õiglus, jätkusuutlikkus või kaasatus. Neid kasutatakse sageli visioonitöötubades, kus noored kujutavad ette tulevikku, milles nad tahaksid elada – jätkusuutlik linn, kaasav ühiskond, õiglane haridussüsteem jne.

Märkimisväärne tulevikunäide on 2040. aasta stsenaarium, kus kõik koolid on tasuta, kaasavad ja õpilaste osalusel põhinevad. Õpikeskkonnad on jätkusuutlikud, loomingulised ja paindlikud, ühendades tehnoloogia praktiliste ja reaalsete kogemustega. Selles visioonis mängivad noortevolikogud olulist rolli riikliku ja ELi tasandi poliitika mõjutamisel, tagades, et noorte hääled on hariduse, kliima ja innovatsiooniga seotud otsuste tegemisel kesksel kohal.

Normatiivsed stsenaariumid aitavad:

- Selgitage, mis on grupi või kogukonna jaoks oluline
- Looge ühiseid visioone kollektiivseks tegutsemiseks
- Loo muutuste ümber motiveerivaid narratiive

Need on osaluspõhises tuleviku-uuringus väga populaarsed, kuna annavad ruumi kujutlusvõimele, dialoogile ja mõjuvõimu suurendamisele.

HÄIRIV VÕI METSIKU KAARDI STSENAARIUMID (MIS SIIS, KUI MIDAGI OOTAMATUT JUHTUB?)

Euroopa Ametiühingute Instituudi andmetel võib erinevat tüüpi stsenaariumide kooskasutamine viia paremate tulemusteni. Levinud lähenemisviis on alustada uurimuslike stsenaariumidega võimalike suundade kaardistamiseks, seejärel luua normatiivsed stsenaariumid eelistatud tuleviku määratlemiseks ja lõpuks tutvustada häirivaid või ootamatuid stsenaariume, et testida nende visioonide vastupidavust ootamatute muutuste korral. See kihiline protsess aitab luua sügavama ja realistlikuma arusaama tulevikust.

Need stsenaariumid kujutavad ette väikese tõenäosusega, kuid suure mõjuga sündmusi, mis võivad kõike radikaalselt muuta. Neid nimetatakse sageli "metskaartideks" – šokkideks, mis häirivad süsteemi ja seavad kahtluse alla meie eeldused. Selline stsenaarium on oluline, sest reaalne maailm ei ole alati stabiilne ega etteaimatav. Häirete peale mõtlemine aitab meil suurendada vastupidavust, testida oma ideede tugevust ja jääda paindlikuks.

Häirivad stsenaariumid on suurepärane vahend noorsootöös
- need sütitavad loovust, aitavad noortel uutmoodi mõelda ja näitavad, kuidas kohalikud tegevused võivad kaasa tuua globaalse mõju.

STSENAARIUMITÜÜPIDE ÜLEVAADE

STSENAARIUMI TÜÜP	JUHENDAV KÜSIMUS	EESMÄRK	MILLAL KASUTAMA	NÄIDE
UURIMUSLIK	MIS VÕIKS JUHTUDA?	Uurida erinevaid võimalikke tulevikuväljav aateid, mis põhinevad trendidel ja ebakindlusel	Kui tulevik on ebakindel või keeruline	Linnastumine kiireneb ja tehisintellekt kujundab ümber tööturgu
NORMATIIVNE	MIDA ME TAHAME, ET JUHTUKS?	Ette kujutada ja töötada ihaldusväärse tuleviku nimel, mis on kooskõlas ühiste väärtustega	Eesmärkide määratlemisel või ühise visiooni loomisel	Koolid on aastal 2040 tasuta, kaasavad, tehnoloogial põhinevad ja õpilaste häält arvestavad
HÄIRIV / METSIK KAART	MIS SIIS, KUI JUHTUB MIDAGI OOTAMATUT?	Plaanide vastupidavuse testimiseks, kujutades ette haruldasi ja suure mõjuga sündmusi	Riskide hindamisel või plaanidesse paindlikkuse lisamisel	Äkiline läbimurre puhta energia vallas või suur ülemaailmne veekriis

2.5 TULEVIKUPLANEERIMINE

Tulevikuplaneerimine seisneb ideedest tegudeni liikumises. Pärast erinevate tulevikustsenaariumide uurimist aitab see meetod meil otsustada, milliseid samme täna astuda, et soovitud tulevikule lähemale jõuda.

Kuigi stsenaariumide loomine julgustab meid mõtlema laiemalt: „Mis võiks juhtuda?“, suunab tulevikuplaneerimine tähelepanu küsimusele: „Mida me saame kohe teha?“. See seisneb ettenägelikkuse muutmises tegudeks.

Noorte jaoks on see koht, kus kujutlusvõime kohtub strateegiaga. Tulevikuplaneerimine aitab ühendada pikaajalisi eesmärke igapäevaste tegevustega. See võib suunata isiklikke otsuseid, kogukonna algatusi või grupiprojekte, muutes muutused võimalikuks ja saavutatavaks.

Tööriistad ja tehnikad

Järgmised tööriistad ja tehnikad aitavad noortel tulevikuplaanid ellu viia. Neid saab hõlpsasti kasutada noorsootöös, grupiprojektides ja hariduslikes töötubades.

Tagasiulatuv

Miks see on kasulik: Erinevalt prognoosimisest, mis keskendub sellele, mis võib praeguste trendide põhjal juhtuda, algab tagasiulatuv prognoosimine sellest, mida me tahame, ja kaardistab, kuidas sinna jõuda.

Mis see on: planeerimismeetod, mis algab eelistatud tuleviku ettekujutamisest ja liigub tagasi, et teha kindlaks selle saavutamiseks vajalikud sammud. See on eriti kasulik ambitsioonikate ja pikaajaliste eesmärkide saavutamiseks – näiteks jätkusuutliku kogukonna loomine või digitaalse võrdsuse saavutamine.

Näide: Noortegrupp näeb oma linna 2040. aastal kaasava, rohelise ja digitaalselt ühendatud linnana. Tagasivaatamise abil visandavad nad tegevused, poliitikad ja kampaaniad, mida on vaja aastatel 2030, 2025, ... ja täna selle visiooni elluviimiseks.

(Tagasiheitmise põhjalikuma ülevaate saamiseks vaadake vastavat alapeatükki.)

Strateegiline visioon

Mis see on: strateegiline visioon ühendab loomingulise kujutlusvõime praktilise eesmärkide seadmisega. See algab sageli visiooniharjutusega, näiteks lugude jutustamise, joonistamise või rollimänguga, ning liigub edasi peamiste tegevuste ja vastutusalade määratlemise suunas.

Miks see on kasulik:
See aitab noortel oma tulevikuideid loomingulistel viisidel väljendada, soodustades samal ajal realistlikku planeerimist. See on eriti tõhus osaluspõhistes töötubades või noortekogunemistes.

Näide: Õpilased kujutavad ette oma unistuste kooli aastal 2040. Väikestes meeskondades jagavad nad visiooni valdkondadesse nagu õpetamine, tehnoloogia, heaolu ja jätkusuutlikkus. Seejärel loetlevad nad tegevused, mida saaks juba praegu selle tuleviku poole liikumiseks alustada, näiteks rohelise kooliklubi loomine. või klassiruumide ümberkujundamine.

Tegevusrajad

Miks see on kasulik:
Need aitavad struktureerida keerulisi ideid ja muudavad pikaajalised eesmärgid teostatavaks. Ideaalne noorteprojektide, kampaaniate või koolipõhiste algatuste jaoks.

Mis see on: Tegevuskavad on detailsed plaanid, mis kirjeldavad samme, mis on vajalikud praegusest olukorrast soovitud tulemuseni üleminekuks. Need sisaldavad verstaposte, ajakavasid ning iga sammu saavutamiseks vajalikke inimesi või ressursse.

Näide: Rühm noori soovib oma kogukonnas 2030. aastaks plastjäätmeid vähendada. Nad loovad iga-aastaste eesmärkide ajakava: teadlikkuse tõstmise kampaaniad, korduvkasutatavate komplektide jagamine, koolide partnerlussuhted ja poliitika edendamine. Iga aasta tugineb eelmisele, et saavutada 2030. aasta eesmärk.

Võrdlustabel: Tulevikuplaneerimise tööriistad

TÖÖRIIST	PÕHIKÜSIMUS	PARIM	NÄIDE KASUTAMISEST
TAGASIULATUV	Millised sammud võivad meid sinna viia?	Pikaajaliste eesmärkide seadmine; eelistatud tulevikuvisioonid	Noortegrupp kavandab samme rohelise ja digitaalse linna loomiseks aastaks 2040
STRATEEGILINE VISIOON	Milline näeb välja meie ideaalne tulevik?	Loominguliste ideede väljendamine + prioriteetide seadmine	Õpilased kujutavad ette tulevikukoole ja planeerivad tegevusi teemade kaupa
TEGEVUSRAJAD	Kuidas me punktist A punkti B jõuame?	Suurte plaanide jagamine väikesteks sammudeks	Plastjäätmete vähendamise ajakava iga-aastaste kogukonnaprojektide kaudu

Näited praktikast:
Allpool on toodud reaalse maailma ja praktikapõhised näited sellest, kuidas noored on kasutanud planeerimisvahendeid, nagu tagasivaatamine, visiooni koostamine ja tegevuste kaardistamine, oma tuleviku kujundamiseks koolides, kogukondades ja rahvusvahelistes algatustes.

UNICEF-i aruanne "Noored visionäärid"

2024. aastal toetas UNICEF Innocenti noorte tuleviku-uuringute stipendiaatide rühma, kes viisid läbi enam kui 50 töötuba 12 riigis, kaasates üle 800 noore (UNICEF Innocenti, 2024). Osalejad kasutasid tuleviku-uuringute tööriistu, et uurida laste õiguste tulevikku võtmevaldkondades, sealhulgas haridus, töö, tervishoid, privaatsus ja keskkond, järgmise 10–25 aasta jooksul.

Osalejad tuvastasid tegutsemiskõlblikud sammud, mida on vaja kaasava ja õigusi austava tuleviku visiooni saavutamiseks – liikudes kujutlusvõimelt mõjutamisele. See tegi projektist võimsa näite sellest, kuidas noorte juhitud tuleviku-uuringud saavad otsest panust reaalsesse eestkoste ja planeerimisse.

Kuigi protsessi esimene osa keskendus stsenaariumide loomisele – erinevate tulevikuväljavaadete ettekujutamisele –, ei piirdunud algatus sellega. Grupi refleksiooni, dialoogi ja tagasivaateharjutuste abil tõlkisid osalejad oma eelistatud tulevikuväljavaated konkreetseteks soovitusteks ja strateegilisteks poliitikaettepanekuteks. Need koondati laste õiguste ja noorte tulevikuväljavaadete aruandesse „Noored visionäärid“ ning jagati ülemaailmsete sidusrühmade ja poliitikakujundajatega.

"Meie tulevikulubaduse" tööriistakomplekt

UNICEF-i noorte tuleviku-uuringute programmides osalevate noorte tuleviku-uuringute praktikute koostöös välja töötatud „Meie tulevikulubaduse tööriistakomplekt“ on praktiline juhend noortele alternatiivsete tulevikuvõimaluste uurimiseks ja nende kujundamiseks tegutsemiseks.

Tööriistakomplekt sisaldab loomingulisi harjutusi stsenaariumide väljatöötamiseks, aga läheb sammu edasi, julgustades noori koostama tegevuskavasid, andma tulevikulubadusi ja osalema kogukonna või poliitilise tasandi eestkostes. Need lubadused on juurdunud tulevikku suunatud mõtteviisis, kuid tuginevad ka kohestele järgmistele sammudele, andes noortele võimaluse hakata kohalikke muutusi ellu viima.

Kuidas nad tulevikuplaneerimist kasutasid?

Noored mitte ainult ei kujutanud ette tulevikku, mida nad soovivad, vaid võtsid ka konkreetseid lubadusi ja koostasid mini-tegevuskavad nende elluviimiseks. Tööriistakomplekt ühendab ettenägelikkust ja planeerimist, aidates noortel siduda oma ideid ajakavade, kohustuste ja reaalse elluviimisega.

2.6 TAGASIULATUVUS

Tagasivaadete meetod on üles ehitatud sammude jada ümber, mis juhatavad osalejaid tulevikust olevikku. Meetod algab positiivse ja usutava tuleviku ühise ettekujutamisega konkreetses valdkonnas, näiteks hariduses, kliimaõigluses või tööhõives. Seejärel töötavad osalejad tagurpidi, et kaardistada peamised verstapostid, strateegiad ja sekkumised, mis on vajalikud selle tuleviku realiseerimiseks.

Tagasiulatuvat lähenemist kasutatakse laialdaselt jätkusuutlikkuse planeerimisel, kodanikuühiskonna kaasamisel ja osalusvisiooni loomisel. Seda on kasutanud omavalitsused, noorte juhitud liikumised ja kodanikuühiskonna rühmad kaasava ja väärtuspõhise tulevikuplaneerimise toetamiseks.

See vastupidine loogika julgustab praegustest piirangutest loobuma. See aitab noortel ja juhendajatel uurida struktuurimuutusi, ümber mõelda eeldusi ning viia praegused tegevused vastavusse pikaajaliste eesmärkidega. Erinevalt lineaarsest planeerimisest, mis võib loovust piirata, keskendudes ainult praegustele võimalustele, annab tagasivaatav planeerimine osalejatele võimaluse alustada püüdlustest ja kavandada julgeid, saavutatavaid teid.

See metoodika sobib ideaalselt töötubadesse, kohalikesse planeerimisprotsessidesse ning kooli- või noorteorganisatsioonide keskkondadesse, kus julgustatakse eesmärgile orienteeritud ja loomingulist koostööd.

KUIDAS SEE SOODUSTAB KUJUTLUSVÕIMET JA STRATEEGILIST MÕTLEMIST

Tagasivaadete tegemine julgustab osalejaid mõtlema nii laiaulatuslikult kui ka maandatud viisil. Esimene etapp, „ühise visiooni väljatöötamine“, nõuab kujutlusvõimet ja püüdlikkust. Osalejaid kutsutakse üles sõnastama, milline näeb välja „parem tulevik“, milliseid väärtusi see toetab ja millised muutused on toimunud. See protsess tugevdab noorte häält, optimismi ja tulevikukirjaoskust.

Lisaks soodustab see protsess loomulikult koostööd. Noored peavad ühiselt looma tuleviku, milles nad kokku lepivad, läbi rääkima prioriteetide üle ja otsustama konkreetsete, teostatavate sammude üle, tugevdades seeläbi juhtimis- ja kollektiivsete otsuste tegemise oskusi.

Kuna tagasivaatamine algab soovitud tulemusest, aitab see vältida tunnelinägemist. See võimaldab noortel vaidlustada status quo'd, tunnistada praeguseid piiranguid ja pakkuda välja transformatiivseid lahendusi, selle asemel et leppida väikeste kohandustega (Robinson, 2003).

Metoodika järgmised etapid paluvad osalejatel selle tulevikutee ümberpööratud projekteerimisel. See protsess toetab süsteemset mõtlemist, strateegilist teadlikkust ja planeerimisoskusi. Osalejad peavad arvestama järgmisega:

- *Mis pidi muutuma?*
- *Milliseid otsuseid tehti?*
- *Kes pidi kaasatud olema?*
- *Millised takistused ületati?*

KUIDAS SEE ON ÜLES EHITATUD? SAMM-SAMMULT PROTSESS

Tagasiviskeharjutused on pikkuse ja vormi poolest väga kohandatavad. Tüüpiline töötuba kestab 90–120 minutit, kuid põhjalikumaks planeerimiseks saab seda pikendada mitme sessioonini.

Protsess toimub üldiselt viies põhietapis:

1. Tulevikuvisioonid (20–30 minutit)

Osalejad töötavad individuaalselt või väikestes gruppides, et ette kujutada ihaldusväärset tulevikku. See võib olla seotud konkreetse teemaga (nt võrdne haridus). Visioon peaks olema detailne ja väärtuspõhine. Mis on muutunud? Kes sellest kasu saab? Millised süsteemid on paigas?

2. Oluliste verstapostide kindlakstegemine (20 minutit)

Alustades ettekujutatud tulevikust, liiguvad osalejad ajas tagasi. Nad tuvastavad suuremad muutused või läbimurded, mis oleksid pidanud toimuma. Nende hulka võivad kuuluda uued poliitikad, sotsiaalsed liikumised, innovatsioonid või mõtteviisi muutused.

3. Raja kaardistamine (25–30 minutit)

Osalejad koostavad ajakava või tegevuskava, mis näitab, kuidas verstapostid võiksid realistlikult areneda. Nad arutavad vajalikke tegevusi, vastutajaid, vajalikke ressursse ja ületamist vajavaid väljakutseid.

4. Tänapäeva tegevuskava (15–20 minutit)

Grupid mõtisklevad, mida saab teekonna alustamiseks kohe teha. See hõlmab väikeste, kuid strateegiliste sammude, potentsiaalsete liitlaste ja koheste võimaluste tuvastamist muutuste mõjutamiseks.

5. Grupi refleksioon ja jagamine (10–15 minutit)

Iga rühm esitleb oma visiooni ja arenguteed. Osalejad mõtisklevad saadud teadmiste, potentsiaalsete rakenduste ja selle üle, kuidas harjutus muutis nende arusaama tegutsemisvõimest, planeerimisest ja võimalustest.

PRAKTILISED NÄITED JA RAKENDUSED

Tagasivaatamine on eriti võimas, kui seda rakendatakse reaalsetes olukordades, mis nõuavad transformatiivset mõtlemist. Allpool on toodud mõned näited, kus noortegrupid ja -organisatsioonid on kasutanud
see metoodika tõhusalt.

2013. aastal kogunes Maailma Majandusfoorumi aastakoosolekul Davosis 200 noort globaalset liidrit planetaarsele kongressile, et kasutada tagasivaatamist kui vahendit jätkusuutlikuma ja õiglasema tuleviku visualiseerimiseks. Juhtimise, tervishoiu, meedia ja keskkonna valdkondade ekspertide juhendamisel kujutasid osalejad ette maailma aastal 2025 ja töötasid tagasiulatuvalt, et teha kindlaks oma visiooni saavutamiseks vajalikud tegevused. Protsess paljastas globaalsete süsteemide vahelised sügavad seosed ja rõhutas sektorite ja põlvkondade vahelise koostöö olulisust. Kuna alustati ideaalsest tulevikust, mitte praegustest piirangutest, näitas harjutus, kuidas tagasivaatamine saab inspireerida praktilisi strateegiaid keeruliste globaalsete probleemide lahendamiseks.

Hiljutine hariduslik sekkumine Assooridel testis keskkooliõpilastega tagasivaatamise meetodit, et edendada jätkusuutlikku mõtlemist. Pärast bioloogiliselt mitmekesise kohaliku metsa külastamist juhendati õpilasi tagasivaatamise harjutuses, et ette kujutada selle tulevikku 30 aasta pärast ja töötada välja strateegilised plaanid oma eelistatud visiooni saavutamiseks. Vaatamata raskustele keeruliste lahenduste sõnastamisel ja praeguste tegevuste sidumisel pikaajaliste eesmärkidega hindasid osalejad meetodi aktiivset ja osaluspõhist olemust. Harjutus edendas kriitilist ja hüpoteetilist mõtlemist ning rõhutas, kuidas tagasivaatamine saab toetada säästva arengu haridust, edendades noorte seas süsteemiteadlikkust, loovust ja kodanikuvastutust.

ASJADE KOKKUVÕTMISEKS...

Selle alapeatüki kokkuvõtteks võib öelda, et tagasivaatamine on meetod, mis arendab olulisi tulevikupädevusi, ühendades loovuse, strateegia ja tegutsemise. See julgustab noori süstemaatiliselt mõtlema sellele, kuidas sotsiaalsed, poliitilised, tehnoloogilised ja keskkonnategurid aja jooksul omavahel suhestuvad, suurendades süsteemset teadlikkust ja strateegilist mõtlemist. Kujutades ette julgeid tulevikke ja kaardistades samme nende saavutamiseks, tasakaalustab see püüdlusi teostatavusega ning tugevdab tegutsemisvõimet tegevuskava [illegible]stamise kaudu.

Selle koostööl põhinev olemus toetab juhtimis- ja suhtlemisoskusi, samas kui refleksioon süvendab eetilist teadlikkust ja enesemõistmist, aidates kaasa enesekindlate ja tulevikuks valmis muutuste elluviijate terviklikule arengule. Ebakindluse ajastul pakub tagasivaatamine noortele võimaluse stsenaariumi ümber pöörata. Lihtsalt reageerimise asemel õpivad nad tulevikku kujundama, ühendades selge visiooni praktiliste sammudega.

2.7 FUTUURIDE RATAS

Selle futuristi Jerome C. Glenni poolt 1971. aastal välja töötatud meetodi abil saavad üksikisikud või rühmad ajurünnaku abil läbi mõelda konkreetse sündmuse või arengu võimalikke mõjusid. See näitab, kuidas üks keskne muutus võib käivitada teiseste ja kolmanda astme mõjude võrgustiku – mõned on kasulikud, teised ootamatud või isegi häirivad. Lihtne, kuid võimas tulevikuratas soodustab süsteemset mõtlemist, kriitilist ettenägelikkust ja kaasavat dialoogi.

Kuigi mõned tulevikuseirevahendid keskenduvad pikaajalistele visioonidele või strateegilistele suundadele, aitavad teised meil mõista konkreetsete muutuste lainemõjusid. Tulevikuratas on üks selline meetod – visuaalne ja koostööl põhinev tööriist tekkivate trendide, uuenduste või otsuste otseste ja kaudsete tagajärgede uurimiseks.

Noortekeskkonnas on tulevikuratas eriti tõhus, kuna see ühendab abstraktse mõtlemise visuaalse kaardistamisega. See kutsub noori üles loovalt uurima muutuste ahelreaktsioone, tuginedes samal ajal struktureeritud analüüsile.
See aitab vastata küsimusele: kui see juhtub, mis siis saab? Ja mis saab pärast seda?

Tulevikuratta eesmärk tulevaste mõjude analüüsimisel

Tulevikuratta peamine eesmärk on paljastada muutuste lainetusmõjud. Kui ilmneb uus trend, idee või poliitika, piirduvad selle tagajärjed harva ühe valdkonnaga. Tulevikuratas aitab neid kaskaadmõjusid nähtavaks teha. See on kasulik järgmistel juhtudel:

Noorsootöös aitab tulevikuratas noortel paremini mõista, kuidas tänased muutused, olgu need siis kohalikud poliitilised otsused või globaalsed tehnoloogilised muutused, võivad nende elu ja kogukondi ootamatutel viisidel kujundada. See tugevdab ka ideed, et igal teol on mitu tagajärge, millest paljud avalduvad aja jooksul ja mõjutavad ka teisi väljaspool otsest mõjuringi.

Muutuste nii positiivsete kui ka negatiivsete tagajärgede ennetamine
Süsteemide (sotsiaalsete, tehnoloogiliste, keskkonnaalaste, majanduslike) keerukate vastastikuste sõltuvuste uurimine

- Otsuste tegemise ja planeerimise toetamine võimalike tulemuste selgitamise kaudu

Mõtiskluse julgustamine

- eetilistel, kultuurilistel ja pikaajalistel kaalutlustel

Näiteks oletame, et linn otsustab rakendada uue noorte digitaalse kaasamise platvormi. Sellisel juhul võib tulevikuratas aidata osalejatel uurida mitte ainult kavandatud tulemust (parem noorte osalus), vaid ka teiseseid tagajärgi (digitaalne lõhe, suurem andmete kogumine) ja kolmanda järgu mõjusid (nihked kodanikuidentiteedis, uued poliitilised käitumismallid).

Kuidas luua ja tõlgendada tulevikuratast

1. Määratlege keskne muutus või sündmus

Alusta konkreetsest muutusest, innovatsioonist või trendist. See võib olla midagi, mis on juba toimunud, või prognoositav areng. Näideteks on tehisintellekti tõus hariduses, riiklik kliimameetmete poliitika või kohalike noorte tööhõiveprogrammide muutus. See keskne idee asetatakse lehe või tahvli keskele.

2. Esimese järgu mõjude tuvastamine

Küsige osalejatelt: Millised on selle muutuse kohesed mõjud? Need esmajärgulised mõjud paigutatakse ringi ümber keskse idee. Nende hulka võivad kuuluda muutused käitumises, võimalustes, riskides või ressursivajaduses. Innustage avatud ajurünnakuid ja vältige ideede liiga varajast filtreerimist.

3. Teise järgu mõjude tuvastamine

Järgmisena uurige esimese järgu mõjude tagajärgi. Mis võib nende esialgsete muutuste tulemusel juhtuda? Need on teise järgu mõjud, mis paiknevad teises välimises ringis. Osalejad hakkavad mõtlema süsteemsemalt ja mõistavad, et isegi väikesed muutused võivad viia laiemate muutusteni.

4. Lisage kolmanda järgu lööke (valikuline)

Küsige osalejatelt: Millised on selle muutuse kohesed mõjud? Need esmajärgulised mõjud paigutatakse ringi ümber keskse idee. Nende hulka võivad kuuluda muutused käitumises, võimalustes, riskides või ressursivajaduses. Innustage avatud ajurünnakuid ja vältige ideede liiga varajast filtreerimist.

5. Analüüsige ja mõtisklege Kui ratas on valmis, võtke aega järgmise arutamiseks:

Kui ratas on valmis, arutage järgmist:
Millised mõjud on kõige soovitavamad või murettekitavamad?
Millised ettenägematud tagajärjed ilmnesid?
Kuidas on mõjud omavahel seotud?
Millised võimalused või väljakutsed nendest tulemustest tulenevad?

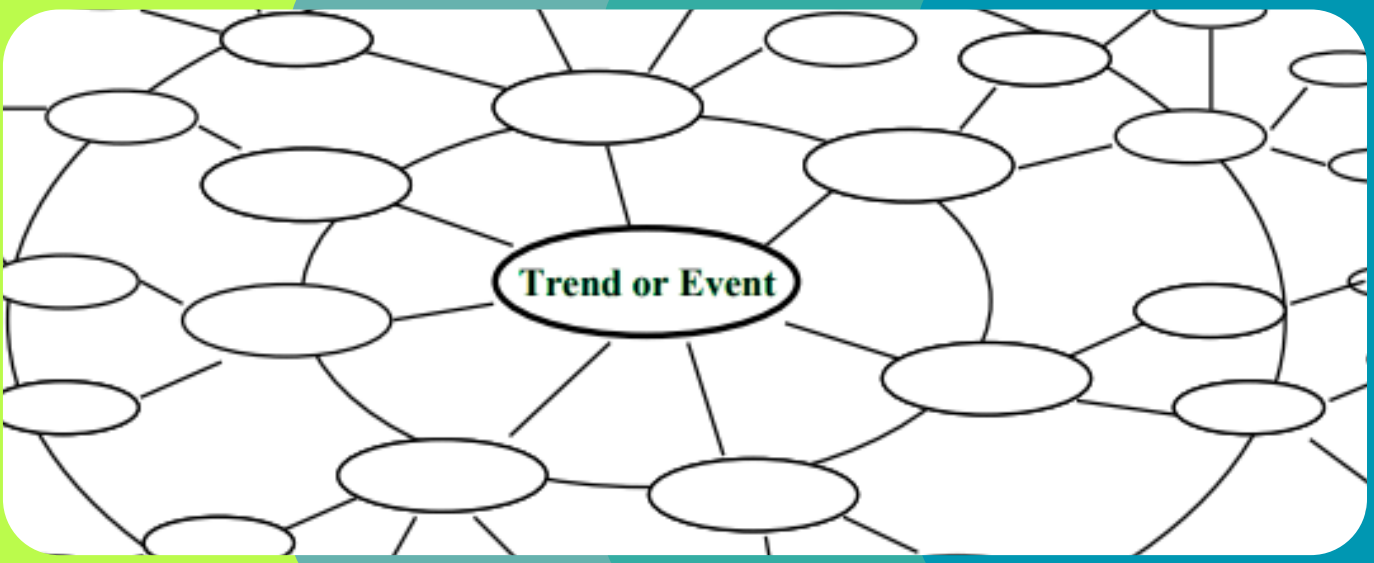
Koolitajad saavad positiivsete, negatiivsete ja ebakindlate mõjude eristamiseks kasutada ka värvikoode või sümboleid. See visuaalne selgus aitab osalejatel kriitiliselt analüüsida ja mustreid tuvastada.

Viimane tulevikuratas ei ole ennustav tööriist. Pigem on see mõttekaart – viis võimaluste uurimiseks, perspektiivide laiendamiseks ja paremate otsuste langetamise toetamiseks keerukuse visualiseerimise abil.

Praktiline rakendus ja reaalse maailma näited

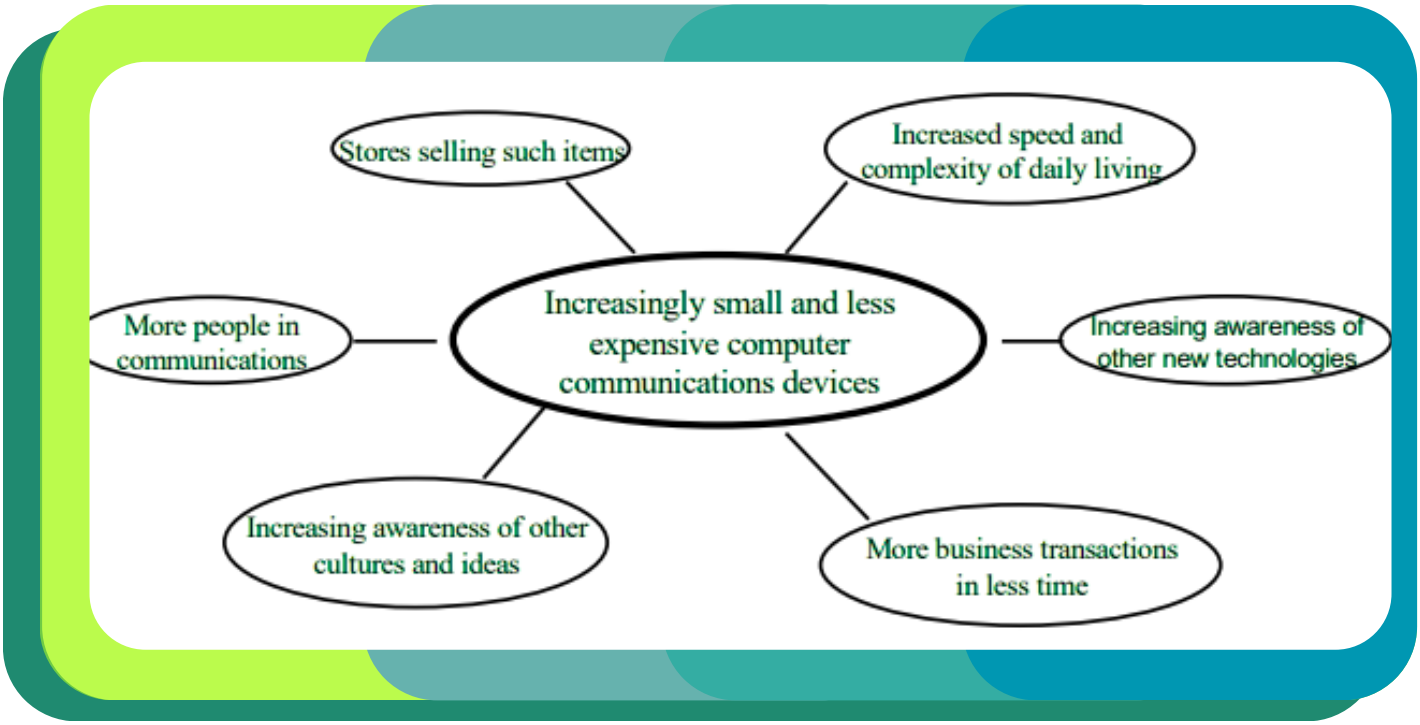
Tulevikuratast on kasutatud eri sektorites strateegilise tulevikuseire ja osalusplaneerimise toetamiseks. Selle mitmekülgsus ja ligipääsetavus muudavad selle eriti sobivaks noorsootöös, kus visuaalsed ja koostöömeetodid suurendavad kaasatust ja mõistmist.

Nii näeb välja futuuride ratas:

Joonis 4: Tulevikuratta põhitõed. Allikas: „Tulevikuratas“, autor J. C. Glenn, 2021, teoses „Tulevikuuuringute metodoloogia – versioon 3.0“, Millenniumi projekt.

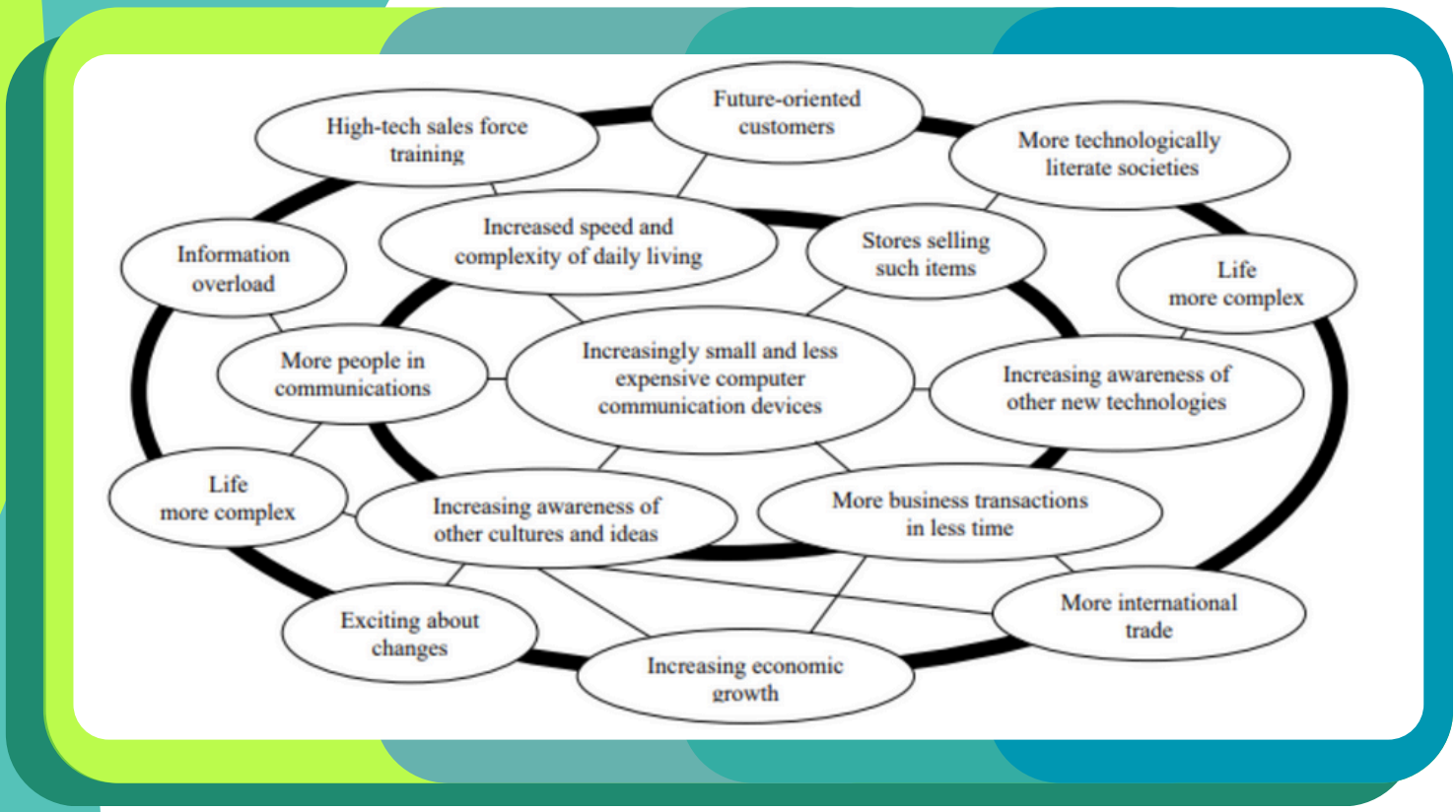
Kui uuritav trend/sündmus on otsustatud, joonistavad osalejad ovaalid, mis esindavad selle peamisi mõjusid:

Joonis 5: Trendi peamiste mõjude näide. Allikas: The Futures Wheel, autor J. C. Glenn, 2021, teoses Futures Research Methodology / versioon 3.0, Millennium Project.

Pärast seda lõpetab grupp mõtlemise tulevikuratta keskmes oleva algse idee üle. Selle asemel peaksid nad nüüd mõtlema, mis võiks iga peamise efekti tõttu juhtuda. Kui grupp neid järelmõjusid jagab, joonistatakse igast peamisest efektist kaks või kolm lühikest rida ja kirjutatakse ridade lõppu.

Valikuliselt võivad osalejad jätkata kolmanda järgu mõjudega.

Joonis 6: Näide trendi esmasest ja teisesest mõjust. Allikas: The Futures Wheel, autor J. C. Glenn, 2021, teoses Futures Research Methodology - Version 3.0, The Millennium Project.

ASJADE KOKKUVÕTMISEKS...

Ülalmainitud näited näitavad, kuidas Tulevikuratas aitab noortel paljastada igapäevaste muutuste taga peituvaid keerukuse kihte. See õpetab neid küsima mitte ainult seda, mis juhtub edasi, vaid ka seda, mis võib juhtuda tänu sellele. Praktilise ja visuaalse meetodina aitab see noortel uurida muutuste tagajärgi nii sügavuti kui ka loovalt. Samal ajal toetab see süsteemset mõtlemist, eetilist refleksiooni ja arendab koostööl põhinevat probleemide lahendamist – oskusi, mis on tänapäeva kiiresti muutuvas maailmas üha olulisemad.

Olenemata sellest, kas seda rakendatakse klassiruumis, kogukonnakeskuses või poliitikatöötoas, pakub Tulevikuratas dünaamilist ruumi kriitiliseks mõtlemiseks, tugevamate sidemete loomiseks ning teadlikumaks ja läbimõeldumaks otsuste langetamiseks tuleviku osas, mille loomisele nad kaasa aitavad.

2.8 TULEVIKU DETEKTIIVID: HORISONDI SKANEERIMISE METOODIKA

Tuleviku detektiivid (mille aluseks on silmapiiri skaneerimine) on interaktiivne tuleviku-uuringute meetod, mis julgustab osalejaid omaks võtma detektiivi vaatenurka. Protsess jäljendab tegelikku detektiivitööd, paludes noortel või teistel sidusrühmadel tuvastada „uute märke", näiteks uudiste pealkirju, kohalikke uuendusi ja uusi poliitikaid. Seejärel ühendavad osalejad need märgid, et ära tunda muutuste signaale ja uusi trende.

Jällegi horisondi skaneerimise kohta?

Horisondi skaneerimine, tuntud ka kui keskkonna skaneerimine, on protsess, mille käigus süstemaatiliselt jälgitakse varajaste muutuste märke, sealhulgas tekkivaid probleeme, nõrku signaale ja trende erinevates valdkondades, nagu tehnoloogia, ühiskond, keskkond ja poliitika. Kuigi see ei ennusta tulevikku, aitab see laiendada teadlikkust võimalikest arengutest. Horisondi skaneerimist kasutatakse sageli alusena teistele meetoditele, näiteks tulevikuratastele ja stsenaariumide loomisele.

Kuidas see soodustab kriitilist mõtlemi ja loomingulist ettenägelikkust

Üks „Tuleviku detektiivide” peamisi tugevusi on võime arendada olulisi tuleviku kirjaoskuse oskusi.

See algab kriitilise mõtlemise tugevdamisest. Osalejaid julgustatakse vaatama päevakajaliste sündmuste ja uudiste pinna alla, seadma kahtluse alla saadud teabe ja uurima erinevaid vaatenurki. Järeldustega kiirustamise asemel õpivad nad ära tundma isiklikke eelarvamusi ja mõtisklema oma eelduste üle.

See protsess suurendab teadlikkust sellest, kuidas mustrid kujunevad – olgu need siis reaalsetel signaalidel põhinevad või valikulise tähelepanu ja eelarvamuste poolt kujundatud. Nagu Youth4Foresighti tööriistakomplekt rõhutab, aitab selline kriitiline analüüs noortel muutuda ümbritseva maailmaga suhtlemisel läbimõeldumaks, teadlikumaks ja analüüsivamaks.

See metoodika toetab ka loomingulist ettenägelikkust. Kui osalejad trende rühmitavad ja märgistavad, julgustatakse neid muutusi originaalsel viisil ette kujutama ja kirjeldama. Laiade terminite, näiteks „tehnoloogia” või „haridus”, asemel palutakse neil välja tuua konkreetsemad dünaamikad, näiteks „kasvavad eetilised debatid tehisintellekti ümber” või „noorte juhitud innovatsioon maapiirkondade õppes”. See lähenemisviis nõuab nii kujutlusvõimet kui ka tõlgendamist, ühendades läbimõeldud analüüsi loomingulise mõtteviisiga.

Lõpuks toetab selle algatuse koostööl ja samm-sammult lähenemine rikkalikku süsteemset mõtlemist. Osalejad osalevad avatud aruteludes, kus nad õpivad märkama ja seostama peeneid signaale, mis viitavad laiematele ühiskondlikele muutustele. Nad hakkavad nägema, kuidas tehnoloogia, keskkond, kultuur ja poliitika on omavahel seotud (Systems Innovation, 2019).

Selle protsessi kaudu soodustab „Tuleviku detektiivid” strateegilist mõtlemist, mis põhineb reaalse maailma keerukusel ja mida toidab kujutlusvõime. See annab osalejatele vahendid julgete ja loominguliste vastuste leidmiseks ebakindla tuleviku väljakutsetele.

KUIDAS SEE ON ÜLES EHITATUD? SAMM-SAMMULT PROTSESS

See harjutus võtab tavaliselt aega 90–120 minutit. Siiski saate seda kohandada vastavalt oma grupi suurusele, vanusele ja vajadustele ning olemasolevale ajale.

1 INDIVIDUAALNE LUGEMINE (15 MINUTIT)

Osalejad vaatavad üle kureeritud valiku „uute märkide” – lühikeste pealkirjade või artiklite, mis kajastavad ühiskondlikke arenguid. Nad arutlevad tekkivate mustrite ja algpõhjuste üle.

2 GRUPI REFLEKSIOON (15–20 MINUTIT)

Osalejad jagavad oma tähelepanekuid väikestes gruppides ja arutavad, millised arengud tunduvad olulised või üllatavad.

3 KLASTRITE MOODUSTAMINE JA NIMETAMINE (20–25 MINUTIT)

Rühmad koondavad oma sildid temaatilistesse rühmadesse ja nimetavad iga klastri kirjeldavas keeles, mis keskendub muutustele.

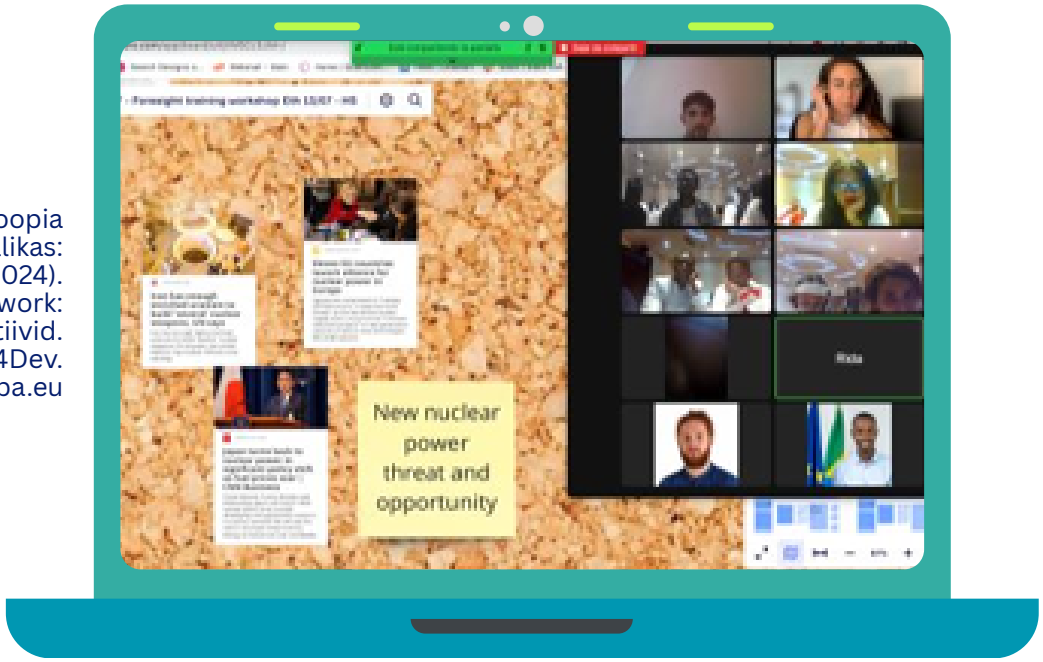
4 ARUSAAMADE JAGAMINE (20 MINUTIT)

Iga rühm esitleb oma järeldusi, pakkudes ülevaadet peamistest suundumustest, tekkivatest dünaamikatest ja võimalikest tagajärgedest.

5 LÕPLIKUD MÕTISKLUSED (10–15 MINUTIT

Osalejad mõtisklevad oma õppimise üle, hinnates oma võimet märgata nõrku signaale ja rakendada seda uut mõtteviisi oma isiklikus või tööelus.

Märkimisväärse näite võib tuua Etioopiast, kus Noortefoorumi liikmed osalesid hübriidtöötoas. Kuigi neil esines mõningaid tehnilisi väljakutseid, näiteks internetiühenduse probleemid ja piiratud kogemused digitaalsete tööriistadega, oli üldine tagasiside väga positiivne. Osalejad jagasid, et sessioon aitas neil sügavamalt tegeleda oma piirkonna praeguste arengutega ja tuvastada võimalikke muutuste liikumapanevaid jõude. Kogemus nihutas nende vaatenurka pelgalt teabe saamisest kriitilisema mõtlemise ja mõtiskledes tuleviku üle.

Joonis 7: Katkend Etioopia projektist. Allikas: Youth4Foresight Toolkit. (2024). INTPA Foresight Hub Network: Tuleviku detektiivid. Capacity4Dev. https://capacity4dev.europa.eu

Lisaks praegustele rakendustele saavad noorte temaatilised komisjonid seda metoodikat järjepidevalt, olgu siis igakuiselt või kvartali kaupa, rakendada, et tõhusalt jälgida ja hinnata muutusi oma määratud fookusvaldkondades, mis võivad hõlmata kriitilisi küsimusi, nagu haridus, kliimamuutused ja digitaalne osalemine. Regulaarsete hindamiste abil saavad need komisjonid koguda väärtuslikku teavet, mis aitab neil oma strateegiaid ja algatusi kujundada.

Koolid ja valitsusvälised organisatsioonid (MTÜ-d) saavad seda metoodikat rakendada ka klassiruumis või töötubades, aidates õpilastel sügavamalt mõista selliseid võtmekontseptsioone nagu meediapädevus ja tulevikumõtlemine. See praktiline lähenemine annab noortele vahendid tänapäeva keerulises infomaastikul navigeerimiseks ja julgustab neid mõtlema oma rollile ühiskonna tulevaste arengute kujundamisel.

Kohalikud omavalitsused saavad osalusplaneerimise protsesse veelgi rikastada, kaasates selle metoodika noorte kaasamisega seotud konsultatsioonidesse. See tagab, et nooremate põlvkondade uuenduslikud ja tulevikku suunatud vaatenurgad integreeritakse poliitika kujundamisse. See koostöö mitte ainult ei soodusta noorte seas omanikutunnet, vaid viib ka asjakohasema ja reageerimisvõimelisema poliitikani, mis vastab kogukonna vajadustele ja püüdlustele. Üldiselt võib selle metoodika süstemaatiline kasutamine eri sektorites oluliselt edendada dialoogi, õppimist ja arengut noorte, haridustöötajate, vabaühenduste ja kohalike omavalitsusametnike vahel.

ASJADE KOKKUVÕTMISEKS...

Tulevikudetektiivid on paindlik ja kaasahaarav tuleviku-uuringute meetod, mis on kõigile kättesaadav. See tutvustab praktilisi tööriistu ning ergutab uudishimu, teadlikkust ja valmisolekut muutusteks.

Maailmas, kus ebakindlus on osa igapäevaelust, pole need oskused mitte ainult kasulikud – need on hädavajalikud. Seda metoodikat saab kasutada nii ühekordse töötoa kui ka regulaarse tulevikuplaanide koostamise osana. See pakub lihtsat sisenemispunkti strateegilisse tulevikuplaanide koostamisse ja, mis veelgi olulisem, aitab kasvatada läbimõeldud, loovaid ja tulevikuks valmis kodanikke.

2.9 2X2 MAATRIKS

2x2 maatriks on dünaamiline ja kogemuslik meetod, mis kutsub noori üles uurima ja kujundama alternatiivseid tulevikke struktureeritud, kuid loomingulisel viisil. Osalejad teevad koostööd, et tuvastada kaks kriitilist ebakindlust, mis on muutuste peamised liikumapanevad jõud ja mille tulemused on väga ettearvamatud, ning kasutavad neid nelja erineva tulevikustsenaariumi loomiseks. Iga stsenaarium peegeldab erinevat kombinatsiooni sellest, kuidas need ebakindlused võiksid avalduda, julgustades osalejaid ette kujutama laia valikut võimalusi.

Noored osalevad protsessis, mille käigus skaneerivad oma keskkonda, tunnevad ära mustreid ja tõlgendavad muutuste signaale. Kui peamised ebakindlused on kindlaks tehtud, paigutavad osalejad need horisontaalsele ja vertikaalsele teljele, et luua 2x2 maatriks. See lihtne visuaalne raamistik on aluseks lugude jutustamisele, strateegilisele mõtlemisele ja keerukate süsteemide sügavamale mõistmisele.

2x2 maatriksi metoodika aluseks on uurimusliku stsenaariumide väljatöötamise põhimõtted – proaktiivne tulevikuanalüüsi lähenemisviis, mis liigub ennustusest kaugemale ja omaks ebakindluse. Ühe tuleviku ennustamise asemel kutsub ja esitab see meetod osalejatele väljakutse laiendada oma perspektiive, uurida mitut usutavat tulevikku ning kaaluda ka seda, kuidas tänased teod võivad mõjutada homseid tulemusi. Nii tehes arendavad noored mitte ainult kriitilist mõtlemist ja loovust, vaid ka vastupidavust ja kohanemisvõimet – olulisi oskusi meie kiiresti muutuvas maailmas navigeerimiseks.

Seda meetodit kasutatakse laialdaselt tulevaste kirjaoskuse algatuste, strateegiliste tulevikuplaanide ja hariduslike töötubade puhul. See on eriti tõhus noorte nõuandekogudes, koolides, omavalitsustes ja kodanikuühiskonna organisatsioonides, mille eesmärk on anda noortele võimalus aktiivselt osaleda tulevaste poliitikate, kogukondade ja innovatsiooni kujundamises.

KUIDAS DEFINEERIDA PEAMISI EBAKINDLUSI JA NEID MAATRIKSIS KUJUTADA: SAMM-SAMMULT PROTSESS

1 PÕHIKÜSIMUS

2x2 maatriksi protsessi alustamiseks peate kõigepealt kindlaks määrama põhiküsimuse, mida soovite uurida. See küsimus seab teie edasise uurimistöö fookuse. Oluline on, et teema oleks selge ja osalejad seaksid ajahorisondi. See annab neile selge raamistiku kujutlusvõimele ja mõtlemisele, muutes samal ajal stsenaariumid põhjendatumaks ja praktilisemaks. Näidisküsimus: „Millised tulevikuväljavaated võivad noortel kodanikuosaluses 2035. aastaks ees seista?“

2 LIIKUMAPANEVAD JÕUD

Jätka tegevuskeskkonna skaneerimist ja otsi liikumapanevaid jõude – tegureid, mis võivad mõjutada teema tulevikku. Otsi uusi trende, varajasi muutuste märke, ebakindlust, muutusi tehnoloogias, ühiskonnas, poliitikas, keskkonnas ja majanduses.
Näiteks noorte osaluse töötoas võivad osalejad uurida tegureid, mille hulka kuuluvad kasvav umbusaldus poliitiliste institutsioonide vastu, detsentraliseeritud digivõrkude teke ja tehisintellekti rolli suurenemine otsuste tegemisel.

3 KAKS PEAMIST LIIKUMAPANEVAT JÕUDU

Järgmisena tuvastage kaks kriitilist ebakindlust. Kogutud tegurite hulgast valige kaks kõige kriitilisemat ebakindlust. Pidage meeles, et need peavad olema suure mõjuga (need võivad tulevikku dramaatiliselt kujundada) ja väga ebakindlad (nende tulevikusuund on ettearvamatu).
Meie näites võivad kaks kriitilist ebakindlust olla järgmised: Juht 1 – Noorte usalduse tase institutsioonide vastu (Kõrge ⇔ Madal) Juht 2 – Digitaalsete kodanikuplatvormide reguleerimine (Ranged ⇔ Avatud) Need kaks ebakindlust saavad aluseks meie 2x2 maatriksi.

4 ÄÄRMUSLIKUD VASTANDLIKUD OTSAD

Teades mõjutegureid, on aeg määratleda iga määramatuse äärmuslikud vastassuunalised otsad. Iga määramatust tuleks kirjeldada spektri abil, millel on kaks selget ja äärmuslikku otsa.

Meie puhul on meil noorte usalduse jaoks:
tugev usaldus institutsioonide vastu ⇔ sügav skeptitsism ja umbusaldus;
ning digiplatvormide reguleerimise osas on meil: range valitsuse järelevalve ⇔ täielik vabadus ja detsentraliseerimine.
See samm tagab, et tulemuseks olevad stsenaariumid on eristatavad ja stimuleerivad.

5 LOO MAATRIKS (VÕI KASUTA KAASASOLEVAT MALLI)

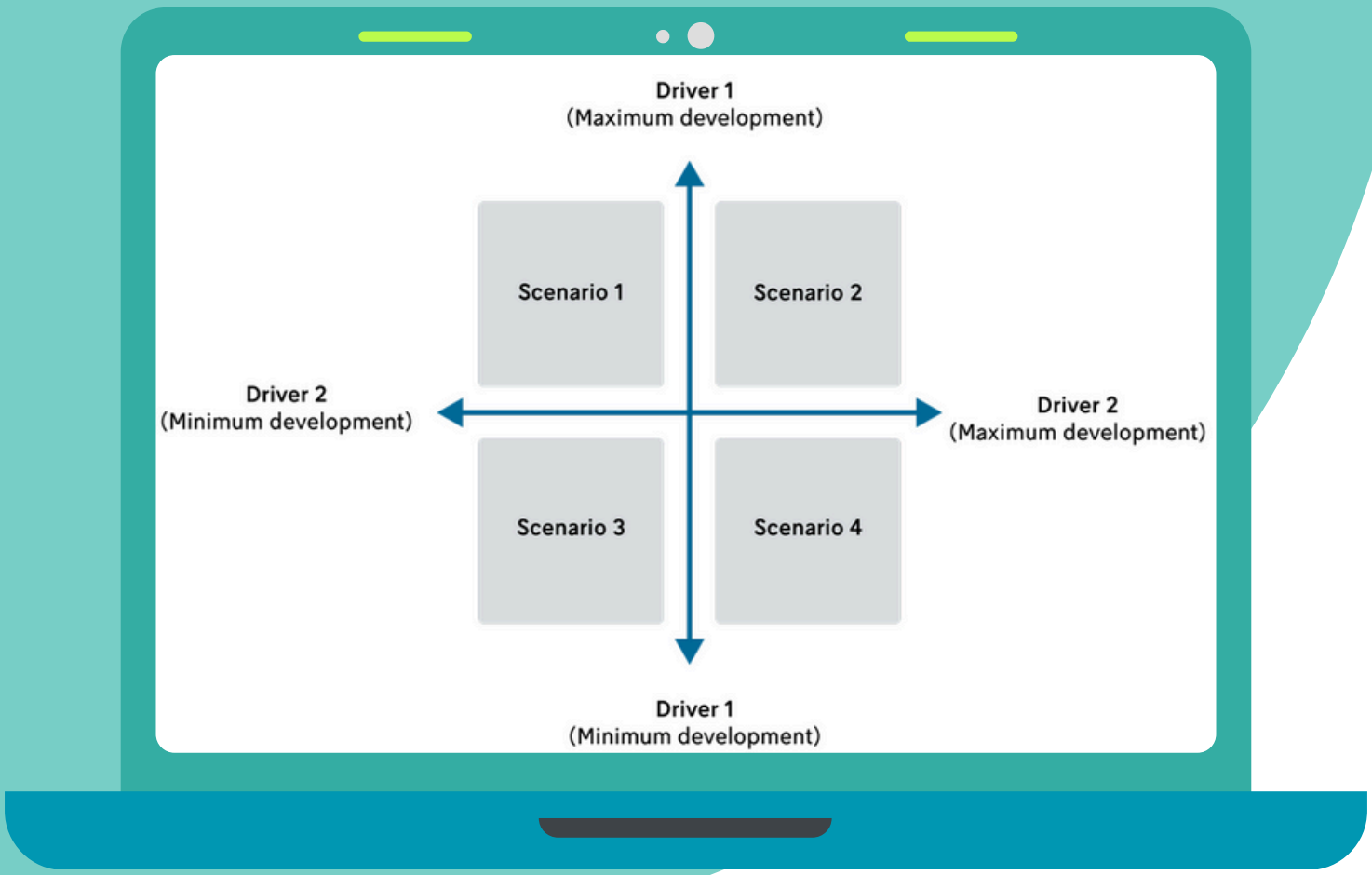
Joonesta suurele lehele või tahvlile kaks ristuvat telge. Märgista üks telg esimese määramatusega ja selle kahe äärmise otsaga. Seejärel märgista teine telg teise määramatusega ja selle kahe otsaga. Sel viisil lood neli kvadranti, millest igaüks esindab erinevat tulemuste kombinatsiooni.

6 KIRJELDAGE STSENAARIUME

Arenda ja nimeta stsenaariumid. Paluge osalejatel ette kujutada, milline võiks iga kvadrandi tulevik välja näha, ja kirjeldada lühidalt iga stsenaariumi põhisõnumit. Kui stsenaariumid on valmis, paluge osalejatel need nimetada nii, et pealkiri näitaks selgelt selle stsenaariumi spetsiifilisi ja ainulaadseid omadusi.

Meie näites saavad osalejad luua lühikesi kirjeldusi, mis vastavad järgmistele küsimustele:

- **Milline noorte osalus toimub?**
- **Millised väljakutsed või võimalused eksisteerivad?**
- **Kuidas arenevad sotsiaalsed, poliitilised või tehnoloogilised dünaamikad?**

Joonis 8: Näide 2x2 stsenaariumiplaneerimise maatriksist. Allikas: Futures Platform. https://www.futuresplatform.com/blog/2x2-scenario-planning-matrix-guideline

LOOVAD NIMED AITAVAD MUUTA IGA STSENAARIUMI ELAVAKS JA MEELDEJÄÄVAKS

	RANGE DIGITAALNE REGULATSIOON	AVATUD DIGITAALSED PLATVORMID
SUUR NOORTE USALDUS	Struktureeritud kodanikuosalus	Platvormide juhitud noorteliikumised
MADAL NOORTE USALDUS	Kaitstud osalemine	Digitaalsed mässud

KIRJELDAGE STSENAARIUME

See meetod võib olla väärtuslik ja rakendatav erinevatel tasanditel ja erinevates olukordades. Noortegrupid saavad 2x2 maatriksi oma käimasolevasse töösse integreerida, korraldades kord kvartalis stsenaariumide koostamise sessioone, et jälgida ja ümber hinnata tekkivaid muutusi sellistes fookusvaldkondades nagu haridus, kliimameetmed, noorte tööhõive ja tehnoloogia juhtimine. Maatriksi regulaarne kasutamine mitte ainult ei teravda tuleviku-uuringute oskusi, vaid tugevdab ka strateegilisi arutelusid ja planeerimisprotsesse.
Koolid ja vabaühendused saavad 2x2 maatriksit rakendada projektipõhises õppes, tulevikumõtlemise töötubades või kodanikuõpetuse tundides.

Õpilaste julgustamine alternatiivseid tulevikke kaardistama arendab nende süsteemset mõtlemist, meediapädevust ja strateegilist loovust – need on kriitilise tähtsusega oskused üha keerulisemas maailmas navigeerimiseks.
Kohalikud omavalitsused saavad osalusprotsesse rikastada ka 2x2 maatriksi kaasamisega noortekonsultatsioonidesse ja visiooniharjutustesse. Noorte kaasamine struktureeritud stsenaariumide uurimisse aitab tagada, et poliitika kujundamisel lähtutakse mitmekesistest ja tulevikku suunatud vaatenurkadest ning soodustab tugevamat noorte omanditunnet ja kodanikualgatust.

- Üldiselt võib 2x2 maatriksi süstemaatiline kasutamine sektorites oluliselt parandada tulevast kirjaoskust, dialoogi ja tegutsemisvõimet nii noorte, haridustöötajate, vabaühenduste kui ka poliitikakujundajate seas, luues aluse vastupidavamale, kaasavamale ja innovaatilisemale tulevikule.

ASJADE KOKKUVÕTMISEKS...

2x2 maatriks on praktiline ja loominguline tööriist, mis aitab noortel liikuda muutuste signaalide märkamisest struktureeritud ja mitmekesiste tulevikustsenaariumide loomiseni. Neid lihtsaid samme läbides arendavad nad sügavamat arusaama muutustest ja ebakindlusest – ning sellest, kuidas tänased valikud võivad kujundada homset maailma. Tööriist tuletab meile meelde, et tulevik ei ole fikseeritud; tulevikke on mitu ja meie praegused teod kujundavad meie oma.

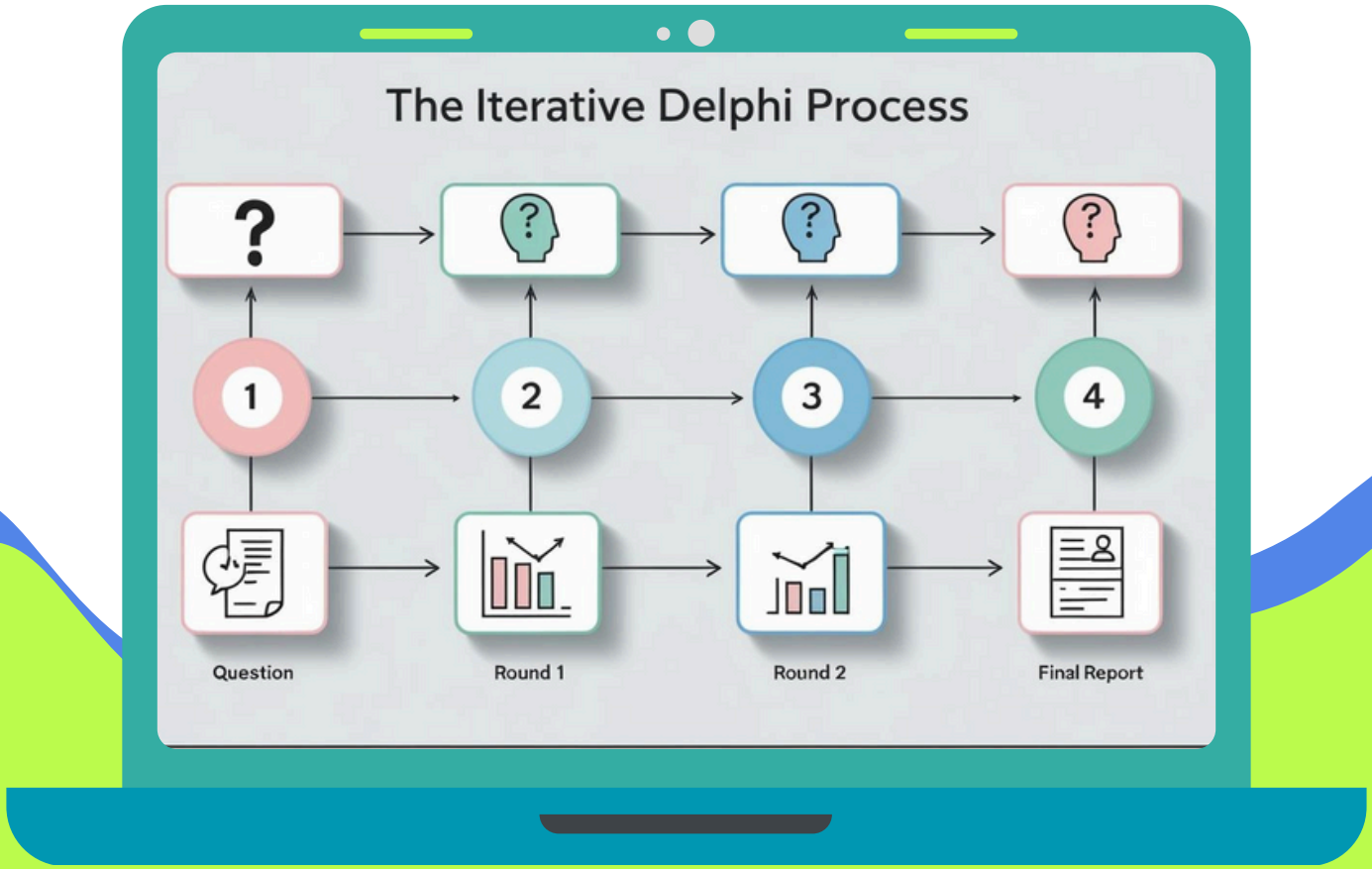
2.10 MUUD TULEVIKU-UURINGUTE METOODIKAD

Kuigi põhimeetodid nagu tulevikuplaanide koostamine ja stsenaariumide loomine moodustavad paljude noorsootöö tulevikuplaanide tegevuste selgroo, pakuvad mitmed teised tehnikad ainulaadseid vaatenurki ja võimalusi. Nende lisavahendite mõistmine võimaldab teil noorsootöötajana oma lähenemisviisi veelgi tõhusamalt kohandada, käsitleda erinevat tüüpi tulevikku suunatud küsimusi ja rikastada noorte õpikogemust.

Seega uurib see peatükk valikut neist meetoditest: ekspertide juhitud Delphi tehnikat, üllatustele keskenduvaid metamärke ja nõrku signaale, tavapärast praktikat keskenduda mõnele võtmestsenaariumile ning ristmõju analüüsi abil ilmnenud omavahelist seost. Uurime, mis need meetodid on, kuidas need toimivad ja, mis kõige tähtsam, kuidas neid saab noorsootöö kontekstis kaasahaaraval viisil kohandada ja rakendada.

DELPHI MEETOD: KOLLEKTIIVSE TARKUSE AMMUTAMINE

Delphi meetod on struktureeritud viis arvamuste kogumiseks ja konsensuse saavutamiseks teadlike isikute (keda sageli nimetatakse ekspertideks) rühma vahel konkreetsel teemal, ilma et nad peaksid näost näkku kohtuma. See kasutab mitut küsimustikuvooru, mille vahel antakse tagasisidet. Põhiidee on see, et kollektiivne, struktureeritud hinnang on sageli täpsem kui individuaalsed arvamused, eriti keeruliste või ebakindlate teemade puhul.

Joonis 9: Iteratiivne Delphi protsess Allikas: autor.

KUIDAS SEE TOIMIB (TRADITSIOONILINE):

Tuvastage probleem ja valige eksperdid: Määrake selgelt vajalik küsimus või prognoos. Valige teemaga seotud mitmekesine ekspertide paneel.

1. vooru küsimustik:
Saatke ekspertidele avatud küsimustik, milles küsite nende esialgseid arvamusi, prognoose või ideid.

Analüüsi ja võta kokku:
Koguge anonüümsed vastused. Tuvastage peamised teemad, argumendid ning valdkonnad, milles ollakse nõus või mitte.

2. vooru küsimustik:
Saatke uus küsimustik, mis sisaldab 1. vooru tulemuste kokkuvõtet (anonüümselt).

Paluge ekspertidel kokkuvõte üle vaadata ja oma esialgseid arvamusi muuta, põhjendades oma seisukohti, eriti kui need erinevad oluliselt grupi keskmisest.

Korda analüüsi ja tagasisidet: korrake samme 3 ja 4 ühe või mitme vooru jooksul. Eesmärk on näha, kas arvamused koonduvad konsensuse suunas või kas erinevad seisukohad jäävad samaks.

Lõpparuanne:
Võtke lõpptulemused kokku, tuues esile konsensuse taseme, peamised arusaamad ja ülejäänud lahkarvamused.

NOORSOOTÖÖKS KOHANEMINE:

Kuigi traditsiooniliselt kasutatakse ametlikke eksperte, saab Delphit kohandada:

Kohalikud „eksperdid”: akadeemikute asemel kasutage kogukonnajuhte, kohalike ettevõtete omanikke, kogenud noorsootöötajaid või isegi vanemaid noori, kellel on spetsiifilised teadmised (nt kohalike keskkonnaküsimuste, noorte tööhõive suundumuste kohta).

Keskendu prioriteetidele: Kasutage seda noortevolikogu või projektirühma abistamiseks probleemide või võimalike lahenduste prioriseerimisel. Esitage küsimusi, näiteks: „Millised on meie linna noorte ees seisvad kõige olulisemad väljakutsed järgmise viie aasta jooksul?“ või „Millistele tegevustele peaks meie rühm keskenduma?“

Lihtsustatud tagasiside: keerukate statistiliste kokkuvõtete asemel esitage eelmise vooru põhiargumentide kvalitatiivsed kokkuvõtted.

Digitaalsed tööriistad: Protsessi hõlpsaks haldamiseks ja anonüümsuse säilitamiseks kasutage veebipõhiseid küsitlustööriistu (nt Google Forms, SurveyMonkey) või isegi struktureeritud e-posti voorusid.

Kombineeri aruteluga: Kasutage Delphi tulemusi lähtepunktina näost näkku töötoale, et arutada tuvastatud kokkuleppeid ja lahkarvamusi.

MILLAL JA MIKS ON SEE NOORSOOTÖÖS KASULIK:

Erinevate seisukohtade kogumine: Kasulik, kui soovite noorteküsimustes erinevatelt sidusrühmadelt struktureeritud sisendit ilma arvamusi mõjutava näost näkku arutelu surveta.

Prioriseerimine: Aitab gruppidel teha kollektiivseid otsuseid prioriteetide kohta, kui ressursid on piiratud.

- **Ühise arusaama kujundamine: see aitab selgitada erinevaid vaatenurki noori mõjutavale keerulisele probleemile.**
- **Noorte hääle kuuldavaks tegemine (kohandatud): Kui noored ise tegutsevad oma kogemuste ja vaatenurkade „ekspertidena“, kinnitab see nende teadmisi.**

METSIKUD KAARDID JA NÕRGAD SIGNAALID: OOTAMATUSTEKS VALMISTUMINE

Metsikud kaardid viitavad konkreetsetele, kujuteldavatele tulevikusündmustele, mille toimumise tõenäosus on väike, kuid millel võib toimumise korral olla väga suur mõju. Nende sündmuste hulka võivad kuuluda suured tehnoloogilised läbimurded, äkilised keskkonnakriisid, ootamatud poliitilised nihked, sotsiaalsed murrangud või mis tahes olukord, mis võib olusid oluliselt muuta.

Seevastu nõrgad signaalid on peened ja sageli mitmetähenduslikud vihjed, mis võivad viidata olulisele muutusele või potentsiaalsele ootamatule sündmusele. Kuna need ei ole kooskõlas meie praeguste vaimsete mudelitega, jäetakse nõrgad signaalid kergesti tähelepanuta või kõrvale. Need kipuvad olema üllatavad ja seavad sageli kahtluse alla olemasolevad eeldused.

Joonis 10: Nõrk signaal ja jokkaardi illustratsioon Allikas: autor.

KUIDAS SEE TOIMIB:

1 Anomaaliate (nõrkade signaalide) otsimine: Innustage noori (ja iseennast) aktiivselt otsima uudistes, sotsiaalmeedias, tehnoloogias, kunstis või igapäevaelus asju, mis tunduvad üllatavad, kummalised, ebaloogilised või kohatud. Küsige: "Mida olete hiljuti näinud, mis pani teid mõtlema: 'Huh, see on imelik' või 'Ma ei oodanud seda'?"

2 Signaalide tõlgendamine: Arutage neid nõrku signaale. Mida need võiksid tähendada? Millisele suuremale muutusele need vihjata võiksid? Ärge tehke rutakaid järeldusi; uurige mitut tõlgendust.

3 Märgi ette tulevaid võimalikke võimalikke sündmusi: signaalide või laiemate trendide põhjal ajurünnaku abil mõelge välja potentsiaalselt suure mõjuga, kuid väikese tõenäosusega sündmusi, mis on seotud grupi fookusega (nt „Mis siis, kui elementaarne internetiühendus muutuks kõigile üleöö tasuta?“, „Mis siis, kui tekiks uus noorteliikumine, mis mööduks traditsioonilisest poliitikast?“).

4 Mõjude uurimine: Valitud tulevikuplaanide puhul kasutage selliseid meetodeid nagu tulevikuratas või lihtne arutelu, et uurida võimalikke tagajärgi, nii positiivseid kui ka negatiivseid. Kuidas see noori mõjutaks? Millised uued väljakutsed või võimalused tekiksid?

5 Vastupidavuse suurendamine: Arutage, kuidas rühm, kogukond või üksikisikud saaksid sellisteks ootamatuteks sündmusteks valmistuda või neile reageerida. Milliseid oskusi või ressursse oleks vaja?

Tasakaalusta positiivsete üllatustega: ära keskendu ainult negatiivsetele häiretele; uuri ka positiivseid võimalikke võimalusi (nt raske haiguse ootamatu ravi, läbimurre säästva energia valdkonnas).

Seos loovusega: Kasuta metsikut

- **kaardid loomingulise kirjutamise, kunsti või tuleviku jutustamise stsenaariumide ülesannetena.**

NOORSOOTÖÖKS KOHANEMINE:

Tee sellest mäng: Raam "Nõrga signaali otsimine" lõbusa detektiivimängu või "Tulevikuuudiste" tegevusena.

Keskenduge asjakohasusele: veenduge, et ettekujutatud tulevikulootused oleksid noorte elu ja huvide seisukohast asjakohased (nt hariduse tulevik, sotsiaalsed sidemed, kohalik kogukond).

MILLAL JA MIKS ON SEE NOORSOOTÖÖS KASULIK:

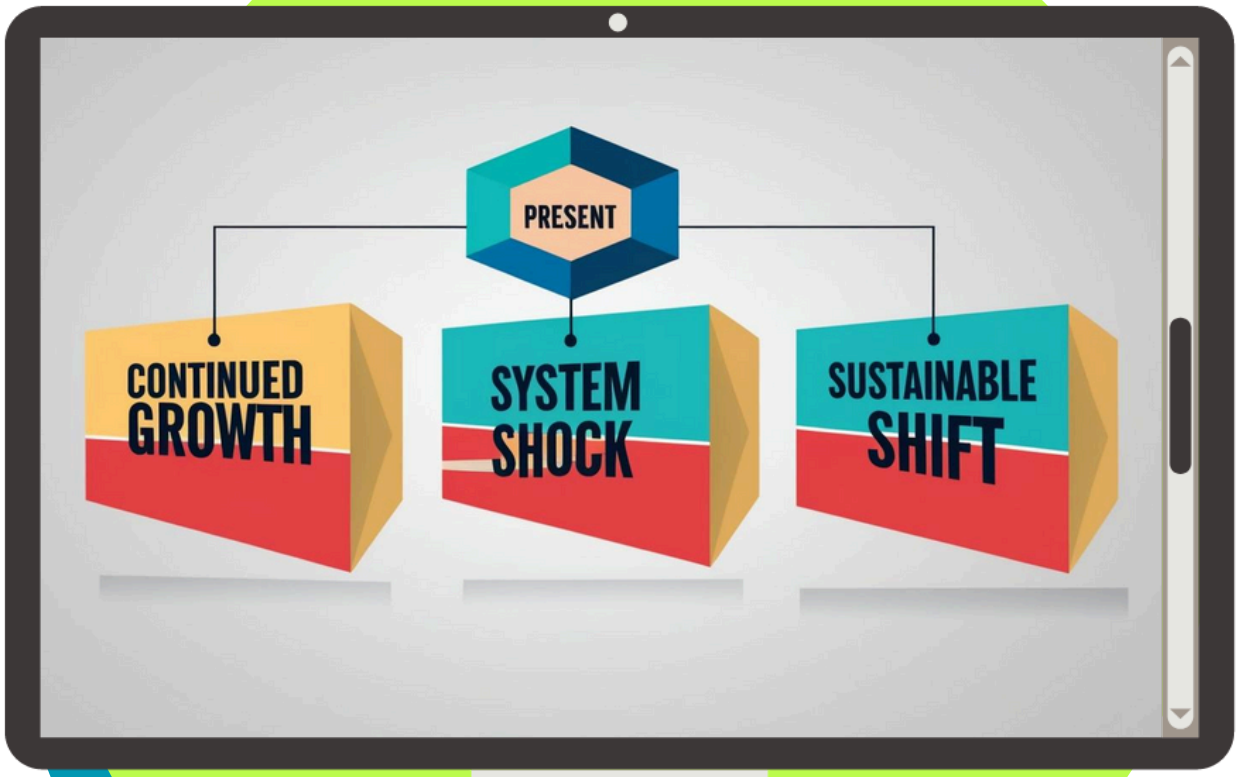
Loovuse stimuleerimine: radikaalsete muutuste ettekujutamine võib sütitada uuenduslikke ideid ja lahendusi.

- Riskiteadlikkus: aitab gruppidel kaaluda võimalikke haavatavusi ja nende leevendamise viise ilma liigselt paanikasse sattumata.

Eelduste vaidlustamine: raputab lineaarset mõtlemist ja aitab noortel mõista, et tulevik ei ole alati olevikust sirgjooneline.

- Kohandumise suurendamine: Julgustab mõtlema paindlikkusele ja reageerimisvõimele ootamatuste ees.

3 "STSENAARIUMID?": KESKENDUMINE UURIMINE

See ei ole eraldiseisev tuleviku-uuringu meetod nagu Delphi või tuleviku-uuringud. Selle asemel viitab see stsenaariumide loomisel levinud ja praktilisele lähenemisviisile: teadlikult töötada välja väike, hallatav arv (sageli 3 või 4) erinevaid ja vastandlikke stsenaariume tuleviku uurimiseks, selle asemel, et eksida lugematutes võimalustes.

Joonis 11: Kolme stsenaariumi mudel Allikas: autorid.

KUIDAS SEE TOIMIB (STSENAARIUMIDE KOOSTAMISE OSANA):

Selle asemel, et püüda kaardistada kõiki mõeldavaid tulevikke, on stsenaariumiprojektide eesmärk sageli luua paar arhetüüpset lugu, mis jäädvustavad tuleviku võimalikke põhimõtteliselt erinevaid suundi. Levinud komplektid hõlmavad järgmist:

BAASJOON + ÄÄRMUSED:

„Tavapärase äritegevuse" või praeguste suundumuste jätkumise stsenaarium, vastandatuna optimistlikumatele/soovitavamatele ja pessimistlikumatele/väljakutseid pakkuvatele alternatiividele.

2X2 MAATRIKSI TULEMUSED:

Neli erinevat stsenaariumi, mis genereeritakse kahe kriitilise ebakindluse omavahelise joonistamise teel (nagu on üksikasjalikult kirjeldatud 2x2 maatriksimeetodis).

ARHETÜÜPSED NARRATIIVID:

Stsenaariumide struktureerimiseks kasutatakse väljakujunenud raamistikke, näiteks Datori nelja tuleviku (kasv, kokkuvarisemine, distsipliin, transformatsioon).

Peamine on see, et iga komplekti kuuluv stsenaarium peaks olema usutav, sisemiselt järjepidev ja teistest oluliselt erinev, et tõhusalt proovile panna mõtlemist ja testimisstrateegiaid.

NOORSOOTÖÖKS KOHANEMINE:

Hoidke see hallatavaks: eriti noortega või piiratud ajaraamides töötades muudab 3-4 stsenaariumile keskendumine protsessi vähem koormavaks ja kergemini haaratavaks.

- **Rõhutage kontrasti: veenduge, et väljatöötatud stsenaariumid tunduksid tõeliselt erinevad, et sütitada rikkalikumat arutelu valikute ja tagajärgede üle.**
- **Kasutage seostatavaid teemasid: lähtuge stsenaariumide loomisel noortega otseselt seotud teemadest (nt 3 kooli tuleviku stsenaariumi, 3 kohaliku transpordi stsenaariumi).**

MILLAL JA MIKS ON SEE NOORSOOTÖÖS KASULIK:

Selgus ja suhtlemisoskus: Väikest hulka erinevaid stsenaariume on lihtsam mõista, arutada ja edastada kui suurt hulka võimalusi.

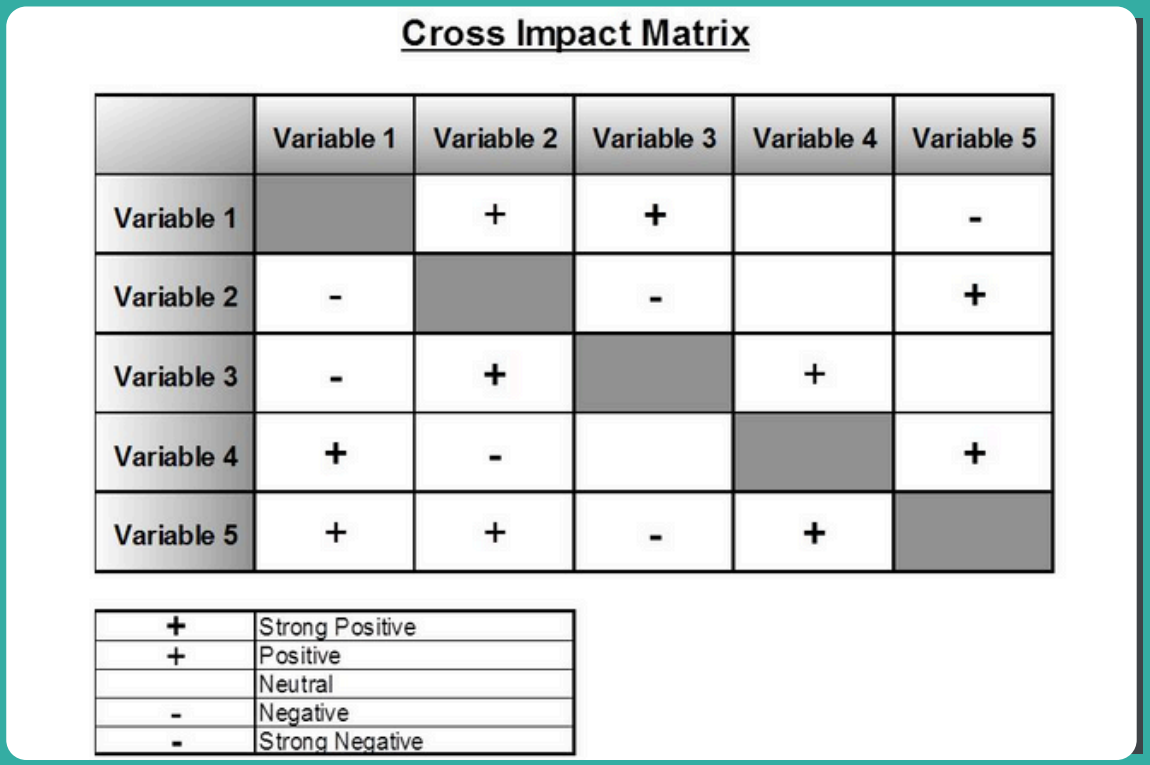
- Strateegiline mõtlemine: võimaldab gruppidel oma ideid või plaane tõhusalt testida mitmesugustes tulevastes kontekstides ("Kas meie projekt toimib ka stsenaariumis A? Aga stsenaariumis B?").

- Otsuste tegemine: aitab esile tõsta peamisi ebakindlusi ja võimalikke kompromisse, võrreldes tulemusi eri stsenaariumide lõikes.
- Fookus: Hoiab ära tulevikuplaanide liiga laiaulatuslikuks või abstraktseks muutumise.

RISTMÕJU ANALÜ
SEOSTE MÕISTMIN

fyi

Ristmõju analüüs (CIA) on meetod, mida kasutatakse selleks, et uurida ja hinnata, kuidas erinevad trendid, sündmused või muutujad üksteist süsteemis mõjutavad. See läheb kaugemale tegurite eraldi vaatlemisest ja keskendub nende vastastikusele sõltuvusele – kuidas muutus ühes valdkonnas võib käivitada või takistada muutusi teises.

Cross Impact Matrix

	Variable 1	Variable 2	Variable 3	Variable 4	Variable 5
Variable 1		+	+		-
Variable 2	-		-		+
Variable 3	-	+		+	
Variable 4	+	-			+
Variable 5	+	+	-	+	

+	Strong Positive
+	Positive
	Neutral
-	Negative
-	Strong Negative

Joonis 12: Ristmõjude maatriks Allikas: Discover Your Solutions LLC. https://discoveryoursolutions.com/toolkit/cross_impact_matrix.html

KUIDAS SEE TOIMIB:

1 Tuvastage peamised muutujad: valige teemaga seotud oluliste trendide, sündmuste või tegurite kogum (nt noorte heaolu puhul: sotsiaalmeedia kasutamine, juurdepääs rohealadele, koolistress, vaimse tervise teenuste kättesaadavus). Hoidke nimekiri hallatav (nt 5–10 tegurit).

2 Loo maatriks:
Loo ruudustik, kus valitud muutujad on loetletud nii ülemises reas kui ka vasakpoolseimas veerus.

3 Hinnake interaktsioone:
Maatriksi iga lahtri puhul kaaluge, kuidas rea muutuja võib mõjutada veeru muutujat. Küsige: „Kui [rea muutuja] suureneb/esineb, kas see muudab [veeru muutuja] tõenäolisemaks, vähem tõenäolisemaks või ei avalda olulist mõju?“ See hindamine võib olla kvalitatiivne (nt kasutades sümboleid nagu ++, +, 0, -, --) või kvantitatiivne (tõenäosuste hindamine, kuigi see on keerulisem).

4 Analüüsige maatriksit:
Otsi valmis maatriksis mustreid.

- Millistel muutujatel on kõige suuremad väljaulatuvad nooled / tugevad positiivsed mõjud (peamised mõjurid)?
- Millistel muutujatel on kõige rohkem sissetulevaid nooli/mida teised muutujad (põhitulemused/näitajad) tugevalt mõjutavad?
- Kas on olemas tagasisideahelad (A mõjutab B-d ja B mõjutab A-d)?
- Kas on ootamatuid seoseid?

5 Tõlgendada ja kasutada teadmisi:
Arutage tulemusi. Kuidas see seoste mõistmine muudab probleemi vaatenurki? Kasutage seda stsenaariumide täpsustamiseks (muutes need järjepidevamaks) või strateegiliste tugipunktide kindlakstegemiseks (põhiteguri mõjutamine võib avaldada laialdast mõju).

NOORSOOTÖÖKS KOHANEMINE:

Hoidke see kvalitatiivselt ja visuaalselt: keskenduge mõju suuna ja olemuse (+/-) arutamisele, mitte keerulistele tõenäosustele. Praktilise lähenemisviisi jaoks kasutage suurel ruudustikul kleepmärkmeid.

- Piirmuutujad: töötage väikese arvu selgelt määratletud muutujatega (5–7 on grupiaruteluks sageli hallatav).

- Piirmuutujad: töötage väikese arvu selgelt määratletud muutujatega (5–7 on grupiaruteluks sageli hallatav).

Keskenduge asjakohasusele: valige muutujad, mis on otseselt seotud noorte kogemuste ja muredega.

- Kasutage arutelu alustajana: Maatriksi täitmise protsess on sageli sama väärtuslik kui lõpptulemus, sütitades sisuka arutelu põhjuse ja tagajärje üle.

MILLAL JA MIKS ON SEE NOORSOOTÖÖS KASULIK:

Süsteemne mõtlemine: aitab noortel mõista, et probleemid on omavahel seotud ja neil on harva lihtsaid, isoleeritud põhjuseid või lahendusi.

- Stsenaariumide täpsustamine: saab testida stsenaariumide sisemist järjepidevust – kas stsenaariumi trendid toetavad üksteist loogiliselt?

- Toetavate punktide kindlakstegemine: Tõstab esile tegurid, mis võivad olla kõige mõjukamad, ja viitab valdkondadele, kus muutusteks tehtavad pingutused võiksid olla kõige tõhusamad.

- Sügavam mõistmine: Liigub pinnapealsest arutelust kaugemale, et uurida aluseks olevaid dünaamikaid.

ASJADE KOKKUVÕTMISEKS...

Kõikide tulevikuseire meetodite valdamine pole vajalik. Eesmärk on luua mitmekülgne tööriistakomplekt ja mõista, millal erinevaid lähenemisviise rakendada. Lisades põhitehnikatele selliseid meetodeid nagu Delphi, metafoorid ja nõrgad signaalid, horisondi skaneerimine, fokuseeritud stsenaariumide komplektid ja ristmõju analüüs, saate luua noortele rikkalikumaid, nüansirikkamaid ja lõppkokkuvõttes võimestavamaid tulevikuseire kogemusi. Need tööriistad aitavad liikuda lihtsast ennustamisest sügavama mõistmise, loomingulise uurimise ja proaktiivse kaasamise poole tulevikku, mida me kõik koos loome.

2.11 METOODIKATEÜLENE ÜLEVAADE

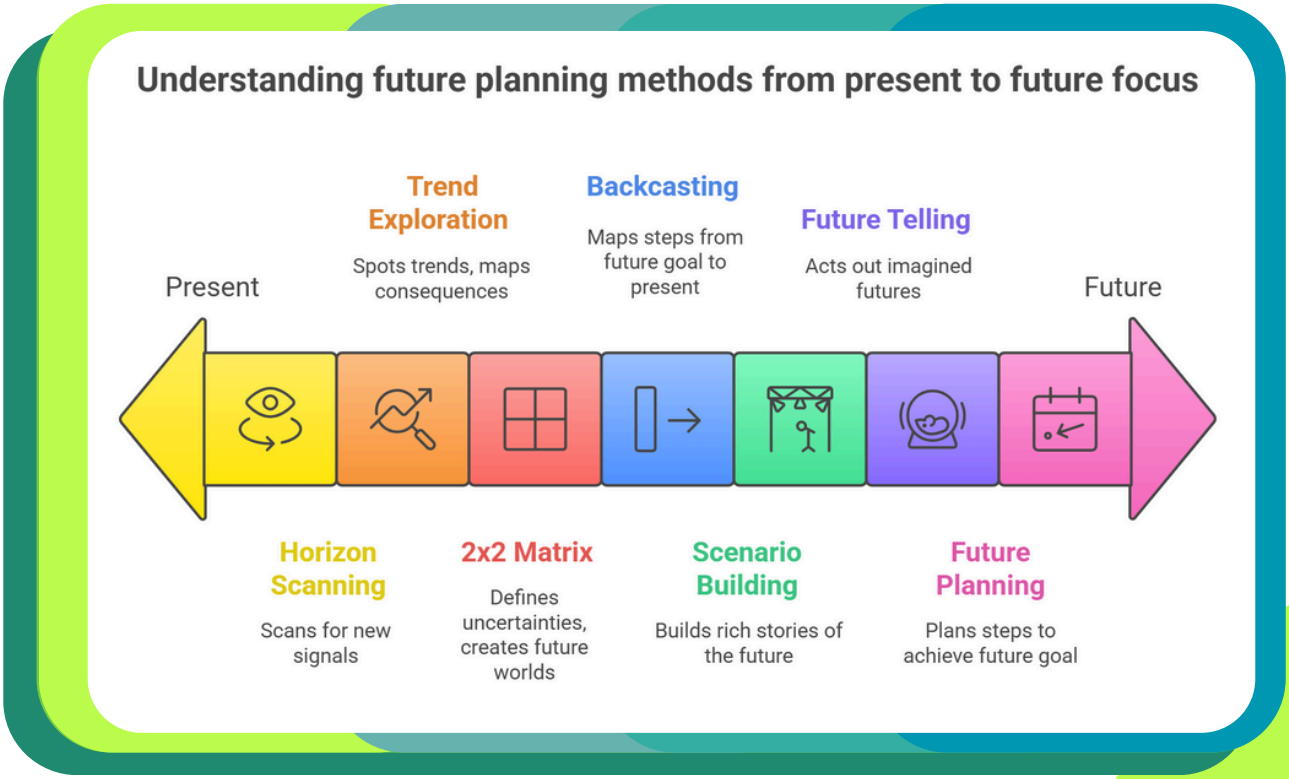
Ettenägelikkuses pole universaalset tööriista. Nii nagu noorsootöös, nõuavad erinevad olukorrad erinevaid lähenemisviise. Mõned meetodid aitavad meil märgata varajasi muutusi, teised aitavad meil ette kujutada julgeid tulevikku ja mõned suunavad meid tegutsema täna, pidades silmas homset.

Õppides, millal millist meetodit kasutada ja kuidas neid kombineerida, saavad noorsootöötajad välja töötada rikkalikumaid ja kohanemisvõimelisemaid strateegiaid. Olenemata sellest, kas juhid ühetunnist töötuba või kavandad pikaajalist programmi, on oma tööriistade tundmine võtmetähtsusega.

MEETOD	PARIM	TUGEVUSED	PIIRANGUD
TRENDIDE UURIMINE	Aja jooksul toimuvate muutuste mõistmine	Suurendab teadlikkust noorte elu kujundavatest jõududest	Võib olla üle jõu käiv ilma keskendumise või sünteesita
TULEVIKU ENNUSTAMINE	Tuleviku reaalsuseks ja emotsionaalselt seostatavaks muutmine	Arendab empaatiat ja kaasatust, lõbus noortele	Vähem struktureeritud, analüütiline sügavus võib puududa
STSENAARIUMIDE KOOSTAMINE	Mitme võimaliku tuleviku uurimine	Ergutab kujutlusvõimet ja süsteemset mõtlemist	Aeganõudev; võib vaja minna modereerimisoskusi
TAGASIULATUV	Soovitud tulevikust tagurpidi planeerimine	Suurepärane eesmärkide seadmiseks ja tegevuskava koostamiseks	Alustamiseks on vaja selget ja jagatud visiooni
TULEVIK URATTAD	Muutuste tagajärgede kaardistamine	Aitab mõista ühe trendi või sündmuse lainetusmõjusid	Võib kiiresti keeruliseks muutuda; vajab sünteesi
HORISONDI SKANEERIMINE	Teostatavate strateegiate väljatöötamine	Keskendunud praktilistele sammudele; noortega hõlpsasti kasutatav	Võib jääda kahe silma vahele sügavama struktuurilise või pikaajalise nihke
2X2 MAATRIKS	Ebakindluse ja strateegia struktureerimine	Teravdab strateegilist mõtlemist ja otsuste langetamist	Võib lihtsustada keerulisi tulevikke kaheks dimensiooniks

MEETODITE KOMBINEERIMINE TUGEVAM TULEVIKUPERSPEKTIIVI SAAVUTAMISEKS

Mõtle ettenägelikkusele nagu maja ehitamisele. Ainult haamriga ei jõua sa kuigi kaugele. Sul on vaja tervet tööriistakomplekti.

Profinõuanne: Sa ei pea kõike korraga tegema. Kasuta lühikesi "meetodisprinte" mitme sessiooni jooksul.

PRAKTILISED RAKENDUSED NOORSOOTÖÖS JA HARIDUSES

Siit leiate mõned näited, kuidas saate noorte ja meeskondadega erinevaid meetodite kombinatsioone kasutada:

1

NOORTE JUHITUD TULEVIKULABORID (IDEAALNE NOORTENÕUKOGUDELE JA KOOLIDELE)

Eesmärk: uurida kohaliku hariduse tulevikku ja koostada tegevuskavasid.

Meetodid:
Horisondi skaneerimine → trendide uurimine → stsenaariumide koostamine → tagasiulatuv prognoosimine

Vool:
Noored otsivad õppimises muutusi (nt tehisintellekti juhendajad, kaugkoolid).
Uurige trende nagu „õppe mängustamine“ või „vaimse tervise esikohale seadmine koolides“.
Loo 2-3 tuleviku koolistsenaariumi.
Valige nende eelistatud tulevik ja planeerige tagasiulatuvalt, et see teoks teha

2

HOMME TEATER (SOBIB SUUREPÄRASELT NOORTEGRUPPIDELE JA LAAGRITELE)

Eesmärk: Arendada empaatiat ja kujutlusvõimet lugude jutustamise kaudu.

Meetodid:
Stsenaariumide loomine → tuleviku ennustamine

Vool:
Noored loovad tulevikumaailmu (nt kliimamuutuste järgsed linnad).
Iga rühm valib tegelase ja lavastab läbi ühe päeva tema elust.

- **Teised mõtisklevad selle üle, mis tundus tõeline, üllatav või lootusrikas.**

PRAKTILISED RAKENDUSED NOORSOOTÖÖS JA HARIDUSES

Siit leiate mõned näited, kuidas saate noorte ja meeskondadega erinevaid meetodite kombinatsioone kasutada:

3 NOORTEORGANISATSIOONIDE STRATEEGILINE PLANEERIMINE

Eesmärk:
Järgmise 5-10 aasta disainiprogrammid.

Meetodid:
trendide uurimine → futuuride nurk → 2x2 maatriks → tulevikuplaneerimine

Vool:
Tuvastage noorsootööd kujundavad peamised jõud (nt tehnoloogia, rahastamine, heaolu).

- Kasuta tulevikuratast tagajärgede uurimiseks.
- Ehita 2x2 maatriks, et uurida strateegiaid erinevates tulevikkudes.

Töötage välja plaanid, mis on paindlikud kõigi nelja stsenaariumi korral

4 MIKROPROGNOOSIMISE SESSIOONID (KIIRE PERSONALI VÕI NOORTE TÖÖTUBADE)

Eesmärk:
Edendage tulevikumõtlemist lühikeste formaatide abil

Meetodid:
Vali 1-2 tööriista, näiteks trendikaardid + tagasivaated või horisondi skaneerimine + tuleviku ennustamine.

Vool:
Kuluta 30–60 minutit vaid ühe tulevase väljakutse uurimisele. Lõpeta lühikese tegevuse või mõttega

MIKS ON METOODIKATEÜLENE KASUTAMINE NOORSOOTÖÖS OLULINE?

Tulevikuseire meetodite kombineerimine pakub noorsootöötajatele:

Paindlikkus kohaneda grupi, aja ja teemaga.

Sügavus liikuda andmetest kujutlusvõime ja seejärel tegevuseni.

Noorte võimestamine aitab neil tuleviku loojateks, mitte ainult saajateks saada.

Kaasamine Erinevad tööriistad on seotud erinevate õppimisstiilidega.

See muudab ettenägelikkuse millekski osaluspõhiseks, strateegiliseks ja lootusrikkaks.

NOORSOOTÖÖTAJA REFLEKSIOONIKÜSIMUSED

1 MILLINE TULEVIKUPLAAN SOBIB KÕIGE PAREMINI MINU NOORTEGRUPI ENERGIA JA HUVIDEGA?

2 KUS ON VAJA STRUKTUURI (PLANEERIMIST) VS LOOVUST (KUJUTLUSVÕIMET)?

3 KUIDAS MA SAAKSIN JÄRGMISEL SEMESTRIL UUE MEETODITE KOMBINATSIOONIGA KATSETADA?

Viited

Better Evaluation. (n.d.). Foresight evaluation. https://www.betterevaluation.org/methods-approaches/themes/foresight-evaluation

Carleton, T., Cockayne, W., & Tahvanainen, A. (2013). Playbook for strategic foresight and innovation. Stanford University. https://web.stanford.edu/group/archaeolog/cgi-bin/archaeolog/wp-content/uploads/2020/05/Playbook-for-Strategic-Foresight-and-Innovation-US-Stanford.pdf

ETF Open Space. (n.d.). Foresight - examples. European Training Foundation. https://openspace.etf.europa.eu/content/foresight-examples

European Commission. (2022). Science for policy: Strategic foresight primer. Publications Office of the European Union. https://ec.europa.eu/research/participants/documents/downloadPublic?documentIds=080166e5ae40bc16&appId=PPGMS

European Commission. (n.d.). Horizon scanning. Knowledge4Policy. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/foresight/topic/horizon-scanning_en

European Commission. (2024). 2024 Strategic Foresight Report: Sustainability and people's wellbeing at the heart of Europe's Open Strategic Autonomy. Brussels: European Commissionhttps://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-foresight_en

European Trade Union Institute. (2014). Scenario building manual: A toolkit for trade unions. https://www.etui.org/sites/default/files/2014_Scenario_Building_DEF.pdf

Viited

Foresight Culture. (n.d.). Cross impact analysis: A primer. https://foresightculture.com/cross-impact-analysis-a-primer

Futures Platform. (n.d.). How to do horizon scanning: A step-by-step guide. https://www.futuresplatform.com/blog/how-to-horizon-scanning-guideline

Glenn, J. C. (2021). The futures wheel. In Futures research methodology—Version 3.0. The Millennium Project. https://www.researchgate.net/publication/349335014

Gordon, T. J. (2009). The Delphi method. In J. C. Glenn & T. J. Gordon (Eds.), Futures research methodology - Version 3.0. The Millennium Project.

Hiltunen, E. (2010). Weak signals in organizational futures learning. Futures, 42(1), 38-45.

International Civil Society Centre. (2024). Toolkit for tomorrow: Anticipating civil society futures. https://solidarityaction.network/wp-content/uploads/Toolkit-for-tomorrow-Anticipating-civil-society-futures.pdf

JRC - Joint Research Centre. (2020). Transforming the Future: Anticipation in the 21st Century. Luxembourg: Publications Office of the European Union.https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC123071

Keller, V. (2013, March 13). Backcasting to the future. World Economic Forum. https://www.weforum.org/stories/2013/03/backcasting-to-the-future/:contentReference[oaicite:3]{index=3}

Linstone, H. A., & Turoff, M. (Eds.). (1975/2002). The Delphi method: Techniques and applications. Addison-Wesley. https://www.foresight.pl/assets/downloads/publications/Turoff_Linstone.pdf

Matos, S., Ferreira, Â., & Menezes, I. (2024). Backcasting for youths: An education for sustainable development tool in the Azores. Sustainability, 16(3), 11088. https://doi.org/10.3390/su162011088

Viited

Mendonça, S., Pina e Cunha, M., Kaivo-oja, J., & Ruff, F. (n.d.). Wild cards, weak signals and organizational improvisation. CORE. https://core.ac.uk/download/pdf/303768127.pdf
Mercier, D. (2019). Scenarios: Tools for coping with complexity and future uncertainty? In P. Zittoun, F. Fischer, & N. K. Zahariadis (Eds.), The politics of policy formulation. Policy Press. https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/24773/1006991.pdf
OpenFutures. (n.d.). Scenario. https://www.openfutures.org/scenario-method
OECD. (2022). First Lessons from Government Evaluations of COVID-19 Responses: A Synthesis. Paris: OECD Publishing.
Polytechnique Insights. (2021). Case Study: How Shell anticipated the 1973 oil crisis.https://www.polytechnique-insights.com/en/columns/society/case-study-how-shell-anticipated-the-1973-oil-crisis/
Quist, J., & Vergragt, P. J. (2006). Past and future of backcasting: The shift to stakeholder participation and a proposal for a methodological framework. Futures, 38(9), 1027-1045. https://doi.org/10.1016/j.futures.2006.02.010
Rhydderch, A. (2017, June). Scenario building: The 2x2 matrix technique. School of International Futures. https://soif.org.uk/scenario-building-2x2-matrix-technique/
Robinson, J. B. (2003). Future subjunctive: Backcasting as social learning. Futures, 35(8), 839-856. https://doi.org/10.1016/S0016-3287(03)00039-9
SAP Insights. (2024, September 25). Thinking long and wide: The value of horizon scanning. https://www.sap.com/mena/insights/viewpoints/thinking-long-and-wide-horizon-scanning.html

Viited

Saritas, O., & Aylen, J. (2010). Qualitative cross-impact analysis with time consideration. Technological Forecasting and Social Change, 77(7), 1035-1050.
Systems Innovation. (2019). What is horizon scanning? [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=lteFoa39JoA
UN Global Pulse. (n.d.). 2x2 matrix: Scenario building. https://foresight.unglobalpulse.net/blog/tools/2x2-matrix-scenario-building/
UNDP. (2018). Foresight manual: Empowered futures for the 2030 agenda. United Nations Development Programme. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/publications/UNDP_ForesightManual_2018.pdf
UNICEF Innocenti. (2023). Our future pledge: A toolkit by young foresight practitioners for young changemakers. UNICEF Office of Research - Innocenti. https://www.unicef.org/innocenti/media/716/file/UNICEF-Innocenti-YFF-Our-Future-Pledge-toolkit-2023.pdf
UNICEF Innocenti. (2024). Young visionaries: Child rights youth foresight report. UNICEF Office of Research - Innocenti. https://www.unicef.org/innocenti/media/9721/file/UNICEF-Innocenti-Young-Visionaries-Report-2024.pdf
van Rij, V. (2006). Wild cards, black swans, jokers and rare events. Stiftung Wissenschaft und Politik.
Youth4Foresight Toolkit. (2024). INTPA Foresight Hub Network: Detectives of the Future. Capacity4Dev. https://capacity4dev.europa.eu

3 TÖÖTOAD

Selle juhendi viimane osa keskendub loomingulistele töötubadele – praktilistele tegevustele, mis toovad tuleviku-uuringute meetodid reaalsesse noorsootöö praktikasse. Need töötoad, mille on välja töötanud Euroopa noorsootöötajate meeskond, toetavad noori võimalike tulevikuväljavaadete uurimisel, tugevdades samal ajal selliseid oskusi nagu kriitiline mõtlemine, koostöö ja loovus.

Iga tegevust saab kohandada erineva suurusega gruppidele, kogemustasemetele ja kontekstidele. Olenemata sellest, kas töötate klassiruumis, kogukonnakeskuses või mitteformaalses keskkonnas, saab neid tööriistu kohandada vastavalt teie grupi vajadustele ja sessiooni eesmärkidele.

Järgmistel lehekülgedel on valik kasutusvalmis töötubasid, mis muudavad teooria praktikaks ja toetavad sisukat ning kaasavat tööd noortega.

TÖÖTUBA NR 1: TRENDIKAARDISTAMINE/TRENDIDE UURIMINE

Ülevaade:

See töötuba tutvustab noortele trendide uurimist: kunsti märgata varajast muutust ja kaardistada, kuidas erinevad trendid võivad omavahel suhelda, et kujundada nende tulevast maailma. Osalejad teevad koostööd, et tuvastada tekkivaid trende, visualiseerida seoseid ja mõtiskleda, kuidas need jõud võiksid noori ja kogukondi mõjutada.

Eesmärgid:

- Suurendada teadlikkust sotsiaalsetest, tehnoloogilistest, keskkonnaalastest, majanduslikest ja poliitilistest suundumustest.
- Õpeta osalejaid, kuidas tuvastada "muutuste märke".
- Edendab kriitilist mõtlemist selle üle, kuidas trendid omavahel suhtlevad ja arenevad.
- Loo trendikaart, mis ühendab noorte tulevikku kujundavaid peamisi jõude.

Kestus:

90 minutit (kohandustega saab lühendada 60 minutini)

Vajalikud materjalid:

Eelnevalt ettevalmistatud trendikaardid (või tühjad kaardid, kui trende loovad noored)
Tühjad trendikaardi lehed või pabertahvlid
Värvilised markerid ja pliiatsid
Kleepmärkmed
Teip või magnetid (kui kasutate tahvleid)
Näidis-trendikaardid (inspiratsiooniks valikuline)

Lisaselgitus:

Mis on "trendid"?
Trendid on aja jooksul tekkivad muutuste mustrid, mis on sageli üles ehitatud paljudest väiksematest signaalidest (uued käitumismallid, innovatsioonid, sündmused).

- Mis on "signaalid"?

Signaal on väike vihje, et midagi uut on toimumas – näiteks uus noorteäpp, viiruslikult levinud protestiliikumine või keele- või moemuutus.

Teema: Hariduse tulevik

Signaalid:
Tehisintellekti juhendajate esiletõus, TikToki õpihäkid, hübriidsed veebi- ja võrguühenduseta õppemudelid.

Trendid:
"õppe mängustamine", "vaimse tervise prioriseerimine", "mikrovolitused asendavad kraade".

TÖÖTOA PLAAN

AEG	TEGEVUS (MIDA TEHA)	KIRJELDUS (KUIDAS SEDA TEHA)
0–10 MINUTIT	Tere tulemast ja ülevaade	Selgitage töötoa eesmärke ja tutvustage trendide ja signaalide mõisteid.
10–20 MINUTIT	Trendi ja signaalide näited	Too 2-3 praegust näidet ja küsi osalejate tähelepanekuid.
20–30 MINUTIT	Grupi ajurünnak: signaalide märkamine	Väikestes gruppides ajurünnaku abil tehke tekkivate signaalide või muutuste üle, mida nad enda ümber märkavad.
30–50 MINUTIT	Trendi loomine	Grupid muudavad seotud signaalid suuremateks trendiväideteks.
50–70 MINUTIT	Trendide kaardistamine	Grupid kaardistavad oma trende visuaalselt: kuidas need on omavahel seotud? Mis mõjutab mida?
70–80 MINUTIT	Grupigalerii jalutuskäik	Rühmad jagavad omavahel oma trendikaarte, selgitades olulisi teadmisi.
80–90 MINUTIT	Mõtisklus ja lõpparutelu	Arutage: Millised trendid on tänapäeva noorte jaoks kõige olulisemad? Millised üllatused ilmnesid?

NÄPUNÄITED JUHENDAJATELE:

Hoidke näited seostatavatena: kasutage noortekeskseid näiteid, nagu sport, jätkusuutlikkuse aktivism, vaimse tervise trendid jne.

Julgustage kategooriatevahelist läbivaatamist: trendid ei piirdu ainult tehnoloogiaga! Lisage kultuur, keskkond, ühiskond ja poliitika.

- Püüa seoste loomisel: küsi: "Kuidas võiks see trend teist võimendada blokeerida?"

- Võta omaks ebakindlus: trendid on võimalused, mitte ennustused.
- Kasutage värvikoode: soovitage osalejatel kasutada trendikategooriate jaoks erinevaid värve (nt sotsiaalne = sinine, tehnoloogia = roheline).
- Kohanda lennult: kui energia väheneb, liigu kiirema ajurünnaku juurde või loo täismahtkaartide asemel "minikaarte".

TÖÖTUBA NR 2: TULEVIKU ENNUSTAMINE

Ülevaade:

See töötuba tutvustab osalejatele tuleviku jutustamist – loomingulist tulevikuplaanide meetodit, kus nad esitavad stseeni võimalikust tulevikust. Selle asemel, et lihtsalt muutustest rääkida, astuvad noored tulevikumaailmadesse, uurides väljakutseid, võimalusi ja emotsioone lugude jutustamise ja rollimängu kaudu.

Vajalikud materjalid:

Tühi paber või ennustamisloo mallid

- Markerid, pastakad

Põhirekvisiidid – olge loomingulised olemasolevate esemetega (valikuline: sallid, mütsid, sildid jne).

- Ruum väikeste gruppide etendusteks

Taimer või stopper

Salvestusseade (valikuline, kui filmitakse etendusi)

Lisaselgitus:

- Mis on "tuleviku ennustamine"?
- Tulevikujutustus on tulevikus aset leidva loo läbimängimine. See äratab teatri ja lugude jutustamise kaudu ellu abstraktseid ideid, nagu uued tehnoloogiad, sotsiaalsed muutused või keskkonnanihked.
- Miks seda etendada?
- Uuringud näitavad, et inimesed mõistavad uusi ideid paremini, kui nad neid näevad ja tunnevad, mitte ainult ei kuule neist. Tulevikust rääkimine loob emotsionaalse sideme tulevikuvõimalustega.

Eesmärgid:

- Arenda kujutlusvõimet, empaatiat ja tulevikumõtlemise oskust.
- Aidata noortel kehastada ja kogeda võimalikke tulevikustsenaariume.
- Erguta mõtisklemist tänaste tegude üle, mis kujundavad homset.
- Arendage jutuvestmis- ja koostööoskusi.

Kestus:

- 90 minutit (põhjalikumaks uurimiseks saab pikendada 2 tunnini)

Näidisstsenaarium:

- Teema: Kommunikatsiooni tulevik
- Stsenaarium: Aastal 2040 suhtlevad inimesed mõtetest tekstiks teisendavate seadmete abil. Privaatsusküsimused on kõikjal.
- Tegelased: teismeline aktivist, koolidirektor, tehnoloogiafirma jurist, närviline lapsevanem.
- (Märkus: Koolitajad saavad luua oma stsenaariumi ja tegelaskujud, mis põhinevad kohalikel probleemidel või noortega seotud päevakajalistel teemadel, nagu kliimameetmed, noorte tööhõive või vaimne tervis.)

TÖÖTOA PLAAN

AEG	TEGEVUS (MIDA TEHA)	KIRJELDUS (KUIDAS SEDA TEHA)
0–10 MINUTIT	Tere tulemast ja ülevaade	Selgitage eesmärke ja tutvustage tuleviku jutustamise ideed.
10–20 MINUTIT	Kiire soojendus	Lõbus improvisatsioonimäng lõõgastumiseks (nt "ühesõnaline lugu" või "külmunud pildid"). Ühesõnaline lugu: Osalejad istuvad või seisavad ringis ja loovad üheskoos loo, lisades korraga ühe sõna ja arendades seda ettearvamatult. Külmunud pildid: Väikesed rühmad poseerivad kiiresti nagu kujud, et luua "külmunud pilt", mis kujutab stseeni, ideed või emotsiooni – ilma rääkimata.
20–30 MINUTIT	Tulevikustsenaariumide ajurünnak	Valige väikestes gruppides teema (nt linnade tulevik, haridus, identiteet) ja kujutage ette elu 15–20 aasta pärast.
30–45 MINUTIT	Loo tegelaskujusid ja lühijutte	Grupid loovad 2–4 tegelast ja lühikese loo olukorrast oma tulevases maailmas.
45–65 MINUTIT	Harjuta stseeni	Grupid planeerivad kiire dialoogi ja otsustavad vajadusel lihtsate rekvisiitide üle.
65–80 MINUTIT	Etendused	Iga rühm esitleb oma lühikest tuleviku jutustamise stseeni (umbes 5 minutit igaüks)
80–90 MINUTIT	Mõtisklused ja arutelud	Millist tulevikku sa nägid? Mis sind üllatas? Mis tunne oli selles tulevikus "elada"?

NÄPUNÄITED JUHENDAJATELE:

Hoia see mängulisena: julgusta huumorit, draamat ja liialdust. See annab energiat ja kujutlusvõimet ellu!

Keskendu tunnetele ja kogemustele: eesmärk ei ole "täiuslik näitlemine" - eesmärk on uurida, milline tulevik võiks tunduda.

Lubage loomingulist vabadust: mõned rühmad võivad luua ulmelisi tulevikke; teised võivad hoida need väga realistlikena. Mõlemad on suurepärase

- Kasutage lihtsaid küsimusi: "Milline on teie tegelase tavaline päev?", "Millise probleemiga nad silmitsi seisavad?"
- Toeta häbelike osalejaid: paku neile rolle nagu jutustaja või "lavastuskunstnik", kuna mõned noored eelistavad kulisside taga tegutseda.

Tõsta esile mitmekesisust: julgusta ette kujutama kaasavat, ligipääsetavat ja globaalset tulevikku.

TÖÖTUBA NR 3: TULEVIKU LABOR

Ülevaade:

See töötuba julgustab osalejaid uurima erinevaid võimalikke tulevikuväljavaateid, mida kujundavad sotsiaalsed, keskkonnaalased ja tehnoloogilised muutused. Tuvastades uusi trende ja luues loomingulisi stsenaariume, õpivad noored, kuidas tänased valikud kujundavad homset maailma.

Vajalikud materjalid: Isiklikult

Suured paber-/pabertahvlid rühmatööks ja stsenaariumide kaardistamiseks

- Markerid ja pliiatsid ajurünnakuks ja joonistamiseks
- Kleepmärkmed ideede koondamiseks ja trendide grupeerimiseks
- Prinditud stsenaariumimallid (valikuline)

Vajalikud materjalid: veebipõhine töötuba

Miro/Jamboard reaalajas grupi koostööks ja stsenaariumide loomiseks

Google Slides või PowerPoint grupiesitluste jaoks (digitaalsed slaidid stsenaariumide ja tegevuskavade esitamiseks)

Eesmärgid: Töötoa lõpuks osalejad:

- Mõista stsenaariumide loomist ja selle tüüpe: uurimuslik, normatiivne ja häiriv.
- Tuvastage muutuste ajendid (tulevikku kujundavad põhitegurid).
- Mõtle välja erinevaid tulevikustsenaariume ja mõtle nende võimalikule mõjule.

Kestus:

- Ligikaudu 120 minutit

Stsenaariumi tutvustus:

Kujutage ette, et on aasta 2040. Noorte juhitud platvormid on demokraatiat muutnud. Noored saavad veebis hääletada, seadusi ette panna ja mõjutada riiklikku poliitikat. Nüüd küsige: „Millised tänased sündmused või trendid oleksid võinud selle tulevikuni viia?“

NÄPUNÄITED JUHENDAJATELE:

Julgusta loovust ja avatust.

- **Kasutage arutelu algatamiseks suunavaid küsimusi, näiteks "Mis siis, kui...?".**

Hoidke töötuba interaktiivsena rühmatöö ja esitluste abil

Uue märgid:

- Kasutage esilekerkivaid trende, mis on seotud teemadega, mida soovite noortega uurima panna. Need trendid toimivad vihjetena, mis aitavad osalejatel märgata tulevaste trendide varajasi märke, milleks nad plaanivad. Siin on mõned näited, mida saate kas otse kasutada või oma töötoa teemaga kohandada:

- "Noored valitakse üha enam kohalikele ja riiklikele ametikohtadele, mõjutades kliima- ja hariduspoliitikat."

- Digitaalne demokraatia – „Noorte juhitud platvormid luuakse veebipõhiseks hääletamiseks, mis võimaldavad noortel seadusi ette panna ja nende üle hääletada.“

- "Noorte juhitud kliimaliikumised suruvad peale ülemaailmseid poliitilisi muutusi, seades jätkusuutlikkuse valitsuste jaoks esmatähtsaks."

- "Noorteaktivistid kasutavad sotsiaalmeediat ülemaailmsete protestide korraldamiseks, vaidlustades traditsioonilisi poliitilisi süsteeme."

TÖÖTOA PLAAN

AEG	MIDA TEHA	KUIDAS SEDA TEHA
0–10 MINUTIT	Sissejuhatus ja jäämurdja	Koolitaja tervitab osalejaid. Küsi: "Mis juhtuks, kui noored juhiksid maailma?" Innusta lõbu ja kujutlusvõimet.
10–30 MINUTIT	1. samm – muutuste ajendite tuvastamine	Koolitaja tutvustab muutuste ajendite kontseptsiooni (jõud, mis mõjutavad tulevikku – nt kliima, tehnoloogia, sotsiaalne õiglus). Väikesed rühmad ajurünnakuvad trendide üle ja kasutavad kleepmärkmeid või veebitööriistu sarnaste ideede rühmitamiseks.
30–50 MINUTIT	2. samm – stsenaariumi loomine	Rühmad töötavad välja kolm erinevat stsenaariumi, mis põhinevad samal lähtepunktil. Innustage neid mõtlema parimale stsenaariumile, halvimale stsenaariumile ja ootamatule/murrangulisele stsenaariumile (st millelegi ootamatule).
50–75 MINUTIT	3. samm – stsenaariumide kaardistamine	Meeskonnad loovad oma stsenaariumidest visuaalseid kaarte, ajajooni, vooskeeme ja jooniseid, mis näitavad olulisi sündmusi või pöördepunkte.
75–90 MINUTIT	4. samm – grupiesitlused	Iga rühm esitleb oma 3 stsenaariumi. Koolitaja julgustab keskenduma põhjustele, tagajärgedele ja üllatustele.
90–105 MINUTIT	5. samm – refleksioon ja arutelu	Arutelu grupis: "Mida me õppisime? Mida me tänases maailmas muudaksime, et tulevikku mõjutada?"
105–120 MINUTIT	Kokkuvõte	Lõppmõtisklus: "Milline on üks samm, mida saame täna teha, et liikuda soovitud tuleviku poole?"

TÖÖTUBA NR 4: HOMME KUJUNDAMINE

Ülevaade:

See töötuba tutvustab noortele osalejatele tulevikuplaneerimise kontseptsiooni – protsessi, mille käigus tulevikuvisioonid teoks tehakse. Pärast erinevate stsenaariumide uurimist valivad osalejad endale sobiva tuleviku ja kasutavad selliseid tööriistu nagu tagasivaatamine ja tegevuskava koostamine, et kavandada konkreetseid samme, mida nad saavad täna selle tuleviku poole liikumiseks astuda. Töötuba soodustab loovust, meeskonnatööd ja realistlike eesmärkide seadmist.

Vajalikud materjalid: Isiklikult

Prinditud tulevikustsenaariumid (võite kasutada antud näidet või luua oma noorte ja demokraatiaga seotud tulevikustsenaariumi)

Suur paber ja markerid rühmatööks ja tegevusradade kaardistamiseks

- Ideede genereerimiseks mõeldud kleepmärkmed

Pabertahvlid või suured plakatilehed tulevaste planeerimiskavade esitlemiseks

Vajalikud materjalid: veebipõhine töötuba

Miro või Jamboard (tulevaste stsenaariumide ja tegevuste kaardistamise koostööks)

Google Slides (grupiesitluste jaoks)

Väikeste gruppide aruteludeks ja planeerimiseks mõeldud eraldi ruumid

Eesmärgid: Töötoa lõpuks osalejad:

- Saage aru, mis on tulevikuplaneerimine ja kuidas see erineb prognoosimisest.
- Õpi kasutama tagasiulatuva analüüsi ja tegevusradade tööriistu.
- Loo visuaalne tegevuskava eelistatud tulevikust olevikku.
- Mõelge nende rollile tuleviku kujundamisel.

Kestus:

- Ligikaudu 120 minutit

Stsenaariumi tutvustus:

On aasta 2040. Noortel üle maailma on tänu noorte juhitud platvormidele keskne roll poliitika kujundamisel alates haridusest kuni kliimameetmeteni. Digitaalne demokraatia on normiks saanud, võimaldades noortel hääletada seadusandluse üle ja mõjutada valitsuse otsuseid. Te vaatate tagasi tänasele päevale ja tuvastate „uue märgid“, mis võisid selle muutuseni viia.

NÄPUNÄITED JUHENDAJATELE:

Julgustage avatust

- arutelu: Ära muretse kõigi vastuste omamise pärast.

Juhenda gruppi ja lase neil ennast avastada.

Võimalda loovat mõtlemist: tulevikuplaneerimine on võimaluste küsimus. Lase noortel ette kujutada julgeid tulevikuplaane ja analüüsida, kuidas neid saavutada.

- Tegelege tegevussammudega: asi pole ainult selles, "milline tulevik võiks olla", vaid selles, kuidas me saame seda juba täna kujundada.
- Kui grupp jääb hätta: esitage lihtsaid ja selgitavaid küsimusi, näiteks:
- "Millised muutused toimuvad tänapäeval, millest peaksime teadlikud olema?"
- "Mida me saame kohe teha, et hakata ehitama tulevikku, mida me tahame?"
- "Kellega me saame selle elluviimiseks koostööd teha?"

Uue märgid:

- Kasutage esilekerkivaid trende, mis on seotud teemadega, mida soovite noortega uurima panna. Need trendid toimivad vihjetena, mis aitavad osalejatel märgata tulevaste trendide varajasi märke, milleks nad plaanivad. Siin on mõned näited, mida saate kas otse kasutada või oma töötoa teemaga kohandada:

- "Noorte juhitud kliimaliikumised mõjutavad valitsuse poliitikat."
- "Tehisintellektil põhinevate haridusplatvormide esiletõus koolides."
- "Sotsiaalmeedia kampaaniad kujundavad üha enam riiklikku vaimse tervise poliitikat."
- "Noorte osalus digitaalsel hääletamisel kohalikes omavalitsustes kasvab".

TÖÖTOA PLAAN - SAMM-SAMMULT

AEG	TEGEVUS (MIDA TEHA)	KIRJELDUS (KUIDAS SEDA TEHA)
0–15 MINUTIT	Sissejuhatus ja jäämurdja	Tervitage osalejaid. Küsige: "Milline näeb välja teie ideaalne tulevik 10-20 aasta pärast?" Tutvustage detektiivi rolli – kuidas nad tulevikust tagurpidi töötavad.
15–30 MINUTIT	1. samm – vihjete uurimine	Osalejad loevad läbi etteantud „uute märkide" (pealkirjad või stsenaariumid). Küsige: "Mis teile silma paistab?" "Mis võiks seda trendi tulevikus mõjutada?" "Kas näete selle trendi märke oma kogukonnas või koolis?" "Kas sina või keegi sinu tuttav on midagi sarnast kogenud?"
30–75 MINUTIT	2. samm – vihjetest tegudeni	Gruppides (3-5) uurivad osalejad trende ja hakkavad tegevusi kindlaks määrama. Alusta küsimisega: „Millised muutused toimuvad juba täna, mis viitavad sellele tulevikule?" Seejärel suunake neid tegutsema, küsides: "Mis peab teie koolis, kogukonnas või riigis juhtuma, et see tulevik teoks saaks?" "Milliseid verstaposte peaksime saavutama 2025. või 2030. aastaks?"
75–95 MINUTIT	3. samm – grupiesitlused	Grupid jagavad oma tegevuskavasid ja visiooni kõigiga. Küsige: "Mis on praegu kõige olulisem tegevus?" "Kes peaks selles protsessis osalema?"
95–110 MINUTIT	4. samm – refleksioon ja arutelu	Suur arutelu grupis saadud õppetundide üle. Küsige: "Mis teid planeerimisprotsessi juures üllatas?" "Mida saaksime juba täna tegema hakata, et seda tulevikku toetada?"
110–120 MINUTIT	Kokkuvõte	Tänage osalejaid. Laske igal rühmal jagada ühte olulist järeldust. Öelge: „Te just planeerisite tuleviku – nüüd minge välja ja tegutsege selle nimel!"

TÖÖTUBA NR 5: KUIDAS JUHTIDA TAGASIVAATE TÖÖTUBA (TULEVIKU KUJUNDAMINE TAGURPIDI)

Ülevaade:

See töötuba juhendab noori võimsa tagasivaate meetodi abil. Küsimuse „Mis juhtub?“ asemel pööratakse stsenaarium ümber: „Millist tulevikku me tahame – ja kuidas me seda ehitame?“ Osalejad alustavad positiivse ja ihaldusväärse tuleviku ettekujutamisega ning töötavad seejärel tagurpidi, et teha kindlaks sinna jõudmiseks vajalikud verstapostid ja tegevused.

Sihtrühm:

14–30-aastased noored, eriti sobivad noorteorganisatsioonidesse, kooligruppidesse, noortevolikogudesse või temaatilistesse töötubadesse (kliima, kaasatus, haridus jne).

Materjalid:

Suured paberilehed või pabertahvlid

Kleepmärkmed või indekskaardid

Pliiatsid, markerid ja teip

Valikuline: trükitud ülesanded või stsenaariumikaardid

- Veebiversioon: Miro, Jamboard või Google Slides

Eesmärgid:

- Aidake noortel mõelda kaugemale lühiajalistest probleemide lahendamistest
- Tugevdada süsteemset mõtlemist, loovust ja tegutsemisvõimet
- Toeta väärtuspõhist planeerimist ja pikaajalist visiooni
- Julgustage koostööd ja kodanikujulgeolekut

Kestus:

- 90–120 minutit (põhjalikumate projektide puhul saab pikendada)

TÖÖTOA PLAAN - SAMM-SAMMULT

AEG	MIDA TEHA	KUIDAS SEDA TEHA
0–15 MINUTIT	Tere tulemast ja soojendus	Küsi: „Mis on üks asi, mida sa maailmas 2040. aastaks muudaksid?“ Tutvusta lühidalt tagasivaatamist kui loomingulist meetodit, mis algab tulevikust ja töötab tagurpidi. Rõhuta: see ei ole ennustus, see on kujundus.
15–30 MINUTIT	1. samm: visualiseeri tulevikku	Osalejad kujutavad ette ihaldusväärset tulevikku aastal 2040 mingil teemal (nt kaasav haridus, jätkusuutlik linn, õiglane tööturg). Rühmades või paarides kirjeldavad nad seda üksikasjalikult. Küsige: „Milline see tulevik välja näeb? Kellele see kasu toob? Millised väärtused seda juhivad?“ Innustage joonistamist, lugude jutustamist või täpploendite kasutamist.
30–50 MINUTIT	2. samm: oluliste verstapostide kindlakstegemine	Alustades visioonist, küsi: "Mis pidi juhtuma, et see tulevik eksisteeriks?" Laske osalejatel töötada tagurpidi, tuvastades 3-5 olulist läbimurret, muutust või sekkumist. Kirjutage igaüks eraldi märkmepaberile ja hakake neid ajajoonele paigutama.
50–70 MINUTIT	3. samm: koostage tegevuskava	Nüüd keskendu teekonnale tänasest visioonini. Küsi: "Millised teod, inimesed või otsused aitasid neil verstapostidel saavutada?" Lisa ajajoonele samme, täites seda ideedega poliitika, kampaaniate, tehnoloogiate, liitude või mõtteviisi muutuste kohta. Innusta mõtlema sellele, kes on kaasatud ja milliseid takistusi ületati.
70–90 MINUTIT	4. samm: Tegevuskava koostamine	Küsige igalt rühmalt: "Mida me saame kohe tegema hakata, et selle tuleviku poole liikuda?" Innustage neid tuvastama 2-3 väikest, kuid strateegilist tegevust või esimest sammu, mida nad saaksid astuda. Need võivad olla kohalikud algatused, teadlikkuse tõstmise kampaaniad, partnerlused või igapäevase käitumise muutused. Paluge neil valida üks tegevus, mida nad tunnevad motivatsiooni ellu viia või mille eest seista.

TÖÖTOA PLAAN - SAMM-SAMMULT

AEG	MIDA TEHA	KUIDAS SEDA TEHA
90–110 MINUTIT	5. samm: Grupis jagamine ja refleksioon	Iga rühm esitleb lühidalt oma visiooni, tegevuskava ja põhitegevusi. Seejärel tehke kogu rühmaga arutelu. Soovituslikud küsimused: • "Mida sa õppisid muutuste loomise kohta?" • "Kas miski üllatas sind?" "Kuidas see muudab teie tulevikunägemust?" Innustage osalejaid märkama mustreid visioonides ja radades
90–110 MINUTIT	Kokkuvõte ja inspiratsioon	Tänage kõiki nende töö eest. Paluge igal rühmal jagada ühte sõna, mis kirjeldab nende enesetunnet pärast harjutust (nt „võimestatud", „uudishimulik", „lootusrikas"). Tuletage neile meelde: nad on tuleviku loojad ja see, mida nad ette kujutavad, on oluline. Valikuline: tehke ajajoontest fotosid või looge digitaalne versioon, et seda tulevastel sessioonidel uuesti vaadata.

NÄPUNÄITED JUHENDAJATELE:

Jää paindlikuks. Mõned grupid võivad tuleviku ettekujutamisel rohkem tuge vajada, teised aga alustavad visiooni loomisega. Kohanda vastavalt oma energiale ja enesekindlusele.

- **Innusta kujutlusvõimet. Tulevik pole fikseeritud. Innusta noori mõtlema suurelt, uurima väärtusi ja astuma välja praegustest piirangutest.**

Tugistruktuur. Kasutage suure ajajoone jaoks tahvlit või seina ja andke rühmadele vajadusel visuaalseid malle ideede korrastamiseks.

- **Tasakaalusta idealism realismiga. Tunnista, et kõiki tulevikke pole kerge saavutada – aga igasugune edasiminek algab selgest kavatsusest ja kollektiivsest tegutsemisest.**
- **Tähistage ideid. Pole olemas ühte "õiget" visiooni. Kinnitage iga rühma loovust ja taipamist.**

VALIKULISED VARIATSIOONID

Kasutage vihjeid. Kui osalejad vajavad inspiratsiooni, pakkuge neile kaarte või slaide näidistulevikuga (nt „Maailm, kus iga noor inimene hääletab” või „Heaolu nimel ehitatud koolisüsteem”).

- Temaatiline fookus. Kohandage töötuba konkreetsete väljakutsete, näiteks kliimaõigluse, vaimse tervise või digitaalsete õiguste uurimiseks.
- Käimasolev tsükkel. Vaadake tegevuskavad uuesti läbi mõne kuu pärast ja jälgige kavandatud meetmete edenemist.

- Käimasolev tsükkel. Vaadake tegevuskavad uuesti läbi mõne kuu pärast ja jälgige kavandatud meetmete edenemist.

TÖÖTUBA NR 6: FUTUURIDE RATAS

Ülevaade:

See töötuba tutvustab noortele tulevikurattaid – loomingulist tulevikuplaanide meetodit, mis kaardistab muutuste tagajärgi. Alustades ühest sündmusest, ideest või trendist, ajurünnakuvad osalejad kihtide kaupa väljapoole, paljastades otseseid, kaudseid ja pikaajalisi mõjusid. See on lihtne ja visuaalne viis ühiskondlike muutuste keerukuse uurimiseks ja omavahel seotud olemuse läbimõtlemiseks.

Sihtrühm:

13–30-aastased noored, noorsootöötajad, haridustöötajad või osalejad, kes uurivad kodanikualgatust, kliimamuutusi, digitaalset tulevikku või innovatsiooni

Materjalid:

Suured paberilehed või pabertahvlid

Kleepuvad märkmed või värvilised indekskaardid

- Mitmevärvilised markerid või pliiatsid

Valikuline: trükitud ülesanded, stsenaariumid või päevakajaliste sündmuste artiklid

- Veebis: Miro, Jamboard või Google Slides digitaalseks koostööks

Eesmärgid:

- Julgusta süsteemset mõtlemist ja terviklikku analüüsi
- Aidake noortel mõtiskleda praeguste suundumuste või otsuste pikaajalise mõju üle
- Suurendage teadlikkust nii kavandatud kui ka ettenägematutest tagajärgedest
- Toetage koostööl põhinevat tulevikuanalüüsi ja eetilist refleksiooni

Kestus:

- 60–90 minutit (saab lühendada või pikendada olenevalt ajast ja sügavusest)

TÖÖTOA PLAAN - SAMM-SAMMULT

AEG	MIDA TEHA	KUIDAS SEDA TEHA
0–10 MINUTIT	Tere tulemast ja tutvustage kontseptsiooni	Alusta küsimusega: "Milline muutus toimub täna maailmas, mis võiks meie tulevikku kujundada?" Tutvusta lühidalt tulevikuratast kui viisi muutuste tagajärgede uurimiseks. Rõhuta, et meetod ei seisne ennustamises, vaid võimaluste uurimises.
10–20 MINUTIT	1. samm: Valige keskne muudatus	Valige rühmana või väiksemates meeskondades üks sündmus või trend, millele keskenduda. Näited: „Noortele kehtestatakse garanteeritud sissetulek“, „Tehisintellekt asendab 50% kooliülesannetest“ või „Ühekordselt kasutatavad plasttooted keelustatakse“. Kirjutage see selgelt ratta keskele.
20–35 MINUTIT	2. samm: kaardistage esimese järgu mõjud	Küsige: „Mis juhtub selle muutuse kohese tulemusena?“ Osalejad teevad ajurünnaku ja lisavad need esimese taseme mõjud keskse idee ümber. Igaüks neist on ühendatud joonega. Julgustage mõjude segunemist: sotsiaalsed, isiklikud, majanduslikud, kultuurilised. Ärge filtreerige ideid liiga vara.
35–50 MINUTIT	3. samm: Teise järgu mõjude kaardistamine	Nüüd küsige: "Mis juhtub esimese järgu mõjude tõttu?" Need on teise järgu mõjud. Iga esimese järgu mõju puhul tõmmake jooned väljapoole ja lisage seotud tagajärjed. See samm süvendab analüüsi ja kutsub üles süsteemsele mõtlemisele. Innustage rühma mõtlema vähem ilmsetele või ettenägematutele tulemustele.
50–65 MINUTIT	4. samm (valikuline): kolmanda järgu löögid	Kui aeg ja energia lubavad, käsitlege ühte või kahte teise järgu mõju edasi. Küsige: „Mis võiks edasi juhtuda?“ See tasand paljastab sageli emotsionaalseid, kultuurilisi või pikaajalisi ühiskondlikke nihkeid.
65–80 MINUTIT	5. samm: analüüsige ja mõtisklege	Astu samm tagasi ja vaata täisratast. Küsi: • "Mis sind üllatas?" • "Millised mõjud on positiivsed, negatiivsed või ebakindlad?" • "Millised mõjud võivad vajada ettevalmistust või sekkumist?" Julgustage värvikoodide (nt roheline positiivse, punane riskide) või sümbolite kasutamist tekkivate mustrite visualiseerimiseks.
80–90 MINUTIT	Kokkuvõte	Paluge igal rühmal või osalejal jagada ühte olulist mõtet. Mõelge, kuidas tagajärgede visualiseerimine muutis nende arusaama probleemist. Lõpetage meeldetuletusega: igal täna tehtaval muudatusel on lainetusefekt ja noortel on võim neid lainetusi kujundada.

NÄPUNÄITED JUHENDAJATELE:

Hoidke see visuaalselt nähtav: kasutage suuri paberilehti või jagatud ekraane, et lainetusefekte oleks lihtne näha.

- Julgusta mõtteviisi mitmekesisust: tervita kõiki ideid, isegi kui need tunduvad ebareaalsed. Keerukus ilmneb arutelu kaudu.

Keskendu süsteemidele: innustage osalejaid mõtlema kaugemale ilmselgest. Küsige: "Keda veel see mõjutab? Millised ahelreaktsioonid võivad järgneda?"

- Tasakaalusta sügavust ja selgust: kui grupid lähevad liiga laiaks, aita neil keskenduda. Kui need jäävad liiga kitsaks, innustage neid süvenema.

VALIKULISED VARIATSIOONID

Temaatilised rattad: määrake erinevatele rühmadele erinevad teemad (nt kliimapoliitika, digitehnoloogia, sotsiaalsed liikumised)

- Võrdle ja vastanda. Laske kahel rühmal uurida erinevaid lähtekohti ja seejärel võrrelda oma tulevikku.
- Järeltegevused. Paluge osalejatel valida üks mõju ja ajurünnaku abil mõelda, kuidas sellele valmistuda või seda positiivselt mõjutada.

TÖÖTUBA NR 7: TULEVIKU DETEKTIIVID (NOORTE- JA DEMOKRAATIAVÄLJAANNE)

Ülevaade:

See kaasahaarav ja praktiline tegevus kutsub noori astuma „tulevaste detektiivide" rolli, uurides, kuidas noorte osalus ja demokraatia võivad lähiaastatel areneda. Kasutades päris pealkirju kui „uute märke", analüüsivad nad praeguseid sündmusi vihjetena tulevaste suundumuste ettekujutamiseks – ja mõtisklevad, kuidas nad saaksid juba täna tegutseda.

Sihtrühm:

Noored (vanuses 15–30), noorsootöötajad, õpetajad või kõik, keda huvitab noorte ja demokraatia teema

Materjalid:

Kohapeal: 20–30 trükitud pealkirja, paber, pastakad, markerid, märkmepaberid, lauad/toolid

- **Veebis: Miro, Jamboard või Google Slides; pealkirjad eelnevalt üles laaditud; eraldi ruumid**

Eesmärgid:

- Innustage kriitilist mõtlemist muutuste üle, harjutage trendide märkamist ja stsenaariumide loomist ning tõstke esile noorte häälte mõju demokraatia kujundamisel.

Kestus:

- 2 tundi (aga saate seda lühemaks või pikemaks teha)

Stsenaariumi tutvustus:

Aasta on 2040. Noorte juhitud demokraatlik platvorm on juurdunud üle Euroopa, andes noortele võimaluse hääletada, seadusi algatada ja kohalikke algatusi rahastada. Osalejaid kutsutakse üles vaatama tagasi tänasele päevale ja otsima vihjeid, mis võisid selle muutuseni viia.

(Võite ka ise stsenaariumi luua.)

NÄPUNÄITED JUHENDAJATELE:

Ära muretse selle pärast, kuidas midagi ideaalselt teha – juhenda lihtsalt gruppi samm-sammult.

- Laske osalejatel avastamist juhtida – õigeid ega valesid vastuseid pole.

- - Erguta lõbu, kujutlusvõimet ja uudishimu.

- Kui grupp jääb hätta, esitage lihtsaid küsimusi, näiteks:
- "Mis selles pealkirjas muutub?"
- "Miks see just nüüd juhtub?"
- "Kuidas see noori mõjutada võiks?"

Uue märgid:

- Need on lühikesed, reaalse maailma pealkirjad või uudistekatked, mis viitavad ühiskonnas toimuvatele muutustele. Need toimivad vihjetena uudishimu äratamiseks ja aitavad osalejatel ette kujutada, milline tulevik võiks välja näha.
- Näiteks pealkiri nagu „TikToki staarid käivitavad kampaania, et panna noori hääletama“ või „Rohkem teismelisi liitub Saksamaal kohalike omavalitsustega“ võib avada arutelu selle üle, kuidas noorte roll kodanikuelus areneb.

TÖÖTOA PLAAN

AEG	MIDA TEHA	KUIDAS SEDA TEHA
0–15 MINUTIT	Sissejuhatus ja jäämurdja	Tervitage osalejaid. Küsige: "Kui noored juhiksid riiki, mis muutuks esimesena?" Selgitage nende detektiivirolli.
15–30 MINUTIT	1. samm – vihjete lugemine	Osalejad valivad 2-3 pealkirja, mis neid üllatavad. Küsi: "Mis paistab silma või tundub oluline?"
30–50 MINUTIT	2. samm – rääkige gruppides	Rühmades (3-5) arutavad nad ja leiavad mustreid. Küsige: "Kas me näeme ühiseid teemasid?"
50–75 MINUTIT	3. samm – väärtuste rühmitamine	Jagage pealkirjad 2-3 trendi alla. Pange loomingulised nimed (nt "TikToki poliitika")
75–95 MINUTIT	4. samm – jaga kõigiga	Grupid esitlevad oma trende ja mõtisklevad nende tähenduse üle demokraatia jaoks. Küsige: "Mida see võiks noorte kaasamise jaoks tähendada?"
95–110 MINUTIT	5. samm – peegeldus	Suurrühma arutelu. Küsige: "Mis teid üllatas? Mida saame nüüd teha, et toetada noorte osalust?"
110–120 MINUTIT	Kokkuvõte	Tänage osalejaid. Jagage iga rühma kohta üks mõte. Öelge: "Teist on nüüd saanud tulevased detektiivid. Jätkake vihjete leidmist!"

TÖÖTUBA NR 8: 2X2 MAATRIKS

Ülevaade:

Dünaamiline ja kogemuslik tegevus, kus noored uurivad ja kujundavad alternatiivseid tulevikke struktureeritud ja loomingulisel viisil. Nad loovad neli erinevat stsenaariumi, mis põhinevad kahel kriitilisel ebakindlusel – peamistel teguritel, mis kujundavad tulevikku kõige tõenäolisemalt, kuid mille tulemused on ettearvamatud.

Sihtrühm:

Noored (vanuses 15–30), noorsootöötajad, õpetajad, aktivistid või kõik, keda huvitab tulevik, noored + demokraatia.

Materjalid:

- **Kohapeal: A4-formaadis paber (valge ja värviline), pastakad, markerid, kleeplint (või nöör)**
- **Veebis: Miro või Google Slides; eelnevalt ettevalmistatud maatriksi mall**

Eesmärgid:

- Tõsta võimet ette kujutada mitut alternatiivset tulevikku, julgustada stsenaariumide mõtlemist ja loomist, uurida erinevaid tulevikuvõimalusi ning anda võimalus praeguse olukorra üle uues valguses mõtiskleda, leides uusi võimalusi.

Kestus:

- 2 tundi (aga saate seda lühemaks või pikemaks teha)

Mõisted:

- **Muutuste liikumapanevad jõud on peamised jõud või trendid, mis kujundavad tulevikku, mõjutades seda, kuidas süsteemid aja jooksul arenevad, kujunevad või muutuvad.**

- **Stsenaariumid ei ole ennustused, vaid struktureeritud lood erinevatest võimalikest tulevikustsenaariumidest, mis on loodud selleks, et aidata (noortel) inimestel uurida ebakindlust, ette kujutada muutusi ja teha paremaid otsuseid juba täna.**

TÖÖTOA PLAAN

AEG	MIDA TEHA	KUIDAS SEDA TEHA
0–10 MINUTIT	Sissejuhatus ja seaded	Tervitage osalejaid. Tutvustage eesmärke, keskkonda ja töötoa ajakava.
10–25 MINUTIT	1. samm – määratlemine küsimus	Määrake kogu grupiga koos küsimus, mida soovite koos uurida.
25–40 MINUTIT	2. samm – määratlemine peamised liikumapanevad jõud	Mõtle välja peamised tegurid, mis mõjutavad ja kujundavad valitud teema tulevikku. Seejärel vali kaks kõige olulisemat, teineteisest sõltumatut tegurit. Mõlemad tegurid peaksid olema suure mõjuga ja äärmiselt ebakindlad.
40–70 MINUTIT	3. samm – moodusta maatriks ja loo 4 stsenaariumi	Asetage Maatriks põrandale köie või paberteibiga. Iga Maatriksi joon tähistab ühte peamist liikumapanevat jõudu. Seejärel paluge osalejatel ette kujutada iga joont kahe äärmuse spektrina ja paluge neil määratleda otsad. Kui see on tehtud, kirjutage paberile äärmused ja asetage need joonte otstesse. Jagage osalejad nelja väikesesse rühma ja asetage üks rühm igasse kvadrandisse. Andke osalejatele ülesanne ette kujutada ja lühidalt kirjeldada selle stsenaariumi peamist sõnumit.
70–90 MINUTIT	4. samm – esita stsenaariumid	Kui stsenaariumid on valmis, laske osalejatel need nimetada nii, et pealkiri näitaks selgelt selle stsenaariumi spetsiifilisi ja ainulaadseid omadusi. Paluge rühmadel stsenaariume esitleda (võite paluda neil ka stsenaariume läbi mängida/ette mängida).

TÖÖTOA PLAAN

AEG	MIDA TEHA	KUIDAS SEDA TEHA
90–110 MINUTIT	5. samm – arutelu	Arutage kogemust plenaaristungil. Küsige osalejatelt: 1. Mida sa igast stsenaariumist arvad? 2. Millised on kõige muljetavaldavamad ja üllatavamad omadused, mis sa avastasid? 3. Milliseid stsenaariume peate positiivseteks ja milliseid negatiivseteks? 4. Milliseid strateegiaid ja tegevusi saame praegu teha, et neid stsenaariume saavutada või vältida?
110–120 MINUTIT	Kokkuvõte ja lõpetamine	Küsi osalejatelt ühe sõnaga, mida nad töötoast kaasa võtsid. Tuleta neile meelde, et: * tulevik pole fikseeritud ja tulevikke on mitu, * meie praegused teod kujundavad meie tulevikku. Tänan osalejaid.

NÄPUNÄITED JUHENDAJATELE:

- Ole mänguline ja erguta uudishimu ning kujutlusvõimet.
- Hoia Maatriks lihtne ja visuaalne.
- Tagada kõigi osalemine.
- Innusta lugude jutustamist.
- Leia tasakaal naudingu ja põhjalike arutelude vahel.
- Ära unusta siduda tulevikku olevikuga ja inspireerida tegutsema

KOKKUVÕTE

Meil on hea meel, et olete meie juhendi lõppu jõudnud. Loodame, et kasutate seda oma töös noortega (või isegi mitte-noortega) või et teil õnnestus midagi uut õppida. Meie eesmärk oli juhtida tähelepanu tuleviku-uuringute olulisusele, selle teoreetilistele lõksudele, selle kasutamisele praktilises sfääris ja viimaseks, aga mitte vähem tähtsaks, selle kasutamisele noorsootöös. Usume, et oleme täitnud sissejuhatuses seatud ja meid juhitud põhimõtted ning loonud enam kui korraliku materjali, millele saab lisada muid teoreetilisi või praktilisi väljundeid.

Nagu sageli mainitud, ei ole tuleviku-uuringud pelgalt ebamäärane mõiste, mida kasutatakse tuleviku ennustamiseks nagu kristallkuuli piilumine. Tegelikkuses on see struktureeritud meetodite ja vahendite kogum, mida saab rakendada paljudes valdkondades, sealhulgas poliitilises strateegias, äriplaneerimises, akadeemilises uurimistöös, sõjalises ettevalmistuses ja mis kõige tähtsam, noorsootöös. Selle olulisus on eriti selge tänapäeva maailmas, mida kujundavad ebakindlus, globaalsed kriisid ja pikaajalised väljakutsed, millega nooremad põlvkonnad juba silmitsi seisavad.

Nii ühiskonna kui ka laiema maailma huvides on varustada järgmine põlvkond oskustega, mis on vajalikud võimalikes tulevikus orienteerumiseks. See hõlmab noorte abistamist õppimisel, kuidas loogiliselt mõelda selle üle, kuhu praegused trendid, liikumapanevad jõud ja signaalid võivad viia. Sellise mõtlemise julgustamisega saame olla paremini ette valmistatud keerukateks väljakutseteks, mis võivad tekkida.

Ettevalmistus on oluline. Plaani ja ideaalis mitme varuplaani omamine aitab meil rasketest aegadest läbi saada. Nagu öeldakse: "Õnn soosib ettevalmistunut."

PEA MEELES, ET ETTEVALMISTUS ON HÄDAVAJALIK!

2025 ©

2025 ©